

Bažnyčios žinios

Popiežius

Benediktas XVI Apaštališkasis laiškas <i>motu proprio</i> forma PORTA FIDEI, kuriuo skelbiami Tikėjimo metai	2
--	---

Popiežiaus katechezės

Benediktas XVI APIE 136-AJĄ PSALMĘ	7
---------------------------------------	---

Lietuvos vyskupai

LIETUVOS VYSKUPŲ PAREIŠKIMAS	9
ARKIVYSKUPO SIGITO TAMKEVIČIAUS VIEŠAS KREIPIMASIS Į LR SEIMO NARIUS	10

Homilijos

TYRŲ APŽELDINIMAS / II advento sekmadienis (B)	10
LIUDYTI ŠVIESĄ / III advento sekmadienis (B)	11
VIEŠPATIES APREIŠKIMAS / IV advento sekmadienis (B)	12
KALĖDOS – PRISIKĖLIMO ŠVIESOJE / Kristaus Gimimas (Kalėdos)	13
DIEVO GIMDYTOJA / Švč. Mergelė Marija, Dievo Gimdytoja	14

Straipsniai

Roch Kereszty O. Cist. MALDA KUNIGO GYVENIME	16
Kun. Laurynas Visockas PASTORACINĖ PARAPIJIEČIŲ LANKYMO PRAKTIKA (Tęsinys)	22

Knygų apžvalga

Kun. Vaclovas Aliulis MIC APIE KUN. ROMUALDO DULSKIO KNYGĄ „EKUMENINĖ KRIKŠČIONYBĖ“	37
--	----

Bažnyčia Lietuvoje

Lietuvos Vyskupų Konferencijos plenarinis posėdis	39
Pašvęstojo gyvenimo narių kongresas	41
Kaišiadorių vyskupijos kunigų diena	42

Bažnyčia pasaulyje

Tarpreliginis taikos susitikimas Asyžiuje	44
---	----

Benediktas XVI

Apaštališkasis laiškas *motu proprio* forma *PORTA FIDEI*, kuriuo skelbiami Tikėjimo metai

1. „Tikėjimo vartai“ (plg. *Apd* 14, 27), vedantys į bendrą su Dievu gyvenimą ir leidžiantys įžengti į jo Bažnyčią, mums visada atviri. Šį slenkstį galima peržengti, kai skelbiamas Dievas žodis ir malonei leidžiama ugdyti širdį. Žengti pro šiuos vartus reiškia leisti į kelionę, truksiančią visą gyvenimą. Tas kelias prasideda krikštu (plg. *Rom* 6, 4), kurio dėka Dievą galime vadinti Tėvu, ir baigiasi išėjimu per mirtį į amžinąjį gyvenimą, kuris yra Viešpaties Jėzaus prisikėlimo vaisius. Dovanodamas Šventąją Dvasią, jis norėjo visus į jį tikinčiuosius įtraukti į savo šlovę (plg. *Jn* 17, 22). Išpažinti tikėjimą į Trejybę – Tėvą, Sūnų ir Šventąją Dvasią – reiškia tikėti į vienatinį Dievą, kuris yra Meilė (plg. *1 Jn* 4, 8); į Tėvą, kuris, atėjęs laiko pilnatvei, dėl mūsų išganymo atsiuntė savo Sūnų; į Jėzų Kristų, kuris savo mirties ir prisikėlimo slėpiniu atpirko pasaulį; į Šventąją Dvasią, kuri, laukiant Viešpaties šlovingo sugrįžimo, per šimtmečius veda Bažnyčią.

2. Nuo pat savo kaip Petro įpėdinio tarnybos pradžios primindavau būtinybę iš naujo atrasti tikėjimo kelią, kad vis aiškiau aiškintų susitikimo su Kristumi džiaugsmas ir atnaujintas siekis su juo susitikti. Homilijoje per šv. Mišias, kuriomis pradėjau pontifikatą, pasakiau: „Visa Bažnyčia ir ganytojai joje kaip Kristus turi leisti į kelią, kad vestų žmones iš dykumos gyvybės vietų link – draugystės su Dievo Sūnumi, tuo, kuris dovanuoja gyvybę, apščią gyvybės, link“ (1). Šiandien neretai pasitaiko, kad krikščionys labiau rūpinasi savo išpareigojimo socialiniais, kultūriniais ir politiniais padariniais, ir toliau laikydami tikėjimą savaime suprantama bendrojo gyvenimo prielaida. Bet iš tikrųjų ta prielaida ne tik nebeegzistuoja šiuo pavidalu, bet ir dažnai net yra neigiama (2). Anksčiau buvo įmanoma įžiūrėti vieningą kultūrinį audinį, paremtą tikėjimo turiniu bei jo įkvėptomis vertybėmis ir kaip tokį plačiai pripažįstamą, tačiau šiandien dėl daugybę žmonių apėmusios gilios tikėjimo krizės daug kur visuomenėje to, regis, nebėra.

3. Negalime leisti, kad druska išsidvoktų, o šviesa būtų laikoma užvožta (plg. *Mt* 5, 13–16). Ir šiandienis žmogus gali pajusti poreikį, kaip samarietė nueiti prie šulinio pasiklausti Jėzaus, kviečiančio į jį tikėti ir semti iš šaltinio, iš kurio trykšta gyvasis vanduo (plg. *Jn* 4, 14). Turime vėl užsidedti noru maitintis Bažnyčios ištikimai perduotu Dievo žodžiu ir gyvybės Duona – dovanomis, kuriomis siūloma pasistiprinti visiems jo mokiniam (plg. 6, 51). Juk Jėzaus mokymas ir mūsų dienomis suskamba ne mažiau galingai: „Plušėkite ne

dėl žūvančio maisto, bet dėl išliekančio amžinajam gyvenimui!“ (*Jn* 6, 27). To, ko klausė jo klausiusieji, šiaudien turėtume klausyti ir mes: „Ką mums veikti, kad darytume Dievo darbus?“ (*Jn* 6, 28). Jėzaus atsakymą žinome: „Tai ir bus Dievo darbas: tikėkite tą, kurį jis siuntė“ (*Jn* 6, 29). Vadinas, tikėti į Jėzų Kristų yra būdas galutinai pasiekti išganymą.

4. Turėdamas visa tai prieš akis, nusprendžiau paskelbti *Tikėjimo metus*. Jie prasidės 2012 m. spalio 11-ąją, penkiasdešimtųjų Vatikano II Susirinkimo pradžios metinių dieną, ir baigsis 2013 m. lapkričio 24-ąją, Kristaus Karaliaus sekmadienį. 2012 m. spalio 11-oji taip pat sutampa su Katalikų Bažnyčios katekizmo – teksto, mano pirmtako, palaimintojo popiežiaus Jono Pauliaus II paskelbto siekiant (3) visiems tikintiesiems parodyti tikėjimo galią ir grožį, – publikacijos dvidešimties metų jubiliejumi. Šis dokumentas, autentiškas Vatikano II Susirinkimo vaisius, 1985 m. nepaprastojo Vyskupų sinodo pageidavimu turėjo būti priemonė katechezei skatinti (4) ir buvo parengtas bendradarbiaujant visiems Katalikų Bažnyčios vyskupams. Be to, aš sušaukiau Vyskupų sinodo generalinę asamblėją 2012 m. spalį tema: „*Naujoji evangelizacija krikščioniškajam tikėjimui perduoti*“. Tai bus palanki proga visą Bažnyčią įvesdinti į tikėjimo ypatingo apmąstymo ir atradimo iš naujo metą. Švęsti *Tikėjimo metus* Bažnyčia kviečiama ne pirmą kartą. Mano garbingasis pirmtakas Dievo tarnas Paulius VI 1967 m. panašius metus paskelbė apaštalų Petro ir Pauliaus kankinystei paminėti jų paskutinio liudijimo 1900-ųjų metinių proga. Jis sumanė tuos metus kaip iškilmingą metą, kad visa Bažnyčia „tikrai ir nuoširdžiai išpažintų vieną tikėjimą“; be to, jis troško, kad tas tikėjimas būtų patvirtintas „individualiai ir bendruomeniškai, laisvai ir sąmoningai, vidujiškai ir išoriškai, nuolankiai ir drąsiai“ (5). Jo manymu, Bažnyčia šitaip galėsianti iš naujo „pilnutinai ir teisingai pažinti savo tikėjimą, kad jį pagyvintų, atnaujintų, sutvirtintų ir išpažintų“ (6). Didžiulės anų metų pervartos dar labiau išryškino tokio šventimo poreikį. Tas šventimas buvo užbaigtas *iškilmingu tikėjimo išpažinimu* (7) trokštant parodyti, kaip svarbu esminį tikėjimo turinį, nuo amžių sudarantį visų tikinčiųjų paveldą, vis naujaip patvirtinti, suprasti ir pagilinti, siekiant nuosekliai liudyti istorinėmis sąlygomis, kitokiomis negu ankstesnių laikų.

5. Tam tikru atžvilgiu mano garbingasis pirmtakas tuos metus laikė „posusirinkiminiu padariniu ir poreikiu“ (8), nes gerai suvokė sunkias meto problemas, pirmiausia susijusias su tikrojo tikėjimo išpažinimu ir jo teisingu aiškinimu. Aš pagalvojau, kad *Tikėjimo metų* pradžios sutapdinimas su Vatikano II Susirinkimo pradžios penkiasdešimtosiomis metinėmis galėtų būti tinkama proga suvokti, kad Susirinkimo tėvų palikti tekstai, pasak palaimintojo Jono Pauliaus II, „nepraranda nei vertės, nei

spindesio. Jie turi būti tinkamai skaitomi, plačiai žinomi ir įsidėmimi kaip patikimi ir norminiai Magisteriumo tekstai Bažnyčios tradicijoje. <...> kaip niekada jaučiu pareigą įvardyti Susirinkimą kaip *didžiulę malonę, praturtinusią Bažnyčią XX amžiuje*: jis yra mums patikimas kompasas prasidedančio naujo amžiaus kelyje“ (9). Aš irgi norėčiau primygtinai pabrėžti tai, ką apie Susirinkimą pasakiau prasliskus keliems mėnesiams nuo mano išrinkimo Petro įpėdiniu: „Jei jį skaitysime ir priimsime vadovaudamiesi teisinga hermeneutika, tai jis tada galės būti ir vis labiau tapti didele jėga nuolat reikalingam Bažnyčios atnaujinimui“ (10).

6. Bažnyčia atnaujinama ir tikinčiųjų gyvenimo liudijimu: juk krikščionys pašaukti savo egzistencija leisti suspindėti pasaulyje Viešpaties mums paliktam tiesos žodžiui. Būtent tai dogminėje konstitucijoje *Lumen gentium* patvirtino Susirinkimas: „Kristus, *šventas, nekaltas, tyras* (Žyd 7, 26), nepažino nuodėmės (2 Kor 5, 21), bet atėjo vien tam, kad permaldautų tautos nusikaltimus (plg. Žyd 2, 17), o Bažnyčia, priimdama savo glėbin nusidėjėlius, yra šventa ir drauge nuolat apvalytina, todėl nuolat žengia atgailos ir atsinaujinimo keliu. Bažnyčia, *pasaulio persekiojama ir Dievo guodžiama, tęsia maldininkės kelionę*, skelbdama Viešpaties kryžių ir mirtį, iki jis ateis (plg. 1 Kor 11, 26). Tačiau prikeltojo Kristaus galia ją stiprina, idant kantrybe ir meile nugalėtų savo sielvartus ir sunkumus, tiek vidinius, tiek išorinius, ir tegu netobulai, bet ištikimai apreikštų pasaulyje jo slėpinį, iki šis bus atskleistas visa savo šviesa amžių pabaigoje“ (11).

Šiuo požiūriu *Tikėjimo metai* yra raginimas autentiškai iš naujo atsiversti į Viešpatį, vienintelį pasaulio Gelbėtoją. Jo mirties ir prisikėlimo slėpiniu Dievas iki galo apreikšė Meilę, kuri gelbėja, ir nuodėmių atleidimu kviečia žmones atsiversti (plg. *Apd* 5, 31). Ši Meilė, pasak apaštalo, veda žmones į naują gyvenimą: „Krikštu mes esame kartu su juo palaidoti mirtyje, kad kaip Jėzus buvo prikeltas iš numirusių Tėvo šlovinga galia, taip ir mes pradėtume gyventi atnaujintą gyvenimą“ (*Rom* 6, 4). Per tikėjimą šis naujas gyvenimas formuoja visą žmogaus egzistenciją pagal radikalią tikėjimo naujybę. Kelyje, niekada iki galo nesibaigsiame šiame gyvenime, žmogaus mintys ir jausmai, mąstysena ir elgesys pamažu nuvalomi ir perkeičiami tokiu mastu, koku jis laisvai tam pasirengęs. „Tikėjimas, kuris veikia meile“ (*Gal* 5, 6), tampa nauju, visą žmogaus gyvenimą perverčiančiu mąstymo ir veiklos matu (plg. *Rom* 12, 2; *Kol* 3, 9–10; *Ef* 4, 20–29; 2 *Kor* 5, 17).

7. „*Caritas Christi urget nos*“ (2 *Kor* 5, 14): būtent Kristaus meilė pripildo mūsų širdį ir akina evangelizuoti. Šiandien kaip niekada jis siunčia mus į pasaulio kelius visoms žemės tautoms skelbti jo Evangelijos (plg. *Mt* 28, 19).

Savo meile Kristus traukia prie savęs visų kartų žmones: visais laikais pats sušaukia Bažnyčią ir patiki jai skelbti Evangeliją kaip visad naują užduotį. Todėl ir šiandien reikia tvirto bažnytinio išpareigojimo naujai evangelizacijai, siekiant vėl atrasti tikėjimo džiaugsmą ir karštą troškimą perduoti tikėjimą. Kasdien iš naujo atrandant Dievo meilę, tvirtėja ir stiprėja tikinčiųjų pasiryžimas misionieriauti. Juk tikėjimas auga tada, kai patiriamas kaip gauta meilė ir perteikiamas kaip malonės bei džiaugsmo patirtis. Jis daro klausytojus vaisingus, nes išplečia jų širdį ir protą, kad jie priimtų Viešpaties kvietimą laikytis jo žodžio ir tapti jo mokiniais. Tikintieji, anot šventojo Augustino liudijimo, „tikėdami stiprėja“ (12). Šventasis Hipono vyskupas turėjo daug pagrindo tai teigti. Žinome, kad jo gyvenimas buvo nuolatinis tikėjimo grožio ieškojimas, kol jo širdis surado atilsį Dieve (13). Jo gausūs raštai, kuriuose aiškinama tikėjimo akto reikšmė ir tikėjimo tiesa, ligi mūsų dienų lieka neprilygstamo turtingumo paveldas ir vis dar daugybę žmonių įgalina surasti teisingą kelią link „tikėjimo vartų“.

Taigi tikėjimas auga ir stiprėja tik tikint; nėra kitos galimybės būti tikram savo gyvenimu, kaip tik nuolat vis labiau perleisti save meilei, kuri patiriama kaip vis didesnė, nes kyla iš Dievo.

8. Šių ypatingų metinių proga norėčiau pakviesti viso pasaulio brolius vyskopus šiuo Viešpaties siūlomu dvasinės malonės laiku, vienijantis su Petro įpėdiniu, atminti brangią tikėjimo dovaną. Švęskime tuos *metus* prideramai ir vaisingai. Intensyviau apmąstykime tikėjimą, kad visiems į Kristų tikintiesiems padėtume sąmoningiau ir tvirčiau pritarti Evangelijai, ypač gilių permainų valandą, kurią kaip tik dabar išgyvena žmonija. Turėsime progą išpažinti tikėjimą į prisikėlusį Viešpatį savo katedrose ir viso pasaulio bažnyčiose, savo namuose ir šeimose, kad kiekvienas labiau pajustų poreikį geriau pažinti ir būsimoms kartoms perduoti nekintamą tikėjimą. Vienuoliškosios ir parapinės bendruomenės ir visa sena bei nauja bažnytinė tikrovė suras būdą, kaip tais *metais* viešai išpažinti *Credo*.

9. Trokštame, kad tie metai kiekvienam tikinčiajam sužadintų norą *išpažinti* tikėjimą pilnatviškai ir iš naujo tvirtai įsitikinus, kupinam pasitikėjimo ir vilties. Tai bus puiki proga intensyviau švęsti tikėjimą liturgijoje, pirmiausia Eucharistijoje, kuri „yra viršūnė, į kurią krypsta Bažnyčios veikla, ir kartu šaltinis, iš kurio plaukia visa jos stiprybė“ (14). Kartu trokštame, kad tikinčiųjų *liudijimas* gyvenimu taptų įtikinamesnis. Iš naujo atrasti išpažįstamo, švenčiama, įgyvendinamo ir maldoje reiškiamo tikėjimo turinį (15) ir apmąstyti patį tikėjimo aktą yra pareiga, kurią privalo prisiimti kiekvienas tikintysis, ypač tokiais *metais*.

Neatsitiktinai pirmųjų amžių krikščionys būdavo įpareigojami mintinai išmokti *Credo*. Jiems tai būdavo kasdienė malda, neleidžianti užmiršti su krikštu prisiimtų įsipareigojimų. Šventasis Augustinas viename *pamokslė apie redditio symboli – Credo* perdavimą – primena tai labai reikšmingais žodžiais: „Šventojo slėpinio Simbolis, kurį kartu priėmėte ir šiandien po vieną recitavote, yra žodžiai, kuriais Motinos Bažnyčios tikėjimas patikimai statydinamas ant tvirto pagrindo, kuriuo yra Viešpats Kristus. <...> Tad priėmėte ir recitavote tai, ką visada turite išlaikyti sieloje ir širdyje, kartoti lovoje, apmąstyti aikštėse ir neužmiršti valgydami; ir net miegančiame kūne širdis turi budėti“ (16).

10. Čia norėčiau trumpai apžvelgti kelią, padedantį giliau suprasti ne tik tikėjimo turinį, bet kartu su juo ir aktą, kuriuo apsisprendžiame visiškai laisvai save patikėti Dievui. Juk tikėjimo aktas artimai susijęs su turiniu, kuriam pritariame. Įsiskverbti šios tikrovės vidun leidžia šventasis Paulius tardamas: „Širdimi priimtas tikėjimas veda į teisumą, o lūpomis išpažintas – į išganymą“ (*Rom 10, 10*). Širdis rodo, kad pirmutinis žingsnis, atvedantis į tikėjimą, yra Dievo dovana ir malonės, veikiančios ir iš pagrindų perkeičiančios asmenį, aktas.

Šiuo atžvilgiu labai reikšmingas Lidijos pavyzdys. Šventasis Lukas pasakoja, kad Paulius, būdamas Filipuose, šabo dieną skelbė Evangeliją kelioms moterims; tarp jų buvo Lidija, ir „Viešpats atvėrė jos širdį Pauliaus žodžiams“ (*Apd 16, 14*). Šiuose žodžiuose glūdinanti prasmė yra svarbi. Šventasis Lukas moko, jog pažinti turinį, kurį reikia įtikėti, neužtenka, jei širdies, tikrosios žmogaus „šventovės“, neatveria malonė, dovanojanti akis giliai įžvelgti ir suprasti, kad tai, kas skelbiama, yra Dievo žodis.

Išpažinti lūpomis savo ruožtu reiškia, kad tikėjimas apima viešą liudijimą ir įsipareigojimą. Krikščioniui niekada nevalia manyti, kad tikėti – asmeninis reikalas. Tikėjimas yra apsisprendimas būti su Viešpačiu ir su juo gyventi. Šis „buvimas-su-juo“ leidžia suprasti motyvą, kodėl tikima. Kaip tik todėl, kad tikėjimas yra laisvės aktas, jis reikalauja ir socialinės atsakomybės už tai, kas tikima. Sekminių dieną Bažnyčia visu aiškumu parodė šį viešąjį matmenį – būtent tikėti ir savo tikėjimą bebaimiškai skelbti kiekvienam žmogui. Misionieriauti įgalina ir mūsų liudijimą stiprina Šventosios Dvasios dovana, įkvepianti ryžto ir drąsos.

Paties tikėjimo išpažinimas yra asmeninis ir kartu bendruomeninis aktas. Pirmutinis tikėjimo subjektas yra Bažnyčia. Krikščionių bendruomenės tikėjime kiekvienas priima krikštą, veiksmingą įtraukimo į tikinčiųjų tautą ženklą, kad būtų išganytas. *Katalikų Bažnyčios ka-*

tekizme tvirtinama: „*Tikiu*: tai Bažnyčios tikėjimas, asmeniškai kiekvieno tikinčiojo išpažįstamas paprastai nuo Krikšto akimirkos. *Tikime*: tai Bažnyčios tikėjimas, išpažįstamas vyskupų Susirinkime arba dažniausiai liturginiame tikinčiųjų susibūrimė. *Tikiu*: taip savo tikėjimu Dievui atsako Bažnyčia, mūsų Motina, kuri ir moko sakyti: *Tikiu, Tikime*“ (17).

Akivaizdu, norint *pritarti*, tai yra prie to, ką pateikia Bažnyčia, visiškai prisijungti protu ir valia, esmingai būtina pažinti tikėjimo turinį. Tikėjimo pažinimas įvesdina į Dievo apreikšto išganymo slėpinio pilnatvę. Taigi duodamas sutikimas suponuoja, kad tikint laisvai priimamas visas tikėjimo slėpinys, nes jo tiesą laidoja pats apsireiškiantis ir savo meilės slėpinį pažinti leidžiantis Dievas (18).

Kita vertus, nevalia užmiršti, kad mūsų kultūriniame kontekste daugybė žmonių, nors patys tikėjimo dovanos ir nepažįsta, rimtai ieško galutinės prasmės ir galutinės tiesos apie savo gyvenimą ir pasaulį. Tokia paieška yra autentiška tikėjimo „preliudija“, nes skatina žmones leisti į kelią, vedantį Dievo slėpinio link. Pačiame žmogaus prote glūdi poreikis to, „kas visada galioja ir išlieka“ (19). Toks poreikis yra žmogaus širdyje neišdildomai įrašytas nuolatinis kvietimas leisti į kelią susitikti tą, kurio nieieškotume, jei jis pats nebūtų jau atėjęs mūsų pasitikti (20). Tikėjimas mus kaip tik kviečia ir iki galo atveria tokiam susitikimui.

11. Visiems, kurie nori sistemingai pažinti tikėjimo turinį, vertinga ir būtina pagalbinė priemonė bus *Katalikų Bažnyčios katekizmas*. Jis yra vienas svarbiausių Vatikano II Susirinkimo vaisių. Apaštališkojoje konstitucijoje *Fidei depositum*, neatsitiktinai pasirašytoje Vatikano II Susirinkimo pradžios trisdešimtųjų metų proga, palaimintasis Jonas Paulius II rašė: „Šis Katekizmas labai prisidės prie viso bažnytinio gyvenimo atnaujinimo, kurio troško ir kurį pradėjo Vatikano II Susirinkimas. <...> Aš jį pripažįstu tvirtu tikėjimo pagrindu, tad ir patikima bei galiojančia Bažnyčios bendrystės ugdymo priemone“ (21).

To pat siekiant ir *Tikėjimo metai* turėtų išreikšti vieningas pastangas iš naujo atrasti ir išstudijuoti pagrindinį tikėjimo turinį, sistemingai ir organiškai sutrauktą į *Katalikų Bažnyčios katekizmą*. Juk ten spindi mokymo lobis, Bažnyčios per dutūkstantmetę istoriją sukauptas, sergėtas ir perdavinėtas. Nuo Šventojo Rašto iki Bažnyčios tėvų, nuo teologijos mokytojų iki šventųjų šimtmečių tėkmėje *Katekizmas* nenykstamai primena daugybę būdų, kuriais Bažnyčia apmąstė tikėjimą ir tobulino mokymą, siekdama suteikti tikintiesiems tikrumo jų tikėjimo gyvenime.

Savo struktūra *Katekizmas* atspindi tikėjimo plėtotę ligi pat didžiųjų kasdienio gyvenimo temų. Puslapis po puslapio atrandama, kad tai, kas dėstoma, yra ne teorija, bet susitikimas su Asmeniu, kuris gyvena Bažnyčioje. Mat po Tikėjimo išpažinimo aiškinamas sakramentinis gyvenimas, kuriame yra, veikia ir nepaliaujamai savo Bažnyčią statydina Kristus. Be liturgijos ir sakramentų Tikėjimo išpažinimas nebūtų veiksmingas, nes stokatų krikščionių liudijimą palaikančios malonės. Lygiai taip pat *Katekizmo* mokymas apie moralinį gyvenimą savo visą reikšmę įgyja tada, kai susiejamas su tikėjimu, liturgija ir malda.

12. Todėl *Tikėjimo metais Katalikų Bažnyčios katekizmas* galės būti tikra tikėjimo palaikymo priemonė, pirmiausia tiems, kuriems rūpi krikščionių ugdymas, toks būtinas mūsų kultūriniame kontekste. To siekdamas Tikėjimo mokymo kongregaciją paraginau, pasitarus su kitomis kompetentingomis Šventojo Sosto dikasterijomis, parengti *Notą*, kurioje Bažnyčiai ir tikintiesiems būtų nurodytos gairės, kaip šiuos *Tikėjimo metus* veiksmingiausiai ir tinkamiausiai įgyvendinti tarnaujant tikėjimui ir evangelizacijai.

Juk tikėjimas šiandien labiau negu anksčiau išstatytas klausimams, kylantiems iš pakitusios mąstysenos, ypač mūsų dienomis racionalių tikrybių sritį susiaurinančios iki mokslinių ir technologinių laimėjimų. Tačiau Bažnyčia niekada nesibaimino parodyti, kad tarp tikėjimo ir tikro mokslo negali būti konflikto, nes abu – kad ir skirtingais būdais – siekia tiesos (22).

13. Bus esmingai svarbu *Tikėjimo metais* apžvelgti mūsų tikėjimo istoriją, kurioje regimas neišmatuojamas šventumo ir nuodėmės sampynos slėpinys. Šventumas rodo didžiulį indėlį, kuriuo vyrai ir moterys savo gyvenimo liudijimu prisidėjo prie bendruomenės augimo ir plėtos, o nuodėmė turėtų kiekvieną paskatinti nuoširdžiai ir nepaliaujamai stengtis atsiversti ir patirti visų pasitikti ateinančio Dievo Tėvo gailestingumą.

Šiuo laikotarpiu kreipsime savo žvilgsnį į Kristų, „tikėjimo vadovą ir išstobulintoją“ (*Žyd 12, 2*): jame išpildomi visi žmogaus širdies siekiai ir troškimai. Meilės džiaugsmas, atsakas į kančios ir skausmo dramą, atleidimo už patirtą įžeidimą jėga ir gyvybės pergalė prieš mirties tuštumą – visa tampa tikrovė jo įsikūnijimo, tapimo žmogumi, dalijimosi su mumis žmogiškuoju silpnumu slėpinyje siekiant perkeisti tai savo prisikėlimo galia. Jame, mirusiam ir prisikėlusiam dėl mūsų išganymo, pilnatviškai suspindi tikėjimo pavyzdžiai, ženklinė šį mūsų išganymo istorijos dutūkstantmetį.

Akinama tikėjimo, Marija priėmė Angelo žodį ir įtikėjo žinią, kad ji, klusniai save atiduodama, taps Dievo mo-

tina (plg. *Lk 1, 38*). Lankydamą Elzbietą, ji šlovino Aukščiausiąjį giesme už įstabius darbus, daromus jo tiems, kurie save jam patiki (plg. *Lk 1, 46–55*). Su džiaugsmu ir baimingu virpuliu ji pagimdė savo vienintelį sūnų, išsaugodama savo mergeliškumą (plg. *Lk 2, 6–7*). Pasitikėdama Juozapu, savo sužadėtiniu, nugabeno Jėzų į Egiptą, kad apsaugotų jį nuo Erodo persekiojimo (plg. *Mt 2, 13–15*). Kupina tokio paties tikėjimo, ji sekė paskui Viešpatį šiam pamokslaujant ir pasiliko su juo iki Golgotos (plg. *Jn 19, 25–27*). Tikėjimu Marija paragavo Jėzaus prisikėlimo vaisių ir, visa įsidėmėdama ir svartydama savo širdyje (plg. *Lk 2, 19. 51*), perdavė tai Dvylikai, susirinkusiems su ja Paskutinės vakarienės menėje priimti Šventosios Dvasios (plg. *Apd 1, 14; 2, 1–4*).

Akinami tikėjimo, apaštalai paliko viską ir nusekė paskui Mokytoją (plg. *Mk 10, 28*). Jie tikėjo žodžiais, kuriais jis skelbė Dievo Karalystę, prisiartinusią ir įgyvendintą jo asmenyje (plg. *Lk 11, 20*). Jie kartu gyveno su Jėzumi, kuris juos mokė ir jiems paliko naują gyvenimo taisyklę, iš kurios jie po jo mirties bus atpažįstami kaip jo mokiniai (plg. *Jn 13, 34–35*). Tikėjimo spiriami, jie išėjo į visą pasaulį vykdyti užduoties – nešti Evangeliją visai kūrinijai (plg. *Mk 16, 25*) ir bebaimiškai skelbė prisikėlimo, kurio buvo tikrieji liudytojai, džiaugsmą.

Akinami tikėjimo, mokiniai sukūrė pirmąją bendruomenę, susibūrusią apie apaštalų mokymą, maldą ir Eucharistijos šventimą; joje visa turėjo bendra, kad patenkintų brolių poreikius (plg. *Apd 2, 42–47*).

Akinami tikėjimo, kankiniai guldė savo galvas liudydami Evangelijos tiesą, kuri juos perkeitė ir įgalino didžiausiai meilės dovanai – atleisti savo persekiotojams.

Akinami tikėjimo, vyrai ir moterys pašvėsdavo savo gyvenimą Kristui ir palikdavo viską, kad, praktikuodami evangelinį paprastumą, gyventų evangeliniu klusnumu, neturtu ir skaistumu kaip konkretūs Viešpaties, turinčio netrukus pasirodyti, laukimo ženklai. Akinami tikėjimo, daugybė krikščionių skatino teisingumo darbus, siekdami konkrečiai įgyvendinti Viešpaties, atėjusio skelbti išlaisvinimo iš priespaudos ir malonės visiems metų, žodį (plg. *Lk 4, 18–19*).

Akinami tikėjimo, bet kurio amžiaus vyrai ir moterys, kurių vardai įrašyti į gyvybės knygą (plg. *Apr 7, 9; 13, 8*), šimtmečiais išpažindavo grožį sekti paskui Jėzų ten, kur jis pašaukdavo liudyti, kad jie krikščionys – šeimoje, profesiniame ir viešajame gyvenime, vykdant charizmas ir tarnybas, kurioms jie pašaukti.

Akinami tikėjimo, gyvename ir mes, kad gyvai pažintume Viešpatį Jėzų, esantį mūsų gyvenime ir istorijoje.

14. *Tikėjimo metai* taip pat bus palanki proga sustiprinti meilės liudijimą. Šventasis Paulius primena: „Taigi dabar pasilieka tikėjimas, viltis ir meilė – šis trejetas, bet didžiausia jame yra meilė“ (1 Kor 13, 13). Dar skvarbesniais žodžiais – nuo amžių įpareigodavusiais krikščionis – kalba apaštalas Jokūbas: „Kas iš to, mano broliai, jei kas sakosi turįs tikėjimą, bet neturi tikėjimo darbų?! Ar gali jį išgelbėti tikėjimas? Jei brolis ar sesuo neturi drabužių ir stokoja kasdienio maisto, ir kas nors iš jūsų jiems tartų: *Keliaukite sveiki, sušilkite, pasisotinkite, o neduotų, ko reikia jų kūnui, – kas iš tų žodžių?! Taip ir tikėjimas: jei neturi darbų, jis savyje miręs. Priešingai, kitas pasakys: Tu turi tikėjimą, o aš turiu darbus. Parodyk man be darbų savo tikėjimą, o aš tau darbai parodysiu savo tikėjimą*“ (Jok 2, 14–18).

Tikėjimas be meilės neduoda vaisių, o meilė be tikėjimo būtų jausmas, nuolatos išstatytas abejonei. Tikėjimas ir meilė reikalauja vienas kito, bet taip, kad vienas leidžia kitam eiti savo atitinkamu keliu. Juk nemažai krikščionių, meilės kupini, paskiria savo gyvenimą vienišiesiems, nustumtiesiems į pakraštį ar atstumtiesiems kaip tiems, pas kuriuos pirmuosius reikia eiti ir kuriuos paremti yra svarbiausia, nes juose atsispindi paties Kristaus veidas. Prašančiuosiuose mūsų meilės tikėjimas leidžia atpažinti prisikėlusio Viešpaties veidą: „Kiek kartų tai padarėte vienam iš šitų mažiausiųjų mano brolių, man padarėte“ (Mt 25, 40): šie jo žodžiai yra niekada neužmirštinas įspėjimas ir nuolatinis kvietimas gražinti meilę, kuria jis mumis rūpinasi. Būtent tikėjimas įgalina pažinti Kristų, o jo paties meilė akina padėti jam kaskart, kai jis mūsų gyvenimo kelyje tampa mūsų artimu. Palaikomi tikėjimo, kupini vilties žvelgiame į savo užduotį pasaulyje, laukdami „naujo dangaus ir naujos žemės, kuriuose gyvena teisumas“ (2 Pt 3, 13; plg. Apr 21, 1).

15. Savo gyvenimo pabaigoje apaštalas Paulius paragino savo mokinį Timotiejų ieškoti tikėjimo (plg. 2 Tim 2, 22) lygiai taip ryžtingai kaip vaikystėje (plg. 2 Tim 3, 15). Jaučiame, kad toks kvietimas skirtas kiekvienam iš mūsų, kad mūsų tikėjimas niekada netaptų vangus. Tikėjimas yra mūsų gyvenimo palydovas, leidžiantis nuolat nauju žvilgsniu išvysti tai, ką Dievas dėl mūsų daro. Tikėjimas, siekiantis įžiūrėti laiko ženklus šandienėje istorijoje, įpareigoja kiekvieną iš mūsų tapti gyvu Prisikėlusiojo buvimo pasaulyje ženklu. Šandieniam pasauliui ypač reikia įtikimo liudijimo tų, kurių protas ir širdis apšviesti Viešpaties žodžio ir kurie geba atverti daugelio protą ir širdį Dievo ir amžinojo gyvenimo, kuris nesibaigia, troškimui.

„Kad Viešpaties žodis skintųsi kelią ir būtų gerbiamas“ (2 Tes 3, 1): *Tikėjimo metai* tesutvirtina ryšį su Kristumi, nes tik jame galima saugiai žvelgti į ateitį ir būti garantuotam tikra ir tvaria meile. Apaštalo Petro žodžiai galutinai nu-

šviečia tikėjimą: „Tuomet jūs džiaugsitės, nors dabar ir reikia truputį paliūdėti įvairiuose išmėginimuose. Taip jūsų nuoširdus tikėjimas, brangesnis už pragaištanti auksą, kuris ugnimi ištiriamas, bus pripažintas vertas pagyrimo, šlovės bei pagarbos, kai apsireikš Jėzus Kristus. Jūs mylite jį, nors ir nesate jo matę; tikėdami jį, nors ir neregėdami, džiūgaujate neapsakomu ir šlovingiausiu džiaugsmu, nes žinotės gausią tikėjimo siekinį – sielų išganyką“ (1 Pt 1, 6–9). Krikščionių gyvenimui pažįstama ir džiaugsmo, ir kančios patirtis. Kiek daug šventųjų patyrė vienvatę! Kiek daug tikinčiųjų, taip pat mūsų dienomis, mėginami Dievo tylėjimu, kai taip norėtų išgirsti jo paguodžiantį balsą! Gyvenimo išbandymai leidžia suprasti kryžiaus slėpinį ir dalyvauti Kristaus kentėjimuose (plg. Kol 1, 24), bet kartu jie yra preliudija džiaugsmo ir vilties, prie kurių veda tikėjimas: „Būdamas silpnas, esu galingas“ (2 Kor 12, 10). Tikime būdami nepajudinamai tikri, kad Viešpats Jėzus nugalėjo blogį ir mirtį. Kupini šio tvirto pasitikėjimo, patikime jam save: būdamas tarp mūsų, jis nugalė piktojo galybę (plg. Lk 11, 20), o Bažnyčia, regimoji jo gailestingumo bendruomenė, pasilieka jame kaip galutinio sutaikinimo su Tėvu ženklas.

Šiuo malonės metu patikėkime save Dievo Motinai, kuri skelbiama „laiminga įtikėjusi“ (Lk 1, 45).

Duota Romoje, prie Šventojo Petro, 2011-ųjų, septintųjų mūsų pontifikato metų, spalio 11-ąją

BENEDIKTAS XVI

(1) Pamokslas per inauguracijos šv. Mišias (2005 04 24): AAS 97 (2005), 710.

(2) Plg. Benediktas XVI. Pamokslas per šv. Mišias Terreiro do Paço, Lisabonoje (2010 05 11): *Insegnamenti VI*, 1 (2010), 673.

(3) Plg. Jonas Paulius II. Apaštališkoji konstitucija *Fidei depositum* (1992 10 11): AAS 86 (1994), 113–118.

(4) Plg. Nepaprastojo Vyskupų sinodo baigiamasis pranešimas (1985 12 07), II, B, a, 4: *Ench. Vat.*, t. 9, Nr. 1797.

(5) Paulius VI. Apaštališkasis paraginimas *Petrum et Paulum Apostolos* šventųjų apaštalų Petro ir Pauliaus kankinystės 1900-ųjų metinių proga (1967 02 22): AAS 59 (1967), 196.

(6) Ten pat, 198.

(7) Paulius VI. Iškilmingas tikėjimo išpažinimas, atliktas priešais Šv. Petro baziliką užbaigiant Tikėjimo metus ir švenčiant šventųjų apaštalų Petro ir Pauliaus kankinystės 1900-ąsias metines (1968 06 30): AAS 60 (1968), 433–445.

(8) Paulius VI. Bendroji audiencija (1967 06 14): *Insegnamenti V* (1967), 801.

(9) Plg. Jonas Paulius II. Apaštališkasis laiškas *Novo millennio ineunte* (2001 01 06), 57: AAS 93 (2001), 308.

- (10) Kreipimasis į Romos kuriją (2005 12 22): AAS 98 (2006), 52.
- (11) Vatikano II Susirinkimas. Dogminė konstitucija apie Bažnyčią *Lumen gentium*, 8.
- (12) *De utilitate credendi*, 1, 2.
- (13) Plg. Augustinas. *Confessiones*, I, 1.
- (14) Vatikano II Susirinkimas. Konstitucija apie šventąją liturgiją *Sacrosanctum Concilium*, 10.
- (15) Plg. Jonas Paulius II. Apaštališkoji konstitucija *Fidei depositum* (1992 10 11): AAS 86 (1994), 116.
- (16) *Sermo* 215, 1.
- (17) 167.
- (18) Plg. Vatikano I Susirinkimas. Dogminė konstitucija apie katalikų tikėjimą *Dei Filius*, cap. III: DS 3008–3009; Vatikano II Susirinkimas. Dogminė konstitucija apie Dievo apreiškimą *Dei Verbum*, 5.
- (19) Plg. Benediktas XVI. Kalba Bernardinų kolegijoje (Paryžius, 2008 09 12): AAS 100 (2008), 722.
- (20) Plg. Augustinas. *Confessiones*, XIII, 1.
- (21) Jonas Paulius II. Apaštališkoji konstitucija *Fidei depositum* (1992 10 11): AAS 86 (1994), 115 ir 117.
- (22) Plg. Jonas Paulius II. Enciklika *Fides et ratio* (1998 09 14), 34 ir 106: AAS 91 (1999), 31–32, 86–87.

Benediktas XVI

Apie 136-ąją psalmę

2011 m. spalio 19 d.

Brangūs broliai ir seserys!

Šiandien su jumis norėčiau apmąstyti psalmę, apibendrinančią visą Senajame Testamente paliudytą išganymo istoriją. Tai didysis himnas, kuriame aukštinamas Viešpaties gerumas, įvairiškai vis pasireiškiantis žmonių istorijoje, – 136-oji, arba 135-oji pagal graikų ir lotynų tradiciją, psalmė.

Ši psalmė – tai iškilminga padėkos malda, žinoma kaip „Didysis Halelis“, tradiciškai giedama žydų Paschos pokylio pabaigoje. Galimas daiktas, kad šia psalme per paskutinę su mokiniais švęstą Paschą meldėsi ir Jėzus; regis, apie tai užsimena ir patys evangelistai pastaba: „Pagiedoję himną, jie išėjo į Alyvų kalną“ (plg. *Mt* 26, 30; *Mk* 14, 26). Tad aukštinimo horizontas apšviečia sunkų kelią į Golgotą. 136-oji psalmė sukurta kaip lita-

nija su vis kartojamu priegiesmiu: „nes jo ištikima meilė amžina“. Poetinėje kompozicijoje vardijami galingi Dievo darbai istorijoje ir jo nepaliaujami įsikišimai savo tautos labui; į kiekvieną Viešpaties išganomąjį veiksma atsakoma priegiesmiu, kuriuo įvardijamas tikrasis aukštinimo motyvas: amžina Dievo meilė, meilė, kuri, anot pavartoto hebrajiško žodžio, apima ištikimybę, gailestingumą, gerumą, malonę, švelnumą. Tai visą psalmę vienijantis motyvas, visada kartojamas vienoda forma, nors pavienės paradigminės apraiškos keičiasi: sukūrimas, išlaisvinimas išvedimu, žemės dovanojimas, Viešpaties apvaizdinga ir nuolatinė pagalba savo tautai ir visai kūrinijai.

Triskart pakvietus dėkoti suvereniam Dievui (1–3 eil.), Viešpats aukštinamas kaip tas, kuris daro „nuostabiai didingus darbus“ (4 eil.), kurių pirmasis yra sukūrimas – dangaus, žemės ir didžiųjų šviesulių (5–9 eil.). Sukurtasis pasaulis nėra tiesiog scena, į kurią įžengia Dievo išganomasis veikimas, tai veikia pati to įstabaus veikimo pradžia. Sukurdamas Viešpats apreiškia visą savo gerumą ir grožį, sukuria gyvybę, apreikšdamas gerą valią, iš kurios plaukia visas kitas išganomasis veikimas. Mūsų psalmėje, atkartojančioje pirmą Pradžios knygos skyrių, sukurtasis pasaulis su jo pagrindiniais elementais vaizduojamas apibendrinamai, ypač pabrėžiant didžiuosius šviesulius – saulę, mėnulį, žvaigždes, tuos įstabius kūrinius, valdančius dieną ir naktį. Apie žmogaus sukūrimą čia nekalbama, bet jis visada yra greta; saulė ir mėnulis sukurti jam – žmogui, kad dalytų laiką, suartindami jį su Kūrėju pirmiausia tam tikrais liturginiais laikais.

Ir iš tiesų, iškart po to minima Paschos šventė, kuri, pereinant prie Dievo apsireiškimo istorijoje, prasižada didžiu išlaisvinimu iš Egipto vergijos įvykiu, Išėjimu, kuris nupasakojamas įvardijant jo svarbiausius elementus: išlaisvinimą iš Egipto per egiptiečių pirmagimių mirtį, iškeliamą iš Egipto, perėjimą per Nendrių jūrą, kelionę per dykumą ir įžengimą į Pažadėtąją žemę (10–20 eil.). Tai pradinės Izraelio istorijos akimirkos. Dievas galingai įsikiša, kad išvestų savo tautą į laisvę; per Mozę, savo pasiuntinį, jis parodo faraonui didybę ir galiausiai palaužia egiptiečių priešinimąsi baisia jų pirmagimių sūnų mirties rykšte. Tad Izraelis gali palikti vergovės šalį su savo engėjų auksu (plg. *Iš* 12, 35–36) ir „iškeltomis rankomis“ (*Iš* 14, 8), džiugiai ženklinančiomis pergale. Prie Nendrių jūros Viešpats veikia galingai ir gailestingai. Pamatęs izraeliečius, žvelgiančius į persekiojančius egiptiečius su tokia baime, kad ima gailėtis palikę Egiptą (plg. *Iš* 14, 10–12), Dievas, pasak mūsų psalmės, „perskyrė Nendrių jūrą <...> pervedė per ją Izraelį <...> paskan-dino faraoną ir jo kariuomenę“ (13–15 eil.). Į dvi dalis

„perskirtos“ Nendrių jūros įvaizdis, regis, primena jūros kaip didžiulės į dvi dalis perkirtos ir nugalėtos pabaisos idėją. Viešpaties galia nugali grėsmingas gamtos galias ir karines žmogaus pajėgas; jūra, kuri atrodė užtverianti kelią Dievo tautai, leidžia Izraeliui pereiti sausa žeme ir tada užsiveria ant egiptiečių juos nublokšdama. Viešpaties išganomoji galia pasirodo jo „galingai pakelta ranka“ (plg. *Ist* 5, 15; 7, 19; 26, 8): neteisingas engėjas parbloškiamas, paskandinamas vandenyse, o Dievo tauta „pereina“ per vidurį, kad tęstų kelionę į laisvę.

Dabar ilga Izraelio kelionė į Pažadėtąją žemę mūsų psalmėje primenama labai trumpu pasakymu: „Vedė savo tautą per dykumą, nes jo ištikima meilė amžina“ (16 eil.). Į šiuos kelis žodžius sutraukiama keturiasdešimtmetė patirtis, lemtingas metas Izraeliui, kuris, leisdamasis būti vedamas Viešpaties, mokosi gyventi tikėjimu, klusnumu ir nuolankumu Dievo įstatymui. Tie metai sunkūs, paženklinoti atšiauraus dykumos gyvenimo, bet ir laimingi – pasitikėjimo Viešpačiu, sūniško pasitikėjimo metai, „jaunystė“ – taip šį laiką nusako Jeremijas, Viešpaties vardu kreipdamasis į Izraelį švelnumo ir ilgesnio kupiniais žodžiais: „Aš atsimenu ištikimą tavo jaunystės meilę, kaip tu mylėjai mane, būdama sužadėtine, sekdamą paskui mane per dykumą, nesėjama žemę“ (*Jer* 2, 2). Viešpats, kaip 23-iosios psalmės, kurią apmąstėme ankstesnėje katechezėje, ganytojas keturiasdešimt metų vedė, mokė ir mylėjo savo tautą, rodydamas jai kelią į Pažadėtąją žemę ir nugalėdamas pasipriešinimą ir priešiškumą nedraugiškų tautų, troškusių užtverti jai kelią į išganymą (17–20 eil.).

Po visų šių mūsų psalmėje išvardytų „nuostabių didingų darbų“ pasiekiamo galutinės dovanos momentą, protėviams duoto pažado išpildymą: „Atidavė jų žemę kaip paveldą, nes jo ištikima meilė amžina, paveldą savo tarnui Izraeliui, nes jo ištikima meilė amžina“ (21–22 eil.). Aukštinant amžiną Dievo meilę, dabar atmenama dovana, kurią tauta turi priimti jos nesisavindama, nuolatos gyvendama pripažinimo ir dėkinumo kupina priėmimo nuostata. Izraelis gavo žemę, kurioje gyvena kaip „pavelde“. Šia sąvoka paprastai žymimas turtas, gautas iš kito, teisė į nuosavybę, ypač susijusi su tėvų palikimu. Viena iš Dievo prerogatyvų yra „dovanoti“, ir dabar, Išėjimo kelionės pabaigoje, Izraelis, dovanos gavėjas, kaip sūnus įžengia į išpildyto Pažado žemę. Klajonių metas, pavojų lydymas gyvenimas palapinėse, baigėsi. Dabar prasidėjo palaimingas stabilumo, namų statymo, vynuogynų veisimo, saugaus gyvenimo džiaugsmo laikas (plg. *Ist* 8, 7–13). Bet tai ir pagundos įpulti į stabmeldystę, susiteršti pagonimis, tenkintis vien savimi laikas, skatinantis už-

miršti dovanos Ištaką. Dėl šios priežastis psalmininkas mini pažeminimą ir priešus, mirties tikrovę, kurioje Viešpats dar kartą apsireiškia kaip Išgelbėtojas: „Kuris mus atsiminė, kai buvome pažeminti, nes jo ištikima meilė amžina, ir išgelbėjo mus nuo priešų, nes jo ištikima meilė amžina“ (23–24 eil.).

Čia kyla klausimas: kaip šią psalmę padaryti savo malda? Kaip priartinti ją prie mūsų maldos? Svarbu yra tai, kuo psalmė prasideda ir baigiasi: tai kūrinių. Grįžkime prie šio momento: kūrinių yra didelė Dievo dovana, kuria gyvename, kurioje jis apreiškia savo gerumą ir didingumą. Todėl laikyti kūrinių Dievo dovana visiems mums yra bendras taškas. Paskui eina išganymo istorija. Žinoma, galime sakyti: išlaisvinimas iš Egipto, laikas dykumoje, įžengimas į Šventąją Žemę ir visos kitos problemos nuo mūsų toli, nėra mūsų istorijos dalis. Tačiau privalome neišleisti iš akių šios maldos pamatinės struktūros. Pamatinė struktūra yra ta, jog Izraelis prisimena Dievo gerumą. Izraelio istorijoje tiek daug tamsių slėnių, tiek daug sunkumų ir mirties išgyvenimų, bet jis atmena, kad Dievas yra geras, ir gali tamsų slėnį – mirties slėnį įveikti todėl, kad tai atmena. Izraelis atmena Dievo gerumą ir galią, kad jo gailestingumas amžinas. Mums tai irgi svarbu: atminti Viešpaties gerumą. Atminimas virsta tvirta viltimi. Atminimas mums sako: Dievas yra, Dievas yra geras, jo gailestingumas yra amžinas. Ir taip atminimas atveria kelią į ateitį – netgi tamsią dieną ir tamsų metą yra mus vedanti šviesa ir žvaigždė. Atminkime ir mes Dievo gerumą, Dievo gailestingą, amžiną meilę. Izraelio istorija mums primena, kaip Dievas apsireiškė, išsirinko tautą. Paskui Dievas tapo žmogumi, vienu iš mūsų: gyveno su mumis, kentėjo su mumis ir mirė dėl mūsų. Pasilieka su mumis Švenčiausiajame Sakramente ir Žodyje. Būtent istorija, Dievo gerumo atminimas įtikina mane, kad jis geras, kad jo meilė amžina. Per dutūkstantmetę Bažnyčios istoriją visada, vis iš naujo, būta Viešpaties gerumo. Po tamsaus nacistinių ir komunistinių persekiojimų laikotarpio Dievas mus išlaisvino. Parodė, kad yra geras, galingas ir kad jo gailestingumas amžinas. Ir kaip mūsų bendroje kolektyvinėje istorijoje Dievo gerumo atminimas mums padeda ir tampa vilties žvaigžde, lygiai taip ir kiekvienas iš mūsų turi savo asmeninę išganymo istoriją. Kiekvienas privalome tikrai branginti tą istoriją, visada turėdami prieš akis didžius dalykus, kuriuos jis padarė mūsų gyvenime, kad galėtume tikėti: jo gailestingumas amžinas. Jei šiandien mane gaubia tamsi naktis, rytoj jis mane išlaisvins, nes jo gailestingumas amžinas.

Psalmės pabaigoje grįžtama prie kūrinių. Ten sakoma, kad Viešpats „duodamaistovisiems gyvūnams“ (25 eil.).

Psalmės malda baigiama kvietimu aukštinti: „Dėkoki- te dangaus Dievui, nes jo ištikima meilė amžina.“ Vieš- pats yra geras ir rūpestingas Tėvas, duodantis paveldą savo vaikams ir maisto visiems. Dievas, kuris sukūrė dangų, žemę ir didžiuosius šviesulius, kuris įžengia į žmogaus istoriją, kad atneštų išganymą visiems savo vaikams, yra Dievas, užpildantis visatą savo gerumo kupinu buvimu, besirūpinantis gyvybe ir duodantis mums duonos. Psalmėje apdainuojama neregimoji Kūrėjo ir Viešpaties galia apsireiškia mažyčiu mums duodamos ir mūsų gyvastį palaikančios duonos pavi- dalu. Ši kasdienė duona simbolizuoja ir išreiškia Die- vo kaip Tėvo meilę ir atveria mus Naujojo Testamento atbaigimui, tai „gyvybės duonai“, Eucharistijai, kuri mus, tikinčiuosius, lydi ir į priekį užbėga galutiniam mesijinio pokylio danguje džiaugsmui.

Broliai ir seserys, aukštinanti ir šlovinanti 136-oji psalmė paskatino mus perbėgti svarbiausius išga-

nymo istorijos etapus iki Velykų slėpinio, kuriame Dievo išganomasis veikimas pasiekia viršūnę. Tad džiugiai dėkodami, aukštinkime Kūrėją, Išganytoją ir ištikimą Tėvą, kuris „taip pamilo pasaulį, jog atida- vė savo viengimį Sūnų, kad kiekvienas, kuris jį tiki, nepražūtų, bet turėtų amžinąjį gyvenimą“ (Jn 3, 16). Atėjus laiko pilnatvei, Dievo Sūnus tapo žmogumi, kad savo gyvenimą, išganymą dovanotų kiekvienam iš mūsų, ir dovanoja save kaip duoną Eucharistijos slėpinyje, kad įtrauktų mus į Sandorą, padarančią mus Jo vaikais. Štai ligi kokių aukštybių gali užkop- ti Dievo gailestingas gerumas ir jo „amžinos meilės“ iškilumas.

Todėl šią katechezę norėčiau užbaigti šv. Jono žodžiais iš jo Pirmojo laiško, jų meldamiesi niekada neturėtu- me užmiršti: „Žiūrėkite, kokia meile apdovanojo mus Tėvas: mes vadinamės Dievo vaikai – ir esame“ (1 Jn 3, 1). Dėkoju.

LIETUVOS VYSKUPŲ PAREIŠKIMAS

2011 m. spalio 25 d.

Šiandien sukanka 19 metų, kai 1992 m. spalio 25 d. Lietuvos piliečiai referendume priėmė dabartinę Lie- tuvos Respublikos Konstituciją. Per šį laikotarpį ne- pasikeitė nei žmogaus prigimtis, nei tokios prigimti- nės vertybės kaip šeima ir santuoka. Todėl su liūdna nuostaba išklausėme neseniai pareikštą Konstitucinio Teismo nuomonę, pasak kurios, santuoka „konstituci- nei šeimos sampratai esminės reikšmės neturi“. Tenka tik apgailėstauti, kad pamatinis šeimos ir santuokos ryšys, nekėlęs dvejonių Konstitucijos teksto kūrėjams ir ją anuomet įtvirtinusiems šalies žmonėms, šiandien tapo ginčų ir įrodinėjimų dalyku.

Visuotinė žmonijos patirtis liudija, kad santuoka yra vienas iš svarbiausių bendruomeninių institutų, užti- krinantis socialinę darną ir tęstinumą. Būdamas asmeni- niu moraliniu išipareigojimu santuoka sukuria prielai- das sutuoktinių, jų vaikų, artimųjų ir visos visuomenės gerovei. Apsisprendami susituokti asmenys kuria pa- sitikėjimu ir atsakomybe grįstų santykių aplinką, kuri geriausiai atitinka kiekvieno vaiko prigimtinius po- reikius augti išipareigojusių bei mylinčių tėčio ir ma- mos šeimoje. Tokia pamatinius prigimtinius žmogaus poreikius atitinkanti šeima yra tikrasis visuomenės ir

valstybės pagrindas. Valstybė išreiškia rūpestį dėl savo ateities, saugodama ir globodama asmenis, kurie suda- rydami santuoką viešai paskelbia, jog drąsiai prisiima iš šeimos kylančias teisines bei moralines pareigas.

Konstituciniam Teismui dirbtinai atskyrus konstituci- nę šeimos sampratą nuo konstitucinio santuokos, kuri sudaroma laisvu vyro ir moters sutarimu, instituto ne- beliko teisinių barjerų, užkardančių tos pačios lyties asmenų sąjungas prilyginti šeimai. Tai kelia pavojų, jog vaikų prigimtinė teisė turėti tėvą ir motiną nebe- bus deramai apsaugota, o šeimos kaip prigimtinių bendruomenės reikšmė taps vis labiau menkinama. Su dideliu rūpesčiu stebime, kaip aukščiausia teisminė institucija, kuriai pavesta saugoti valstybės pamatus visų ją kuriančių žmonių labui, savo sprendimu išpro- vokavo didelį visuomenės supriešinimą. Savo malda palaikome tuos, kurie yra pagrįstai įskaudinti Teismui lengva ranka nuvertinus jų daugelį metų tesėtus įsi- pareigojimus, taip pat jaunimą, puoselėjantį svajones apie šeimos pašaukimą ir iškilmingą priesaiką Dievo ir žmonių akivaizdoje.

Kviečiame Konstitucinį Teismą paisyti prigimtinių tei- sės principų. Raginame Seimą padaryti viską, kas nuo jo priklauso, kad dirbtinė perskyra tarp šeimos ir san- tuokos būtų panaikinta.

Lietuvos vyskupai

Arkivyskupo Sigito Tamkevičiaus viešas kreipimasis į LR Seimo narius

2011 m. lapkričio 7 d.

Moralės ir demokratijos egzaminas Seimo nariams

Netrukus LR Seimas laikys moralės egzaminą. Balsuodami už arba prieš alkoholinių gėrimų reklamos išsaugojimą, Seimo nariai pademonstruos, kas jiems svarbiau: Lietuvos vaikų sveikata ir ateitis ar alkoholio gamintojų pelnas.

Ilgus metus bejėgiškai stebėjome, kaip geria ir prasigeria Lietuvos vaikai, nes jų girtavimas, prasidėjęs agresyviai alkoholinių gėrimų reklamai, išaugo keliolika kartų. Šią kaltę bandantys nusimesti Seimo nariai visą atsakomybę siekia suversti tėvams ir šeimoms.

Seimas laikys ir demokratijos egzaminą, nes kai kurie Seimo nariai, teigdami, jog pasigenda konstruktyvaus dialogo su sveikatos gynėjais, neįsiklauso į daugybės piliečių, moksleivių, tėvų organizacijų, bendruomenių, sveikatos specialistų, mokslininkų ir net tarptautinių ekspertų nuomonę. Atvirksčiai, siūloma nebijoti šių visuomenės grupių ir elgtis drąsiai – palaikyti tik ekonominį interesą.

Teigiama, kad vaikai alkoholio reklamos negali matyti, nes ji uždrausta iki 23 valandos televizijoje ir radijuje. Tačiau sąmoningai nutylimas jiems keliamas išorinės, interneto ir spaudos reklamos pavojus. Teigiant, kad tvarkingų šeimų vaikai po 23 valandos turi miegoti ir negali matyti reklamų per televiziją, drauge patvirtinama, jog nereikia rūpintis socialiai apleistų ir netvarkingų šeimų vaikais, kurie tokios tėvų apsaugos tikėtis negali.

Nepaisant to, kad civilizuotose Europos valstybėse, kur geriančių vaikų procentas yra vienas mažiausių (pvz., Norvegijoje ir Islandijoje), alkoholio reklama yra draudžiama, tačiau analogiški siūlymai Lietuvoje prilyginami radikalų siautėjimui ir talibaniškos tvarkos įvedimui.

Sveikos gyvensenos oponentai nuolat piktinasi tai Bažnyčios, tai visuomeninių organizacijų, tai sveikatos specialistų argumentais, aukščiau už viską išskeldami ekonominį motyvą ir teigdami, jog reikia skatinti Lietuvoje veikiančias alkoholio bendroves. Tai rodo, kad žmogaus gyvybė ir sveikata šiandien pralaimi siauram neatsakingo verslo siekiui gauti didesnę pelną žmonių, o šiuo atveju – ir vaikų sąskaita.

Linkiu, kad Jūsų balsavimas dėl alkoholio reklamos parodytų Lietuvos žmonėms politikų rūpinimąsi ne vien verslo grupių interesais, bet ir visų Lietuvos žmonių ateitimi.

TYRŲ APŽELDINIMAS

II advento sekmadienis (B)

Iz 40, 1–5. 9–11; *2 Pt* 3, 8–14; *Mk* 1, 1–8

Antrąjį advento sekmadienį pasirodo Jonas Krikštytojas, Jėzaus pirmtakas, tarpinė asmenybė tarp pranašystės ir pažado įvykdymo. Išties Jonas jau nuo pat gimimo buvo pasveikintas savo tėvo Zacharijo kaip pranašas: „O tu, vaikeli, būsi vadinamas Aukščiausiojo pranašu, nes tu eisi pirma Viešpaties jam kelio nutiesti“ (*Lk* 1, 76). Manoma, kad Jonas kurį laiką praleido religinėje bendruomenėje, savo pėdsakus palikęs Kumrane tarp Judėjos dykumos ir Negyviosios jūros. Tiek Jonas Krikštytojas, tiek ir Kumrano vienuoliai savo misiją aiškino Izaijo pranašystės šviesoje: „Per dykumą tieskite Viešpačiui kelią! Tyruose ištiesinkite mūsų Dievui vieškelį!“ (*Iz* 40, 3).

Šiandien žodis „tyrai“ mums skamba šiek tiek nejaukiai. Beveik 35 proc. Žemės paviršiaus dengia dykuma. Vienas didžiausių susirūpinimą keliančių fizinio pasaulio reiškinių – žemės virtimas dykuma, išsausėjimas. Suskaičiuota, kad kiekvienais metais šimtus tūkstančių hektarų dirbamos žemės praryja besiplečianti dykuma, kuri išstumia milijonus žmonių iš jų gimtųjų vietų. Kadangi nėra augalijos, sumažėja atmosferos kritulių, o tada išdega augalija. Tai mirties ratas.

Tačiau egzistuoja ir kita dykuma: ne išorėje, bet mūsų viduje; ne mūsų miestų pakraščiuose, bet pačiuose miestuose. Tai vieatvė, abejingumas, anonimiškumas, žmogiškųjų santykių sausra. Dykuma yra vieta, kur, jei šauki, niekas tavęs negirdi; jei parkrenti ant grindinio, niekas prie tavęs neprieina; jei kas užpuola, niekas tavęs neapgina; jei patiri džiaugsmą ar skaus-

mą, nėra su kuo apie tai pasidalyti. Tai lyg tyruose šaukiančiųjų balsai.

Bet dar pavojingesnė dykuma yra ta, kurią kiekvienas iš mūsų nešiojamės savo širdyje. Būtent ji gali tapti išdžiūvusia, užgesusia, be jausmų, be vilties smėlio dykuma. Kodėl daugelis neįstengia atsitraukti nuo darbo, išjungti mobiliojo telefono, radijo, kompiuterio ir pan.? Nes bijo atsидurti dykumoje ir išvysti sielos skurdą. Pasak Aristotelio, gamta bijo tuštumos (lot. *horror vacui*), tačiau ir žmogus bėga nuo tuštumos. Nuoširdžiai patyrinėję, matome, kiek daug dalykų stveriamės, kad tik neliktume vieni, veidas į veidą su savimi ir tikrove.

Paradoksalu, kuo labiau daugėja komunikacijos priemonių, tuo labiau menksta tikra bendrystė. Kaltinamas televizorius ir kompiuteris, užgesinę dialogą šeimoje. Tai iš dalies tiesa. Tačiau turime sutikti, kad televizorius ar kompiuteris dažnai pasitelkiami norint užpildyti tą tuštumą, kuri jau yra atsiradusi šeimoje. Šios plastikinės dėžės ne priežastis, bet dialogo ir artumos trūkumo padarinys.

Evangelija kalba apie balsą, vieną dieną nuskambėjusį tyruose. Buvo paskelbta didi žinia: „Po manęs ateina galingesnis už mane, – aš nevertas nusilenkęs atrišti jo kurpių dirželio. Aš jus krikštijau vandeniu, o jis krikštys jus Šventąja Dvasia.“ Jonas Krikštytojas skelbia Mesijo atėjimą į žemę paprastais, tačiau veiksmingais žodžiais. Jis gavo užduotį pažadinti pasaulį iš didžiojo miego, nurodyti gyvybės šaltinį: „Štai Dievo Avinėlis,

kuris naikina pasaulio nuodėmę, <...> kuris krikštys Šventąja Dvasia!“ (Jn 1, 29. 33).

Būdas, kuriuo Jėzus apželdins dykumą, yra krikštas Šventąja Dvasia. Dievo Dvasia yra meilė, vienintelis „lietus“, kuris gali sustabdyti dvasinį „dykumėjimą“ mūsų planetoje: „Apipilsiu vandeniu ištroškusią žemę, srovėmis sausumą palaistysiu; išliesiu savo dvasią ant tavo palikuonių ir savo palaiminimą ant tavųjų vaikų. Jie sužels it žolė, kaip gluosniai paupiuose“ (Iz 44, 3–4); „Dievo meilė yra išlieta mūsų širdyse Šventosios Dvasios, kuri mums duota“ (Rom 5, 5). Su šia sausros ir troškulio simbolika susijęs iš Jėzaus Kristaus plūstančių gyvojo vandens srovių vaizdinys Jono evangelijoje (plg. Jn 7, 37–38). Šventasis Ireniejus († 202) rašo: „Kaip išdžiūvusi žemė tampa nederlinga, jei negauna vandens, taip ir mes <...> nesubrandiname gyvybės vaisių, negavę iš aukštybių gausaus lietaus.“

Nors mūsų visuomenė panašėja į tyrlaukius, tačiau juose Dvasia atskleidžia ir daugybę oazių, nuostabių iniciatyvų. Atsiranda savanorių, asociacijų, bendruomenių, kurių tikslas pralaužti vienatvę, surinkti daugybę balsų, šaukiančių mūsų miestų tyruose. Tai psichologinės pagalbos linijos, krizių centrai, anoniminės grupės ir t. t. Jei mes ir nepriklausome vienai iš šių pagalbos grupių, vis tiek kiekvienas galime padaryti ką nors kad ir nedaug, ką daro ir tie savanoriai. Juk nebūtina kiekvieną kartą laukti, kol suskambės telefonas, kad pastebėtume, jog kažkam – galbūt visiškai šalia – reikia mūsų.

LIUDYTI ŠVIESĄ

III advento sekmadienis (B)

Iz 61, 1–2a. 10–11; 1 Tes 5, 16–24; Jn 1, 6–8. 19–28

Tikroji šviesa yra Kristus, Tėvo meilės apreiškėjas; spindinti šviesa, kuri įveikia pasaulio tamsą ir parodo žmogaus gyvenimui tikrąją kryptį. Tačiau ši apreiškimo šviesa gali būti pastebėta tik tikėjimo akimis; todėl reikia šviesos liudytojo, įvesdinančio kitus į slėpinio pažinimą. Liudytojo veikla ir žodis kreipia kitų žvilgsnį nuo savęs į Kitą. Pirmtakas yra kaip aušra, pirma šviesos (dienos) apšviečiantis tuos, kurie nežinojimo naktį, ir pratindamas iš anksto jų sielos akis, kad jos gebėtų pakelti šviesos intensyvumą. Kaip ir balsas, kuris eina pirma žodžio. Todėl Jonas Krikštytojas sako: „Aš – tyruose šaukiančiojo balsas“, pavadindamas „Žodžiu“ tą, kuris šaukia, o „tyrais“ sielą, kuri visiškai nepažįsta dieviškojo mokymo.

Kurpės yra pagamintos iš gyvūnų. Viešpats įsikūnydamas pasirodo kaip tas, kuris dėvi kurpes, t. y. prisimė savo dieviškume mūsų irstantį mirtingą kūną. Kad suvoktume įsikūnijimo slėpinį, nepakanka žmogiškos akies. Išties niekas negali suprasti, kaip Žodis tampa kūnu, koku būdu tas, kuris neturi pradžios, pradeda egzistuoti ir prasideda Marijos iščiose. Kurpių raištelis yra slėpinio saitas. Todėl Jonas negali atrišti kurpių dirželio, nes neįmanoma ištirti įsikūnijimo slėpinio gelmių, nors jį ir pažino savo sieloje. Vadinasi, tenka atvirai ir nuolankiai išpažinti savo ribotumą: „Jam aš nevertas atrišti kurpių dirželio.“

Gimstančios Bažnyčios krikščionys Evangelijos liudijimą laikė ne jų grupę turinčia padidinti propaganda, bet vidine būtinybe, išplaukiančia iš jų tikėjimo prigimties: Dievas, į kurį jie tikėjo, yra visų Dievas, vienas, tikrasis Dievas, lei-

dęs save pažinti Izraelio istorijos raidoje ir galiausiai per savo Sūnų. Skelbti juos skatino ir sykiu įpareigojo Dievo visuotinumai ir Dievo atžvilgiu proto visuotinumai. Jų nuomone, tikėjimas priklausė ne nuo kultūrinių įpročių, kurie įvairių tautų skirtingi, bet nuo tiesos, kuri vienodai galioja visiems. Nes jei Dievas yra vienas, tai ir Dievo savęs apreiškimo tiesa turėtų būti viena.

Jonas Krikštytojas skelbia tą, kurio žmonės nepažįsta, nors jis ir yra tarp jų: „Tarp jūsų stovi tas, kurio jūs nepažįstate.“ Jis yra tas, kurio jie ieško ir apie kurį galiausiai žino, bet kuris yra Nepažįstamasis ir Nepažinysis. Žmogus savo mąstymo gelmėje nuvokia, kad Dievas turi egzistuoti ir kad visų daiktų pradžioje turėtų būti ne iracionalybė, bet kūrybingas Protas, ne aklas atsitiktinumas, bet laisvė. Tačiau vien mąstomas Dievas nėra

tikras Dievas. Jei jis kaip nors nepasirodo taip, kad jį suvoktume, jo pasiekti negalime.

Krikščionių skelbimo naujybė ta, kad dabar visiems galima pasakyti: jis pasirodė, pats asmeniškai, ir užkalbino mus mūsų supratimo galimybių ribose. Tačiau tai ne nuogas faktas, bet tikrybė, kuri yra pats Žodis (gr. *Logos*) – amžinojo Proto buvimas čia ir dabar mūsų kūne: „Žodis tapo kūnu“ (*Jn 1, 14*). Taigi, kad galėtume pripažinti, jog Dievas tapo kūnu, mūsų protui visada būtina nusižeminti; norėdamas atsiliiepti į Dievo nusižeminimą, žmogus turi nusižeminti: „Jam aš nevertas atrišti kurpių dirželio.“ Šis žmogiškas nusižeminimas žmogaus nesugniuždo, neprislegia, kaip tik priešingai, praplečia žmogaus ribas ir leidžia priartėti prie dieviškojo slėpinio gelmių.

VIEŠPATIES APREIŠKIMAS

IV advento sekmadienis (B)

2 *Sam 7, 1–5. 8b–12. 14a. 16; Rom 16, 25–27; Lk 1, 26–38*

Paskutinįjį advento sekmadienį, likus savaitei iki šventųjų Kalėdų, Evangelijos tekstas mums primena tą didingą akimirka, kai Mergelė Marija savo ištartu „taip“ priima Dievą: „Štai aš Viešpaties tarnaitė, tebūna man, kaip tu pasakei“ (*Lk 1, 38*). Įsikūnijimo pagrindinė žinia skelbia, jog neregimasis Dievas įžengė į regimąjį pasaulį tam, kad mes, kurie esame susieti su materialiu pasauliu, galėtume jį atpažinti, suprasti ir pamilti. Dievas atsiskleidžia žmonijai asmeniškai pats įsiterpdamas į žmonių šeimą ir istoriją. Jėzus Kristus iš tiesų padarė Dievą mums pasiekiamą, kartu dovanodamas mums patį dieviškąjį gyvenimą mūsų pačių lygmeniu.

Dievas nesikeičia, jis nuo amžių ir per amžius yra Meilė. Jis, kaip toks, yra Bendrystė, Vienybė Trejybėje, o visi jo darbai ir žodžiai krypta į bendrystę. Įsikūnijimas yra kūrinijos viršūnė. Jėzui, žmogumi tapusiam Dievo Sūnui, Tėvo valia ir Šventosios Dvasios veikimu prasidėjus Marijos išciuose, kūrinija pasiekė savo viršūnę. Visatą tvarkantis pradas, *Logos*, pradėjo egzistuoti pasaulyje, laike ir erdvėje. „Žodis tapo kūnu“ (*Jn 1, 14*). Šios tiesos šviesa pasirodo tam, kuris ją priima tikėjimu, nes tai – meilės slėpinys. Tik kas atsiveria meilei, yra apglėbiamas Kalėdų šviesos. Jei tiesa tebutų matematinė formulė, ji tam tikra prasme pirštusi savaime. Tačiau, būdama meilė, tiesa reikalauja tikėjimo, mūsų širdies tariamo „taip“.

Pirmutinė žmogaus patirtis – Dievas be galo didis ir labai mus pranoksta. Atstumas atrodo begalinis. Bet Dievas, kuris gyvena aukštybėse, pasilenkė. Juk nieko negali būti iškiliau, didingiau už meilę, kuri pasilenkia, nusileidžia žemyn, pasidaro priklausoma. „Kas yra kaip Viešpats, mūsų Dievas, kuris sėdi aukštybėse, bet lenkiasi pamatyti, kas žemai – danguje ir žemėje?“ (*Ps 113, 5–6*). Taip gieda Izraelis vienoje iš savo psalmių, kur sykiu aukština Dievo didybę ir jo geranorišką artumą mums, žmonėms. Dievas gyvena aukštybėse, bet pasilenkia.

Toks Dievo žvelgimas žemyn yra daugiau negu žvilgsnis iš aukštybių. Dievo žvelgimas yra veikimas. Tai, kad jis mane mato, į mane pažvelgia, perkeičia mane ir pasaulį aplink mane. Psalmėje iškart toliau tęsiama: „Jis pakelia silpną žmogų iš dulkių“ (*Ps 113, 7*). Pažvelgdamas žemyn jis mane pakelia, kupinas gerumo paima už rankos ir padeda man iš gilumų ateiti į aukštybes. Dievas „lenkiasi“. Šis žodis pranašiškas. Viduramžių teologas Vilhelmas Tjerietis (+ 1148) sako: „Dievas matė – nuo pat Adomo, – kad jo didybė skatina žmogų priešintis, kad žmogus jaučiasi taip, tartum jo paties būtis būtų ribojama, o jo laisvei grasinama. Todėl Dievas pasuko kitu keliu. Jis tapo kūdikiu. Jis tapo priklausomas ir silpnas, reikalingas mūsų meilės.“

Dievas, kuris yra beribis ir visagalis, iš meilės mums save apriboja, tampa mažas, kad praplėstų mūsų meilės ir vilties ribas. Jo visagalybė reiškia ir tai, jog jis gali save mums apreikšti suprantamu būdu. Dieviškasis Žodis išreiškė save žmogiškaisiais žodžiais. Išties krikščionių

tikėjimas nėra religija, gimusi iš žmogaus pastangų pažinti Dievą. Krikščionių tikėjimas – tai atsakas į Dievą, kuris pats panorą apsireikšti žmogui, veikimą.

Nuo to, kaip mes suvokiame Dievą, priklauso ir mūsų santykis su savimi bei su aplinka. Jei Dievas mums tapo artimas, vadinasi, ir mes galime tapti vienas kitam artimi, galime išmokti teisingai vienas kitą pamilti, galime jausti jo pagalbą ir prisiimti atsakomybę už savo pasirinkimus, nes jis mums apreiškė tiesos pilnatvę Žodyje, kuris tapo vienu iš mūsų. O jei Dievas negali būti mums suprantamas, artimas, tada jis yra tolimas, nežinomas, nublokštas į šalį po Didžiojo visatos sprogimo. Toks Dievas gali būti pavadintas kosmine mintimi, aukščiausiu protu ar gera energija. Tačiau toks Dievas tampa beveidžiu Dievu, visiškai abejingu tam, kas vyksta žmogaus gyvenime.

Toks Dievas iš pirmo žvilgsnio labai priimtinas, nes kiekvienas žmogus jį gali „susikonstruoti“ pagal savo įgeidžius ar fantazijas. Tokiam Dievui žmogus nebėra

atsakingas. Žmogus pats tada pradeda manipuliuoti gyvenimu, eksperimentuoti gyvybe, žodžiu, atsistoja į Dievo vietą, nes pastarasis labai toli ir gana miglotai atrodo. Dingsta atsakomybė, silpsta vidinė moralinė jėga, nejučia pasirenkamas tuščias humaniškumas, vedantis į aklavietę.

Šių dienų filosofai ir išminčiai dažnai sako, jog Dievas yra absoliutas, visiškai kitoks, be galo didingas, mums jo niekaip neįmanoma suprasti. Žinoma, Dievo mes iki galo nesuprasime, tačiau sakdami ir nurodydami jam, ką jis gali ir ko negali, vis tiek prie jo nėra nieko nepriartėjame, bet dar labiau nutolstame. Juk šalia tariamo mūsų nuolankumo, kad visagalam ir galingam Dievui nepritinka būti mažam ir save ribojančiam, glūdi mūsų puikybė, noras, kad jis būtų kuo toliau ir nesikištų į mūsų gyvenimą, į mūsų pačių kuriamą „šviesų rytą“. Bet jeigu Dievas vis dėlto gali save apreiškinti, mus užkalbinti žmogiška kalba, tada viskas keičiasi, tada iš tiesų esame jam svarbūs ir reikalingi, kad prisidėtume prie begalinės meilės kūrybos pagal jo valią.

KALĖDOS – PRISIKĖLIMO ŠVIESOJE

Kristaus Gimimas (Kalėdos)
Iz 9, 1–3. 5–6; Tit 2, 11–14; Lk 2, 1–14

Liturginiai Bažnyčios metai iš pradžių plėtojosi prasidedami ne nuo Kristaus gimimo, bet nuo tikėjimo Prisikėlimu: Kristaus prisikėlimas yra krikščioniškojo tikėjimo pagrindas, Evangelijos pagrindas, pagimdęs Bažnyčią. Todėl būti krikščionimis reiškia gyventi velykiškai, susiejant save su perkeitimu, kylančiu iš Krikšto, kuriuo esame numarinami nuodėmei, kad gyventume su Dievu (plg. Rom 6, 4). Šventosios Kalėdos – Velykų slėpinio pradžia, nes Jėzus iš meilės mums jau pradeda save aukoti nuo pat pirmosios savo žmogiškosios egzistencijos akimirkos Mergelės Marijos iščiose. Kalėdų naktis tiesiogiai susijusi su didžiąja Velykų naktimi, kai atpirkimas įvyksta mirusio ir prisikėlusio Viešpaties garbingos aukos dėka.

Ta pati prakartėlė, įsikūnijusio Žodžio įvaizdis, kreipia jau į Velykas. Kai kuriose Rytų Bažnyčios kalėdinėse ikonose kūdikis Jėzus yra vaizduojamas suvystytas vystyklais ir paguldytas į kapo formos dėžį; tai nuveda į tą akimirką, kai Jėzus bus nuimtas nuo kryžiaus, įvyniotas į drobulę ir paguldytas uoloje iškaltame kapo rūsyje (plg. Lk 2, 7; 23, 53). Įsikūnijimas ir Prisikėlimas

yra ne vienas šalia kito, bet du to paties tikėjimo į Jėzų Kristų, įsikūnijusį Dievo Sūnų ir Atpirkėją, neatsiejami esminiai momentai.

Šios šventosios nakties Evangelija apie piemenis pirmiausia sako, kad jie budėjo, ir žinia juos kaip tik todėl ir galėjo pasiekti. Šis budrumas čia veikiausiai reiškia daugiau negu vien išorinį budėjimą nakties valandą. Tai buvo tikrai budrūs žmonės, turėję gyvą Dievo ir jo artumo pajautą, laukę Dievo ir nesitaikstę su jo tariamu tolymu kasdieniame gyvenime. Budinčiai širdžiai skirta didžio džiaugsmo žinia: šią naktį jums gimė Išganytojas. Ir tik budinti širdis geba patikėti šia žinia. Kad ji pasiektų mus, turime pabusti. „Pabusk, kuris miegi, kelkis iš numirusių, ir apšvies tave Kristus“ (Ef 5, 14). Čia mums tartum primenamas pagrindinis Jėzaus žinios motyvas: būtent raginimas budėti, išlikti budriems net iki Alyvų kalno, kad pastebėtume Viešpaties atėjimą ir būtume tam pasiruošę (plg. Mk 14, 34. 38; Lk 12, 37–38; 21, 36).

Pabusti – tai tarsi išsiugdyti jautrumą, leidžiantį pajusti Dievą, išvysti ir išgirsti jo tylūs ženklus, kuriais jis nori mus vesti. Kai kurie žmonės sako „neturį klausos“, kad Dievą suvoktų. Iš tiesų, viena vertus, mūsų mąstysena ir elgsena, šiandienio pasaulio mentalitetas,

mūsų įvairialypio patyrimo gama labai slopina Dievo pajautą, daro mus jo atžvilgiu abejingus. Tačiau, kita vertus, kiekvienoje sieloje atvirai ar paslėptai glūdi Dievo lūkestis, gebėjimas jį sutikti.

Velykų ryto Evangelija pasakoja apie moteris, grįžusias nuo Jėzaus kapo ir papasakojusias apaštalams tai, ką jos sutiko, matė ir girdėjo. Apaštalai moterų pasakojimą palaiko tuščiomis kalbomis (plg. *Lk 24, 1–11*). Troškimas įsitikinti žinios tikrumu atveria tikėjimo kelią. Petras taip ir padaro. Jis nuskuba prie kapo ir ten įsitikina moterų pasakojimo tikrumu (plg. *Lk 24, 12*). Piemenys taip pat randa Betliejuje patvirtinimą to, ką jiems paskelbė angelai. Piemenys randa kūdikį vystyklusose, Petras – tuščias drobules. Įdomu palyginti net ir tai, kaip išgirdusieji žinią skuba ją įsitikinti. Apie piemenis sakoma, kad jie „nusiskubino“, o Petras „pašokęs nubėgo prie kapo“.

Mūsų kasdieniame gyvenime būna kitaip. Dievo dalykai daugeliui žmonių neatrodo pirmutinės svarbos, kad yra jiems skirti tiesiogiai. Mes linkę Dievo dalykus atidėti, nesiskubiname. Dievas gana dažnai atsiduria prioritetų sąrašo paskutinėje vietoje. Evangelija mums sako: didžiausia pirmenybė teiktina Dievui. Šio prioriteto mus moko piemenys ir apaštalas Petras. Iš jų pasimokykime – neleiskime, kad mus prispaustų neatidėliotini kasdienio gyvenimo reikalai. Iš jų mokymėms vidinės laisvės, mokėjimo atidėti visa kita, kad atsivertume Dievui, išsileistume jį į savo gyvenimą bei laiką.

Piemenys leidosi į kelią: „...pažiūrėti, kas ten įvyko, ką Viešpats mums paskelbė“ (*Lk 2, 15*). Graikiškame tekste paraidžiui parašyta: „pažiūrėti to Žodžio, kuris ten tapo tikrove“. Štai šios nakties naujybė: Žodis, kurį galima pamatyti. Juk jis tapo kūnu. Dievas, kurio paveikslo ne-

valia dirbdinti, nes kiekvienas paveikslas jį tik sumenkiną, negana to, iškreipia, pats save leido pamatyti tame, kuris yra jo tikrasis paveikslas, kaip teigia Paulius (plg. *2 Kor 4, 4; Kol 1, 15*). Jėzuje Kristuje, jo visame gyvenime ir veikloje, mirtyje ir prisikėlime galime patys regėti Dievo Žodį ir per tai gyvojo Dievo slėpinį.

Piemenims buvo pasakyta, kad jie atras kūdikį ėdžiose, skirtose tikriesiems tvarto gyventojams – galvijams. Izaijo knygoje (1, 3) Bažnyčios tėvai išskaitė, jog šalia Betliejaus ėdžių stovėjo jautis ir asilas, simbolizuojantys žydus ir pagonis – taigi visą žmoniją, – kuriems savaip reikalingas Išganytojas. Žmogui, kad išgyventų, reikia duonos, žemės ir savo darbo vaisiaus. Tačiau jis gyvas ne vien duona. Jam reikia ir maisto sielai – jo gyvenimą pripildančios prasmės. Taip galvijų ėdžios Bažnyčios tėvams tapo altorius, ant kurio guli duona, t. y. pats Kristus, dovanojantis save mums kukliu Ostijos, duonos gabalėlio, pavidalu.

Tad Viešpats yra čia ir dabar kasdien. Nuo tos akimirkos Dievas tikrai yra „Dievas su mumis“ (*Mt 1, 23*). Nebėra tolimas, kurį kažkaip iš tolo gali nujausti per kūriniją ir sąžinę. Jis įžengė į pasaulį. Jis yra Artimasis. Prisikėlęs Kristus saviesiems – mums – pasakė: „Štai aš esu su jumis per visas dienas iki pasaulio pabaigos“ (*Mt 28, 20*). Tai visada nauja, visada nuostabą kelianti žinia, pranonstanti visas mūsų drąsiausias viltis. Pirmiausia todėl, kad tai ne tik žinia: tai įvykis, vyksmas, kurį Jėzaus Kristaus asmenyje regėjo, girdėjo, lytėjo patikimi liudytojai. Kartu su juo gyvendami, matydami jo darbus ir girdėdami jo žodžius, jie Jėzuje išvelgė Mesiją; o pamatę jį po nukryžiuavimo kaip Prisikėlusįjį, tapo tikri, kad Jis, tikras žmogus, kartu yra tikras Dievas, vienatinis Tėvo Sūnus, pilnas malonės ir tiesos (plg. *Jn 1, 14*).

DIEVO GIMDYTOJA

Švč. Mergelė Marija, Dievo Gimdytoja
Sk 6, 22–27; Gal 4, 4–7; Lk 2, 16–21

Pirmąją mūsų Viešpaties metų dieną Bažnyčia švenčia Švč. Mergelės Marijos, Dievo Gimdytojos, šventę. Biblinis pagrindas – „Mano Viešpaties [gr. *Kyrios*] motina“ (*Lk 1, 43*); „Atėjus laiko pilnatvei, Dievas atsiuntė savo Sūnų, gimusį iš moters, pavaldų Įstatymui, kad atpirktų esančius Įstatymo valdžioje ir kad mes įgytume įvaikystę“ (*Gal 4, 4–5*). Su šiais bibliniais žodžiais dieviška Marijos motinystė įžengė į krikščionybės slė-

pinio širdį. Bažnyčios tėvai 431 metais Efezo Susirinkime paskelbė Mariją Dievo Gimdytoja (gr. *Theotokos*, lot. *Dei Genitrix*). Bažnyčios tradicijoje prie šio titulo dar prisišliėjo tą patį reiškiantis „Dievo Motinos“ titulas. Šį titulą reikia suprasti kristologiškai, kad išvengtume klaidingo įsivaizdavimo, jog dievybei atsirasti esmingai būtinas žmogus.

Visų pirmiausia jis skelbia, kad Jėzus yra tikras žmogus. „Ar ne todėl sakome Kristus yra žmogus, kad gimė iš Marijos, kuri yra žmogiškas kūrinys?“ – klausė Tertulijonas († 240). Jėzus panorė priimti ne tik

žmogaus prigimtį, bet ir patirtį. Gnostikui eretikui, kuris pakraupo nuo minties apie Dievą, „besivystantį iščiose, gimstantį skausmuose, nuplaunamą, vystomą“, Tertulijonas atsakė: „Tai todėl, kad Kristus pamilo žmogų, o kartu su žmogumi pamilo ir jo atėjimo į pasaulį būdą.“

Antras ir svarbiausias dalykas, paaiškinantis „Dievo Gimdytojos“ titulą, kalba apie Jėzų, kuris yra tikras Dievas. Jeigu Jėzus būtų tik žmogus, Mariją galėtume vadinti tik Jėzaus Kristaus gimdytoja (gr. *Christotokos*), bet ne Dievo. Nustojus atpažinti Jėzuje Dievą, tapusį žmogumi, „Dievo Gimdytojos“ titulas iškart tampa piktžodžiavimas Dievui. „Dievo Gimdytojos“ titulas tvirtina, kad Jėzus yra Dievas ir žmogus viename asmenyje. Marijos iščios, pasak Efezo Susirinkimo tėvų, buvo „vestuvinis guolis“, kuriame įvyko Dievo ir žmonių vestuvės.

Jeigu Jėzuje žmogiškoji ir dieviškoji prigimtys būtų buvusios sujungtos – kaip klaidingai manė kai kurie pirmųjų amžių krikščionių mąstytojai – į išorinę arba moralinę vienybę (dieviškasis Žodis ir žmogus Jėzus, kuriame dieviškasis Žodis gyveno kaip šventykoje, o tai reiškia Jėzuje Kristuje sujungti du asmenys, „du Sūnūs“), tada Marija negalėtų būti vadinama Dievo Gimdytoja, bet tik Kristaus Motina.

„Susirinkimo tėvai, – rašo šv. Kirilas iš Aleksandrijos († 444), – neabejojo vadinti šventąją Mergelę Dievo Gimdytoja, ir, žinoma, ne todėl, kad dieviškoji Žodžio prigimtis būtų gavusi pradžią iš jos, bet todėl, kad gimė iš jos šventas kūnas, turintis žmogišką sielą (prigimtį), prie kurios jungiasi dieviškasis Žodis ir su ja, žmogiškąja siela, sudarantis vieną asmenį.“ Tad Jėzus Kristus, žmogumi tapęs Dievo Žodis, yra vienas asmuo, turintis dvi prigimtis, kurios šiame asmenyje jungiasi nesumaišytos, nepakitusios, nepadalytos ir neatskirtos viena nuo kitos.

Šios dienos šventė galiausiai mums kalba apie Mariją. Ji vienintelė visatoje, kuri gali ištarti Jėzui tai, ką apie jį pasakė dangiškasis Tėvas: „Tu esi mano sūnus, šiandien aš tave pagimdžiau“ (Ps 2, 7). Pasak šv. Ignoto Antiochiečio († 107), Jėzus yra „iš Dievo ir iš Marijos“. Panašiai sakome apie žmogų, kad jis yra sūnus to ir tos.

„Dievo Gimdytojos“ titulas šiandien yra ir visų krikščionių susitikimo vieta ir bendras pagrindas. Tai vienintelis ekumeninis titulas, ne tik teisiškai, nes yra paskelbtas ekumeninio Susirinkimo, bet ir faktiškai, nes yra pripažintas visų Bažnyčių ir krikščioniškų bendruomenių. Martynas Liuteris († 1546) sako: „Užrašas, kuris skelbia, kad Marija yra Dievo Motina, yra galiojantis nuo Bažnyčios pradžios, ir Efezo Susirinkimas nieko naujo nepasakė, nes ši tiesa remiasi Evangelija ir Šventuoju Raštu. Luko evangelija 1, 32 ir Laiškas galatams 4, 4 gana aiškiai pasako, kad Marija yra tikrai Dievo Motina.“

„Dievo Gimdytoja“ – nuoroda, į kurią reikia atsigręžti kuriant vienybę kartu su Marija. Ji, užuot buvusi krikščionių susiskaldymo priežastimi, po Šventosios Dvasios tampa svarbiausiu vienybės veiksmu. Nes ji yra ta, kuri motiniškai gali padėti suburti į vienybę išsklaidytuosius Dievo vaikus (plg. *Jn* 11, 52). Šis titulas mus padrašina pasitikėti Mergelės Marijos užtarimu. Seniausias krikščioniškas tekstas (daug ankstesnis už Efezo Susirinkimą), kuriame Marija yra vadinama Dievo Gimdytoja, yra Egipto krikščionių – koptų – aplinkoje gimusi malda *Sub tuum praesidium*, nuostabiai išreiškianti pasitikėjimą Marija: „Tavo apgynimo šaukiamės, šventoji Dievo Gimdytoja; mūsų maldų neatmeski mūsų reikaluose, bet nuo visokių pavojų mus visados gelbėk, Mergelė garbingoji ir palaimintoji.“

Parengė br. Ramūnas Mizgiris OFM

Roch Kereszty O. Cist.*

Malda kunigo gyvenime

1. Išventintojo kunigo pašaukimas

Norint nusakyti maldos vaidmenį katalikų kunigo gyvenime, pirma prisimintinas jo nepakartojamas pašaukimas. Kitaip negu pagonių religijų ir net Senojo Testamento kunigai, katalikų kunigas nėra tikras kunigas. Naujajame Testamente vienintelis kunigas yra Jėzus Kristus. Negana to, Jėzus yra ne tik kunigas, bet ir karalius bei pranašas. Kunigas tik dalyvauja šiose trijose Kristaus tarnybose. Galiausiai turime patikslinti, kad čia kalbėsime tik apie tarnaujamąją kunigystę, kuriai tenka užduotis aktualizuoti visų Bažnyčios narių karališkąją ir pranašikąją kunigystę. Lygiai kaip Jėzaus Kristaus misija, išventintojo kunigo vaidmuo apibrėžiamas šia triguba tarnyba. Tai nei darbas, nei šventoji funkcija. Nors kiekvienam kunigui – kone kasdien – prireikia kuriam laikui atsitraukti nuo kunigiškosios veiklos, kad atsikvėptų ar atgautų jėgas, jis niekada negali paatostogauti nuo savo kunigystės, lygiai taip, kaip ir atsisakyti savo tapatybės. Katalikai žino, kad net laicizuotas kunigas išlieka kunigas „ontologiškai“ ir gali būti išganytas tik kaip ištikimas ar atgailaujantis kunigas.

Šv. Paulius šį kunigiškąjį pašaukimą sutraukia į vieną sakinį aiškindamas Dievo jam suteiktą malonę „būti pagonims Jėzaus Kristaus tarnu (*leitourgos*) ir kaip kunigui (*hierourgounta*) skleisti Dievo Evangeliją, kad pagonys taptų priimtina atnaša (*prophora*), Šventosios Dvasios pašventinta“ (*Rom 15, 16*) (1). Visų krikščionių kunigystė yra aukoti „savo kūnus kaip gyvą, šventą, Dievui patinkančią auką, kaip dvasinį Dievo garbinimą“ (*Rom 12, 1*). Kita vertus, Paulius ir tam tikru būdu kiekvienas išventintasis kunigas pašaukti aktualizuoti šį krikščionių savęs aukojimą, šį jų dvasinį garbinimą surenkant juos į vieną kūną (ganymas), kurstant jų tikėjimą Evangelijos žodžiu (pranašo tarnyba) ir jų savęs aukojimą suvienijant su vienatine tobula Kristaus auka (kunigystė griežtąja šio žodžio prasme: sakramentinė tarnyba).

Net iš tokių paprastų metmenų pasidaro aišku, kaip dirbtina yra viena su kitu supriešinti du šiuolaikinius besivaržančius kunigo idealus – „gyvenimą švenčiantį kunigą“ ir „sakramentus švenčiantį kunigą“. Išventintasis kunigas patraukia ir priima žmones iš pasaulio, įvesdina juos į sakramentus, pirmiausia Eucharistijos sakramentą. Tačiau bet kuris vaisingas Eucharistijos šventimas išsiunčia mus į pasaulį, pasak šv. Jono Aukšaburnio, „mylėti Viešpatį ir jam tarnauti kaip ugnimi alsuojančius liūtus“. Eucharistija yra Dievo mylėjimo ir tarnavimo Dievui žmonėse pačia Kristaus meile šalti-

nis. Kunigas, trokštantis švęsti vien gyvenimą, pasiners į iliuzinę „geros savijautos“ rutiną ar vien į socialinę tarnystę, kuri iš tikrųjų turėtų būti tik jo darbo dalis. Kunigo socialinę veiklą, tiesą sakant, dažnai profesionaliau atlieka kompetentingas pasaulietis. Kita vertus, kunigas, trokštantis apsiriboti vien sakramentine tarnyba, ignoruoja dinamiką šventimų sakramentinės malonės, suteiktos jam, kad jis savo pavyzdžiu, mokymu ir darbais įkvėptų jam patikėtus tikinčiuosius aukoti Eucharistijoje savo kūnus, savo valią ir darbus taip, kad tai veiktų bei formuotų jų kasdienį gyvenimą.

2. Atsakas į pašaukimą

Kitaip negu Senojo Testamento kunigystė, kurią paveldėjo Aaronas namų sūnūs, Naujojo Testamento pranašus-kunigas, lygiai kaip pranašus Senajame Testamente, individualiai pasirenka ir asmeniškai pašaukia Dievas. Paulius savo pašaukimą apaštalauti nusako Jeremijo pašaukimo pranašauti žodžiais: Dievas pasirinkęs jį dar esantį motinos iščiose ir pašaukęs savo malone (2). Nepaisant to, kaip pašaukimas pasiekia asmenį – per kunigą, tėvus ar draugus, – jis visada prasismelks iki giliausių jo sielos gelmių ir sąmonėje išnirs kaip klausimas, troškimas, gąsdinanti našta, saldi svajonė ar net kaip nepajudinamas tikrumas. Jau šiuo momentu tas, kuris suvokė pašaukimą, turėtų atsiliepti malda. Jei jis pašaukimą ignoruos ir mėgins nutildyti mesdamasis į kurtinantį pasilinksminimų triukšmą ar išsirausdamas į darbą, Dievas vis dar gali nepalikti jo ramybėje, kaip Jonos, tačiau po kurio laiko liausis vaikėsis. Net garsiai protestuoti prieš Dievą yra geriau negu ignoruoti kvietimą. Kai imsi galynėtis su Dievu, vardysi visas akivaizdžias priežastis, kodėl neturėtum tapti kunigu ar vienuoliu, Dievas tau priešinsis ir tu turėtum leisti jam įveikti tavo pasipriešinimą. Klastingiausias būdas priešintis Dievui yra tikinti, jog nuoširdžiai trokšti paklusti jo valiai, kad ir kokia ji būtų, bet primygtinai reikalauti „aiškaus ir nedviprasmiško“ pašaukimo. Taip Dievui primeni Pauliaus pašaukimą: pastarąjį ant žemės partrenkė akinanti šviesa. Tačiau Dievas retai klauso žmogaus įgeidžių ir kone visada nustebina. Elijui Dievas kalba švelniame vėjyje, o mūsų geismų garsus triukšmas labai dažnai padaro mus kurčius jo švelniam šnabždesiui.

Atsiliepe į pašaukimą, turime skaitytis su galimybe, kad suklydome. Bet tai niekada nepaaiškės, jei neišsiugdysime įpročio reguliariai melstis, įskaitant dažną ar net kasdienį dalyvavimą Eucharistijoje, išpažintį ir dvasinį skaitymą. Taip pat labai svarbu pasirinkti gerą dvasinį vadovą. Mūsų maldų kokybė šiame parengiamajame etape smarkiai paveiks mūsų vėlesnį kunigiškąjį gyvenimą ir kunigiškąją veiklą. Jau šią akimirką Dievas mato mus susijusius su visais, kurie vėliau bus patikėti mūsų globai. Grumtynės su pagundomis ir

didžiadvasiškas atsižadėjimas visko, kas gali trukdyti mūsų pašaukimui, turės poveikį daugeliui kitų žmonių. Niekada nekovojuame vien dėl savęs ir niekada nekovojuame vieni. Mums savo maldomis padeda mūsų Mergelė Motina Marija ir šventieji, kurių šaukiames.

Tikrojo pašaukimo istorija visada vėliau ar anksčiau turi „liepto galo“ patirtį. Tai suvokimas, kad tiesiog neįstengiu gyventi pagal savo pašaukimą, kad man tai visiškai neįmanoma. Mozė negali eiti pas faraoną, nes nėra iškalbus, Jeremijas skundžiasi, kad jaunas ir nemoka kalbėti, Izaijas yra ištiktas mirtinos baimės dėl savo nuodėmių, Paulius dejuoja turįs dyglį kūne. Petras nori palikti Jėzų, nes stebuklingas žuvų laimikis atskleidžia jam dieviškąjį Jėzaus šventumą. Šv. Ignacas Lojola Manresos oloje jaučia pagundą nusižudyti dėl savo nuodėmių. Tokios kone nevilties akimirkos pagal Dievo apvaizdos sumanymą tampa malonės akimirkomis, naujo etapo kelyje į tarnybą pradžia. Atkakliai meldamiesi, kartu su šv. Pauliumi atrasime, kad „man gana Dievo malonės“ ir net galime girtis „silpnumis, kad Kristaus galybė apsigyventų“ mummyse (plg. 2 Kor 12, 7–9).

3. Asmeninė malda

Norint išsiugdyti tinkamą nuostatą prieš kunigo šventimus ir po jų, esmingai svarbu suvokti savo visišką nevertumą ir Dievo atleidžiamosios bei perkeičiamosios malonės visagalybę. Jei mūsų maldos gyvenimas nežengia koja kojon su tai, kas vyksta, vargiai pavyks išvengti kurios nors iš dviejų pagundų spąstų. Viena iš jų yra toks susitapatinimas su kunigystės kilnumu, jog pradėdame manyti, kad *alter Christus* išties esame savo menku nuodėmingu asmeniu ir todėl iš žmonių reikalaujame pačiam Kristui prideramos pagarbos. Šv. Bernardas tokius dvasininkus lygina su kvailu arkliu, kuris mano, jog prelatui ant jo nugaros rodoma pagarba iš tikrųjų skirta jam. Deja, vengdami šios pagundos, daugelis gerų norų kupinų dvasininkų po Vatikano II Susirinkimo, regis, įpuolė į priešingą pagundą. Jie uoliai stengėsi atsikratyti bet kokios kunigystei būdingos „mistikos“, nes *Lumen gentium* iškilmingai paskelbta, kad visi pakrikštyti krikščionys turi vienodą krikščioniškąjį kilnumą. Todėl savo kunigystę susiaurino iki tam tikrų (laikinių) funkcijų atlikimo ir, vos užbaigę sakramentines apeigas, nuolankiai ir patenkinti pranykdavo krikščionių bendruomenėje, kurioje, jų akimis, turėjo vis labiau įsitvirtinti savivalda. Dėl tokio klaidingo supratimo posusirinkiminė Bažnyčia kai kur labai priartėjo prie demokratinio protestantų Bažnyčios susirinkimo.

Katalikiška tiesa apie kunigystę priešinga abiem nukrypimams. Paulius primygtinai tvirtina: „Mes ne save pačius skelbiame, bet Kristų Jėzų kaip Viešpatį, save te laikydami tarnais dėl Jėzaus“ (2 Kor 4, 5). Mūsų kilnu-

mą sudaro dvejopas tarnavimas – tarnavimas Kristui ir tarnavimas krikščionių tautai. Paulius išdidžiai skelbiasi esąs „*doulos Iesou Christou* – Jėzaus Kristaus tarnu, arba vergu“. Tad Jėzui Kristui atstovaujame tiek, kiek tampame jo tarnais. Turime išsiugdyti beribę pagarbą savo kunigystės charizmai, tačiau sykiu suvokti, kad šį brangų lobį nešiojame trapiuose moliniuose induose ir jo negalime savintis bei laikyti vien sau. Vienas šventas dvasinis vadovas kartą davė tokį naudingą patarimą: „Kasdien turi klauptis prieš savo kunigystę.“

Jei jau kandidatas į kunigus meldamasis turėtų laikyti save susijusiu su visais savo būsimais tikinčiaisiais, juo labiau tai galioja išsventintam kunigui! Skaitydami šv. Pauliaus laiškų pradžias, regime, kad jis nuolatos maldoje atmena savo „vaikus“. Visada dėkoja Dievui už jų gautas malones ir nenuilstamai meldžiasi, kad jie darytų pažangą ir ištvirtų iki galo. Jis visa tai daro, nes ilgisi jų *splanchnois Christou Iesou*, Jėzaus Kristaus vidumi ar širdimi, ar nuoširdumu (*Fil 1, 8*). Kadangi pats Jėzus meldėsi, kad jo mokiniai dalytųsi ta meile, kuria Tėvas myli Jėzų ir Jėzus myli mokinius, mes ne tik galime, bet ir privalome prašyti šios malonės. Tai nėra įžūlu, priešingai, jei to nedrįstume prašyti Dievo, tai rodytų tikėjimo stygių. Dievas suteiks mums malonę mylėti savo žmones Jėzaus Kristaus meile ir širdimi, jei tik mes negeisime jos „pasisavinti“, kildindami šią meilę iš savo pastangų.

Jei tikrai mylėsime Jėzaus meile, mūsų širdis taps pakankamai plati, kad apglėbtų visus, kuriuos Dievas patiki mūsų globai. Pasak Pauliaus, „mūsų širdis jums erdvi tapo“ (2 Kor 6, 11). Tai reiškia, kad mums patikėti žmonės kviečiami įžengti į mūsų širdis ir surasti jose dėmesį, atjautą, pagalbą ir apsaugą. Jei kuriam nors mums patikėtajam esame abejingi ar jaučiame antipatiją, turime prašyti, kad Dievas perkeistų mūsų širdį, o kol tai įvyks, tą asmenį mylėti bent savo veiksmis.

4. Valandų liturgija ir Eucharistija

Kiekvienam kunigui privalu kasdien bendrai ar privačiai recituoti Valandų liturgiją. Tai reikalauja dar platesnės meilės bei dėmesio, nes Bažnyčia kartu su Kristumi meldžiasi už visą žmoniją. Didžiausią Valandų liturgijos dalį sudaro psalmės, apimančios plačiausią žmogaus emocijų skalę: jomis reiškiamas nuolankus garbinimas, džiugus garbinimas, aštri kaltė, mirtina baimė, pasitikėjimo kupinas ar desperatiškas pagalbos šauksmas, džiugesio sklidina padėka už išgelbėjimą iš nuodėmės, ligos ir mirties. Kadangi Jėzus atėjo susitapatinti su kiekvienu visų laikų žmogumi, jis psalmes perėmė kaip savo maldą ir į jas įdėjo, apvalytas bei išaukštintas, visas žmonijos intencijas. Recituodamas Valandų liturgiją kunigas ir vie-nuolis šiai visuotinės Bažnyčios maldai suteikia balsą (3).

Akivaizdu, jog tą akimirką, kai meldžiamės, negalime pajusti kiekvienai psalmi būdingos emocijos, tačiau valingai galime aprėpti visas jose reiškiamas intencijas.

Kadangi oficialioji Bažnyčios malda krypta į Eucharistiją ir iš jos kyla, Eucharistijos šventimas irgi turėtų tapti kunigo asmeninės maldos gyvenimo centru. Atnašaudami duoną ir vyną, turime intenciją atnašauti Bažnyčia, to atnašavimo dalyvius ir tuos, kurie nuoširdžiai ieško Dievo, taip pat visą žmogaus darbą ir visą materialią visatą. Tėvas neatmeta nei mūsų materialių atnašų, nei jomis reiškiamų intencijų. Priešingai, jis rimtai traktuoja mūsų troškimą (įkvėptą jo malonės) aukoti jam patinkančią ir tobulą atpirkimo, padėkos ir garbinimo auką. Kaip duonos ir vyno dovanos perkeičiamos į paaukotą ir prisikėlusią jo Sūnaus žmogystę, taip ir mūsų atnašos – savęs, mūsų darbo ir visos kūrinijos – suvienytinos su Sūnaus tobulu savęs atidavimu ir perkeistos į tai.

Dažnai užmirštame, kad Eucharistijos šerdis yra ne mūsų pačių dovana, bet paties Kristaus auka. Ir jei kenčiame dėl negebėjimo persiimti Kristaus asmeninėmis nuostatomis jo aukoje, visada pagalbos galime paprašyti Marijos. Kupina malonės, ji vienintelė pilnatviškai priėmė ir atnašavo savo Sūnaus auką tada, kai angelui apreiškus ištarė „taip“, ir ypač tą akimirką, kai stovėjo kryžiaus papėdėje. Dovanota kaip motina malonės plotmė, ji visada pasirengusi padėti mums švesti Eucharistiją.

5. Meditacija

Neplėtojant asmeninės maldos gyvenimo, Eucharistijos šventimas ir Valandų liturgijos recitavimas lengvai gali virsti mechanine rutina ar daugių daugiausiai varginančia pareiga. Norint, kad dvasinis gyvenimas augtų, būtina kokia nors kasdienė meditacija, per kurią, užuot vien kalbėję Dievui, pradėtume jo klausytis. Yra daug skirtingų sėkmingos meditacijos formų. Kiekvienas galite pasirinkti jums tinkamiausią. Čia norėčiau pateikti tik kelias bendras gaires.

Meditacija siekiama ugdyti imlumą Dievo artumui. Nors didžiausią laiko dalį to neįsivačiu, tikėjimas mus moko, kad Jis visada yra arti: net žvirblis nenukrenta ant žemės be jo žinios ir valios. Jis nuolatos siunčia mums „koduotus pranešimus“ – ne žemę sudrebinančiais nepaprastais įsikišimais, bet per normalią įvykių tėkmę. Tačiau tik imli širdis gali iškoduoti šifrą. Pasak Martino Buberio, „visa, kas vyksta, net paprasta įvykių tėkmė, yra man skirtas kvietimas. Tikras tikėjimas prasideda tada, kai suvokiu, kad visame, kas vyksta, glūdi žinia man... Staiga suvokiu, kad kažkas į mane kreipiasi.“

Krikščioniškosios meditacijos *išankstinė sąlyga* yra įsitikinimas, kad Dievas mano gyvenime daro „didžius

darbus“, panašius į padarytus Izraelio, Jėzaus ir Bažnyčios istorijoje. Tai, ką Kristus kadaise padarė regimai, jis kasdien tai dvasiškai daro tikinčiojo gyvenime. Jei būsimė tuo įsitikinę, Bibliją skaitysime ne tik kaip informacijos šaltinį, bet ir kaip dabar ir čia mums sakančią Dievo žodį. Tas Žodis šiandien toks pat visagalis, koks buvo ir vakar. Jei tikime, tas Žodis mus prikels iš numirusių, atkurs regėjimą, ištiesins mūsų paralyžuotas galūnes, kad galėtume vaikščioti jo keliais.

Meditacijos procesas

a) Svarbiausias pasirengimas yra *buvimas su savimi*. Neturėtume mėginti pabėgti nuo savęs prisipumpuodami pakilių religinių emocijų. Dievas mūsų laukia mūsų pačių tikroje, ne kokioje nors išivaizduojamoje idealioje savastyje. Turime pripažinti savo skurdumą – visus tuos jausmus, piktumus, pavydus ir geismus, kurių gėdijamės, bet kurie yra mūsų dalis. Dievas girdi tik sąžiningą malda, šauksmą iš mūsų vargo gelmių.

b) Sueję į sąlytį su savo pačių savastimi, savo širdyse sužadinsime *tylą ir alkį*. Čia gali būti naudingas pasakojimas apie vieną dykumos tėvą.

Vieną dieną jaunas vyras atėjo pas senyvo amžiaus dvasios tėvą ir jo paprašė: „Tėve, pamokyk mane, kaip surasti Dievą.“ Senolis neatsakė, bet pasuko prie netolimos upės. Nustebejęs jaunuolis tylėdamas nusekė pasukui. Jiems atėjus prie upės krašto, senasis atsiskyrėlis pačiupo jaunąjį vyrą, panardino ir palaikė po vandeniu, kol tas kone prigėrė. „Ko labiausiai troškai, kai buvai po vandeniu?“ – pasiteiravo atsiskyrėlis, leidęs vyrui atgauti kvapą. „Oro, žinoma“, – atsakė tas. „Jei Dievo trokši taip aistringai, kaip geidei oro būdamas po vandeniu, tai Jį surasi“, – baigdamas pasakė senolis.

Jei taip trokštame Dievo, turėtume būti tikri: mūsų juntamas jo troškimas patikimai rodo, kad jis nori būti mūsų surastas. Negalėtume jo trokšti, jei jo malonė mumyse jau neveiktų.

c) Kitas žingsnis yra *paskaityti* ištrauką iš Biblijos (ar iš geros dvasinės knygos), *lėtai ir ramiai*, apmąstant, kone skonėjantis kiekvienu žodžiu. Taip pat galima išvaizduoti kokią nors sceną iš Jėzaus gyvenimo ir susitaipinti su vienu iš veikėjų: nelygu kintantys poreikiai, kartais esu mokinys, kurį Jėzus padrašina ar papeikia, nuodėminga moteris, kuriai jis taria: „Nesmerkiu tavęs. Eik ir daugiau nebeusidėk“, ar teisuoliškumo kupinas fariziejus, kurį Jėzus stengiasi išjudinti iš pasitenkinimo savimi. Leiskime Jėzaus žodžiams įsismelkti, paveikti mūsų protą ir širdį. Kartais iškart atrasime, ko mums reikia. Kartais turėsime paskaityti ilgiau, kol tam tikri žodžiai atrodys tinkami mūsų situacijai.

d) Tada paklauskime: „Viešpatie, ko nori, kad padaryčiau?“ Pavyzdžiui, jei apmąstau Jėzaus žodžius: „Palaiminti taikdariai“, turėčiau iširti, kas neleidžia man būti ramiam; kokia yra mano nerimo priežastis; kokiose situacijose mano ramybė galėtų paveikti kitus? Paskui turėčiau klausti, kokia yra Jėzaus ramybės paslaptis, kuo ji skiriasi nuo šio pasaulio ramybės? Kaip tai suderinti su vargais ir kančia? Kupinas tikėjimo prašau, kad Jėzus duotų man savo ramybės, žinodamas, jog jis man įkvėpė tą prašymą, kad jį galėtų ir patenkinti.

e) Galiausiai *padėkokime Dievui už tai, ką gavome*, – net jei jaučiame, kad negavome nieko. Svarbu kasdien medituoti maždaug 20–30 minučių nepriklausomai nuo to, kokios esame nuotaikos. Tik vėliau įsitikinsime, jog tai buvo verta daryti. Net jei mūsų širdis ir protas medituojant liks tušti ir sausi, vis dėlto galime tapti imlesni Dievo signalams dienos tėkmėje. Tai reiškia, kad griežtą kritiką, nuosirdžią šypseną ar gražų saulėlydį suvoksime kaip Dievo asmeninę dovaną mums. Dievas išlieka visiškai nenuspėjamas: imasi iniciatyvos, kai panori. Tačiau be kasdienių asmeninių pastangų laikyti ausis atviras galime nepajėgti išgirsti tada, kai jis nuspręs prabilti.

Kada medituoti?

Tai priklauso nuo individualių poreikių. Kai kuriems geriausias metas – ankstyvas rytas, kol dienos darbai ir pareigos neišsunkė visų jėgų. Kitiems ankstų metų sunku prisitrinti akis ir išjudinti protą. Tokiems idealiausias laikas būtų vakaras, kai jie vieni ir nusiraminę, bet dar nenori miego. Geriausia būtų meditacijos laiką paskirstyti tarp ryto ir vakaro. Galime tekstą kartą perskaityti vakare ir prieš užmigdami jį ramiai apmąstyti. O rytą pabudę grįžti prie jo. Po tokio sąmoningo ir pasąmoninio pasirengimo Rašto žodžiai įsismelks veiksmingiau negu greitai perskaityti ryte.

Meditacijos medžiaga

Dievo žodis, teikiantis šviesą ir gyvybę, yra Biblija. Todėl Biblija turėtų būti mūsų svarbiausias dvasinis skaitinys, prie kurio turėtume nuolat grįžti. Tačiau kartais Biblijos žodžiams gyvai prabilti ir veiksmingiau negu skaitant vien Bibliją į mus kreiptis padeda kitos knygos apie dvasingumą ar šventųjų gyvenimus. Kartkartėmis, kai neturime konkretaus klausimo ar problemos, galime tiesiog pasinaudoti tos dienos Mišijų skaitiniais ar per ilgesnį laiką ištaisai perskaityti vieną iš Biblijos knygų, pasirinkdami po ištrauką kiekvieną dieną. Bet iškilus problemai ar klausimui (ką reiškia krizė, kurią tenka išgyventi, ar kaip galėčiau geriau melstis?), pamėginsiu susirasti tas Biblijos ištraukas, kurios žadėtų atsakymą į mano klausimą. Kai kurie Biblijos leidimai, kaip antai Jeruzalės Biblija, turi teminę rodyklę, galinčią padėti surasti ieškomus tekstus.

6. Koncentruojamoji malda (Centering prayer)?

Mūsų laikais išsiplėtus dialogui su induistinėmis ir budistinėmis meditacijos formomis, katalikybėje išsirutuliojo srovė, vaizduotės ir diskursinio mąstymo veiklą laikanti tinkama tik pradedantiesiems. Tiems, kuriems atrodė, jog tie metodai jiems netinka, siūlyta ištuštinti dvasią nuo vaizdų bei sąvokų ir tyliu bei lėtu kokio nors žodžio kartojimu pasirengti panirti į gilesnį sąmonės lygmenį, į „koncentruojamąją maldą“, kur jie atrasią jų sielose esantį Dievą. Trapistų tėvai Thomas Keatingas ir Basilas Penningtonas (4), taip pat benediktinas Johnas Mainas (5) mano, kad tokia nediskursinė malda gerai paliudyta patristikos amžiuje ir ispanų didžiųjų mistikų Teresės Avilietės ir Kryžiaus Jono mokymuose. „Koncentruojamosios maldos“ gynėjai katalikų stovykloje labai aiškiai pabrėžia, kad dvasios ištuštavimo technika, lėtai ir tyliai kartojant trumpą žodį, „mantrą“, kaip antai „meilė“ ar „Jėzus“, ar „marana-tha“, savaime nepagimdo mistinio potyrio, bet veikiau parengia Dievo malonei. Protingai paneigti koncentruojamosios maldos teigiamų padarinių kai kuriems žmonėms neįmanoma. Vis dėlto šv. Teresė ir šv. Kryžiaus Jonas primygtinai tikina, kad „tylos malda“ (kurią minėtasis sąjūdis sako norįs atgaivinti) Dievo žmonėms dovanojama Dievo ir vien Dievo nustatytu laiku. Todėl panirimo į nediskursinę sąmonę technika gali nesunkiai virsti mėginimu manipuliuoti Dievo meilės kupino artumo gilesniu suvokimu. Tačiau Dievas į manipuliacijas neatsako, todėl tokie medituotojai gali būti pagauti savo pačių sąmonės gelmės, į kurią pasitraukia ieškodami nedrumsčiamos ramybės.

Nesu pakankamai išstudijavęs koncentruojamosios maldos, kad galėčiau ją tinkamai įvertinti. Tai, ką žinau, galiu išreikšti tik sąlygiškai. Bibliniai atpažinimo kriterijai aiškūs: jei dvasinės pratybos duoda gerų vaisių, Dvasios vaisių (meilės, nuolankumo, džiaugsmo, taikos, kantrybės, malonumo, gerumo, ištikimybės, romumo, susivaldymo: Gal 5, 22–23), tai tada Dievo Dvasia tikrai veikia tos sielos maldoje. Tačiau tie, kurie koncentruojamąją maldą pamilsta taip, kad ima nuvertinti Eucharistiją ir kitas liturgines maldas ar praranda norą apmąstyti Kristaus kaip žmogaus slėpinius – jo gimimą, gyvenimą, kančią ir prisikėlimą, klysta manydami, jog taip elgtis juos skatina Šventoji Dvasia, o ne jų pačių sąmonė. Žmogaus siela turi milžinišką neregimą potencialą ir jo suaktyvinimas koncentruojamoja malda gali taip pakerėti sielą, kad ji susižavės savo pačios grožiu ir galia. Bet jei Šventoji Dvasia tikrai veikia tam tikrų žmonių kontempliacijoje, šie juo uoliau dalyvaus Eucharistijoje ir Valandų liturgijoje. Tada, veikiami koncentruojamosios maldos, jie labiau trokš pasiimti ir skonėtis Biblijos žodžiu, kaip visų laikų dieji kontempliatyvūs šventieji.

7. Švenčiausiojo Sakramento adoracija

Po trumpo nuosmukio, nulemta Vatikano II Susirinkimo nutarimų klaidingo aiškinimo, Švenčiausiojo Sakramento adoracija labai atsigavo (6). Visur, kur vėl pradėta reikšmingiau praktikuoti, ji davė gausių vaisių. Pagilėjo ir ganytojų, ir kaimenės gyvenimas, parapijos bendruomenė tapo maldingesnė ir vieningesnė, pagausėjo pašaukimų į kunigystę. Prieštara, kad Švenčiausiojo Sakramento garbinimas yra vėlyva viduramžių praktika, pakeitusi dažną Komuniją, ir todėl nesveikas reiškinys, laikytina tuo, kuo ji ir yra, – pavojinga pusine tiesa. Adoracija neturi pakeisti Šventosios Komunijos. Kita vertus, be adoracijos praktikavimo ne šv. Mišių metu Eucharistijos šventimas ir Šventosios Komunijos priėmimas gali lengvai virsti skubia rutina ar degeneruoti į bendruomenės savęs šventimą (7).

Susirinkimo dokumente apie liturgiją *Sacrosanctum concilium* išties neminima Švenčiausiojo Sakramento adoracija ne šv. Mišių metu. Tačiau ir Pauliaus VI enciklikoje *Mysterium fidei*, ir Apeigų kongregacijos *Instrukcijoje* primygtinai pabrėžiama jos svarba nurodant, kad Eucharistijos garbinimo ne šv. Mišių metu „ištaka ir tikslas“ yra šv. Mišių šventimas (8). Norėdami įvertinti adoracijos reikšmę, turime pradėti nuo šio fakto: kol išlieka empiriniai duonos ir vyno pavidalai, tol Eucharistinis Viešpatys po šv. Mišių išlieka tokio pat būvio, koks tapo per konsekraciją, – savęs atidavimo Tėvui ir mus maitinančio maisto būvio. Jis trokšta likti su mumis tokiu pavidalu, kokį visiems laikams nuo dabarties iki istorijos pabaigos įgijo per nukryžiuvimą ir įamžino per savo šlovingą prisikėlimą. Nepertraukiamas Eucharistinio Viešpaties buvimas mūsų bažnyčiose yra iškalbingiausia Dievo tapimo „Emanueliu, o tai reiškia: *Dievas su mumis*“ forma (9).

Čia galima paprieštarauti, kad prisikėlęs Kristus jau nuolat yra tuose, kuriuos jis maitina per Šventąją Komuniją. Dar galima pridurti, kad jis visurbuvis iš prigimties, nes yra Dievas. Tačiau, remiantis Biblija, prisikėlęs Kristus lieka tikras žmogus ir todėl savo žmogyste negali būti visur (10). Jis iš tiesų yra visuose, kurie jį tiki ir myli, bet tik tokiu mastu, kokiu jie leidžia jam ten būti mylėdami ir tikėdami. Bet nė vienas krikščionis nebuvo ir niekada nebus Jėzus Kristus substanciškai ir visiškai. Savo nukryžiuota ir prisikėlusia žmogyste jis nuolatos, visiškai, substanciškai yra tik maisto (ir gėrimo, net jei konsekruotą vyną saugoti ne taip patogu) pavidalu (11).

Kristaus buvimas Eucharistijoje išpildo ir net pranoksta amžiną žmonijos troškimą turėti šioje visatoje šventą vietą, nuolatinio sąlyčio su Šventybe tašką. Eucharistija yra tas koncentruotas dieviškasis buvimas, padarantis

apčiuopiamą platesnį Dievo buvimą visoje kūrinijoje. Tai taip pat išpildo ir pranoksta Izraelio troškimą, kad jame gyventų *kabod Yahweh*, Dievo šlovė. Dievo šlovė nebegali palikti jo eschatologinės Šventyklos nei leisti jo Šventyklai būti sugriautai, nes jis amžinai gyvena Jėzuje, naujajame Izraelyje.

Žinoma, Jėzus nėra „tabernakulio kalinys“: buvimas ten niekaip nekliudo jam būti kitose vietose ir dirbti žmonių širdyse. Jo atėjimas per konsekraciją perkeičia duoną ir vyną, ne jį. Sakyti, kad Jėzus gyvena ne tik tabernakulyje, bet ir danguje, klaidinga, nes taip suponuojama, jog dangus yra kita vieta, analogiška tabernakulio erdvei. Dangus yra Dievo transcendentinė karalija, perskverbianti mūsų pasaulį ir intensyviausiai esanti ten, kur neatskiriamai nuo Tėvo ir Šventosios Dvasios bei savo dieviškojo angelų bei šventųjų dvaro savo žmogyste yra prisikėlęs Kristus. Tad veikia turėtume sakyti, kad tabernakulis yra pats dangus tarp mūsų. Tai slėpinieji Jokūbo laiptai, sujungiantys dangų ir žemę. Tačiau tie laiptai yra ne materialus objektas, bet prisikėlusio Kristaus, visus patraukiančio prie savęs, asmuo (*Jn 1, 51; 12, 32*).

Jėzus išreiškė gilią tiesą tardamas: „Aš iškeliauju ir vėl grįšiu pas jus“ (*Jn 14, 28*). Jo grįžimas pas Tėvą, jo transcendentinė šlovingosios egzistencijos Tėvo dešinėje forma įgalina jį pasirinkti naują imanencijos tarp mūsų pavidalą. Jo išaukštinimo vaisius yra naujas nusileidimas, dar žemesnis ir kuklesnis negu pats įsikūnijimas: prisikėlusio Kristaus šlovė atsiskleidžia per naują jo nusižeminimo, tam tikra prasme pranokstančio nusižeminimą ant kryžiaus, gelmę (12). Kad būtų visiškai pasiekiamas įžengti į mus ir mus maitinti, jis nusižemina iki „daiktų“ lygmens, „tampa“ duona ir vynu, kurių vienintelis tikslas yra maitinti ir džiuginti žmones. Tad Dievo Sūnus savo dieviškąją transcendenciją apreiškia ne spinduliuojančiai atsiskirdamas nuo mūsų, bet įveikdamas likusį atstumą ir perskyrą tarp savęs ir savo kūrinijų ir tai daro gerbdamas mūsų laisvę bei apeliuodamas į mūsų meilę, o ne tramdydamas mus baime.

Gana ironiška, kad kai kurie katalikų teologai primygtinai tvirtina, jog dėl to, kad Kristus Eucharistijoje yra kaip maistas, jis negarbinamas, bet valgytinas. Kaip tik todėl, kad jis dėl mūsų tapo toks žemas ir nereikšmingas kaip paprastas maistas ir gėrimas, jis vertas, kad garbintume jį kupini dėkingumo.

Įtampa tarp Kristaus kuklios rodymosi formos ir šlovingos egzistencijos danguje lemia mūsų santykį su juo Eucharistijoje. Būdami priešais Kristų Švenčiausiojoje Eucharistijoje, esame priešais patį dangų: prisikėlusio Kristaus džiaugsmas padaro mūsų pačių ir kitų kančias

bei tragedijas pakeliamas, leisdamas iš anksto paragauti galutinio meilės triumfo ir suteikdamas mums įžvalgų bei jėgų paguosti kitus. Didysis Eucharistinio Kristaus garbintojas Afrikos dykumose Charles'is de Foucauld yra pasakęs: „Kaip galiu būti liūdnas, kai mano mylimasis jau savo Tėvo džiaugsmė?“ Kita vertus, kuklus Kristaus artumo pavidalas raminau rodo, kad jis geba ir nori mūsų kančias padaryti savomis bet kokį supratimą pranokstančiu būdu. Pradedant Pauliumi, troškusių savo kūne papildyti, ko dar trūksta Kristaus vargams, Origenu bei Grigaliumi Nazianziečiu ir baigiant Pascaliu ir mūsų laikais, krikščionių mistikai suvokė, jog džiaugsmo pilnatvė prisikėlusiam Kristuje sugyvena su jo agonija jo nariuose iki pasaulio pabaigos. Tai reiškia, kad prisikėlęs Kristus nusidriekia į pačią garbintojo būtį, meldžiasi ir kenčia per jį, su juo ir jame. Taip mūsų gyvenimą ir kančias jis paverčia patinkančia auka savo Tėvui. Tad tarp garbintojo ir Kristaus vyksta slėpiningi mainai. Kristus mūsų kančias padaro savomis ir dovanoja mums savo džiaugsmo dalį. Kunigui, kad geriau suvoktų neįtikėtiną šių mainų slėpinį, būtina priešais Eucharistiją praleisti daugiau laiko adoruojant. Taip bendraudamas su Kristumi, jis išmoks daug jautriau švęsti Eucharistiją kupinas pagarbios baimės ir džiaugsmo.

8. Užtariamoji malda

Visose savo maldose kunigas Kristaus akivaizdon stoji kaip atsakantis už visus jam patikėtus tikinčiuosius. Pradedamas ne vieną savo laišką, Paulius savo skaitytojams nuolatos dėkoja ir primena savo gilią bendrystę su jais. Jo žodžiai tinka kunigams ypatingu būdu: „Jei kenčiame priespauda, tai jūsų paguodai ir išganymui; jei esame guodžiami, tai jūsų paguodai, kuri įdiegia jums ištvermę pakęsti tokius pačius kentėjimus, kokius mes kenčiame“ (2 Kor 1, 6). Taigi kunigo maldos, net susijusios su jo asmeniškiausiomis problemomis, veikia jo tikinčiuosius. Kunigui švenčiant sakramentus ir sakramentalijas, jo maldos veiksmingumas priklauso ne nuo jo asmeninio šventumo, bet nuo Jėzaus Kristaus visagalybės ir Bažnyčios tikėjimo. Antra vertus, jo užtariamiosios maldos priešais Švenčiausiąjį Sakramentą ar ne adoracijos metu priklauso nuo jo asmeninės padėties Viešpaties atžvilgiu. Tačiau malonė tapti šventuoju savo žmonių užtarėju jo yra gauta per Šventimų sakramentą. Suvokimas, kad Dievas nuo amžių nusprendė tam tikras malones suteikti tam tikriems žmonėms per jų kunigų užtarimą, gali labiau paskatinti nenuilstamai melstis dėl savo tikinčiųjų. Dievui patinka ganytojo malda už savo avis. Jei malda prašant atsivertimo lieka bevaisė, jis turėtų atminti šv. Jono Vianėjaus vienam iš kunigų pasakytus žodžius: „Daug meldeisi už tą vyrą. Bet ar pasninkavai ir praktikavai kokį nors apsimarinimą?“ Jei kunigas bendradarbiaus su savo šventimų malone, jame tikrove taps Origeno alegorija: jis supanašės

su tuo, ką švenčia: jo žodžiai, gyvenimas ir asmuo bus maistas jo žmonėms ar veikiau per jo žodžius, gyvenimą ir asmenį Kristus maitins tikėjamą ir gyvenimą tų, kuriems kunigas tarnauja.

Pabaiga

Lemingais Bažnyčios istorijos momentais atsinaujinimas visada prasidėdavo sulig malda, malda žmonių, visiškai atsidavusių Dievui ir leidusių per save veikti gaivinantioms Šventosios Dvasios jėgoms. Konstantiniškajai Bažnyčios ir valstybės sąjungai suprastinus bendrąją krikščioniškojo gyvenimo kokybę, didieji vyskupai ir šventieji Atanasas, Bazilijus, Grigalius Nazianzietis, Kirilas Aleksandrietis ir Jonas Auksaburnis prieš išventinami išmoko melstis tarp atsiskyrėlių ir vienuolių Egipto ir Mažosios Azijos dykumose. Barbarų invazijų laikotarpiu galingiausias evangelizacinis impulsas kilo iš Subjako olos, kur daugelį metų į malda buvo paniręs šv. Benediktas Nursietis. Jo vienuoliai kunigai ir vyskupai ateinančiais amžiais sukrikščionino Europos barbarų gentis. Bernardas Klervietis kaip tik meldėsi vienoje Burgundijos pakelės koplyčioje, kai galutinai apsisprendė stoti į naują Cisterciumo vienuolyną, iš kur XII a. į Bažnyčią ėmė skverbtis ir ją gaivinti atnaujintoji vienuolystė. Grįžti prie evangelinio neturto ir artimo meilės XIII a. įkvėpė žodžiai, Pranciškaus išgirsti meldžiantis irstančioje senoje Šv. Damijono koplyčioje Asyžiuje: „Pranciškau, mano bažnyčia sugriuvusi. Atstatyk ją.“ Protestantiškosios reformacijos laikotarpiu ugnies kamuolys, įsiveržęs į Pilypo Nerio širdį šiam meldžiantis San Kalisto katekombos, paskatino atsiversti renesansinę Romą. Ignaco Lojolos galėtinės Manresos oloje davė pradžią Dvasinių pratybų knygai, atnaujiniusiai ir tebeatnaujinančiai tūkstančių krikščionių gyvenimą visame pasaulyje. Didysis akstinas atsinaujinti per Vatikano II Susirinkimą – kaip liudija pats popiežius Jonas XXIII – gimė iš staigaus įkvėpimo. Be uolios maldos Paulius VI nebūtų įstengęs subalansuoti Bažnyčios reformos įgyvendinimo ir priešiniamsi destruktyvioms po Susirinkimo kilusioms jėgoms. Per žiniasklaidą daugialypis Jono Pauliaus II veidas tapo pasauline įvairių maldos formų plėtojimo mokykla. Tvirtu Kristaus atleto jaunatviškas pasitikėjimas ir spindintis džiaugsmas, skausmingas kartu su Kristumi kenčiančio ganytojo veidas, seno myriop žengiančio Dievo vyro sukaustytas veidas ir besiseilėjančios lūpos – visi šie vaizdai rodė šaltinį, iš kurio šis nepaprastas popiežius sėmėsi jėgų, kad milijonams sielų įkvėptų pasitikėjimo, drąsos ir troškimo artimai susivienyti su Kristumi.

Pastaraisiais metais į seminarijas ir naujokynus įstojo įspūdingai daug jaunų žmonių, kai kurios žiniasklaidos vadinamų „Jono Pauliaus II karta“. Jei jų maldos gilumas prilygs jų užsidegimui, vadinasi, artėja naujas Bažnyčios pavasaris.

Nuorodos

*Roch Kereszty O. Cist. yra Dalaso universiteto teologijos profesorius adjunktas ir Irvingo (Teksaso valst.) cisterių parengiamosios mokyklos Teologijos katedros vedėjas. Straipsnis verstas iš: *Communio: International Catholic Review* (Winter 2009)

(1) Pauliaus misijos apaštalauti supratimą Vatikano II Susirinkimas išventintiesiems kunigams taiko PO 3, 2.

(2) Plg. Gal 1, 15 ir Jer 1, 5.

(3) Dvasininkams ir daugelio vienuolių nariams Valandų liturgija privalu melstis reguliariai, tačiau tai daryti kviečiamas ir kiekvienas krikščionis.

(4) Žr. M. Basil Pennington. *Centering Prayer. Renewing an Ancient Christian Prayer Form*. Garden City: Doubleday 1980; Thomas Keating, M. Basil Pennington, Thomas E. Clarke. *Finding Grace at the Center*. Still River: St. Bede Publications, 1978.

(5) *Christian Meditation. The Gethsemane Talks*. Tuscon: Medio Media, 4th ed., 2001.

(6) Ši dalis remiasi mano knyga: *Wedding Feast of the Lamb. Eucharistic Theology from a Historical, Biblical and Systematic Perspective*. Chicago: Hillenbrand Books, LTP, 2004, p. 225–229.

(7) Padėtis Rytų apeigų Katalikų Bažnyčiose ir Ortodoksų Bažnyčiose skirtinga. Ten Eucharistijos liturgija daug ilgesnė, todėl yra daugiau progų adoruoti paties Eucharistijos šventimo metu.

(8) *Instructio de cultu mysterii eucharistici* (1967), 3e.

(9) Žr. Mt 1, 23 ir 28, 20.

(10) Ši problema katalikų teologijoje išspręsta katalikų ir liuteronų ginčo dėl Kristaus žmogystės visurbuviškumo metu. Liuteris tą visurbuviškumą galėjo teigti dėl savo šiek tiek monofizitinės kristologijos. Pasak pastarosios, prisikėlusio Kristaus žmogystė įgyja dievystės savybių.

(11) Plg. *Mysterium Eucharisticum*, 9.

(12) Plg. P. J. Eymard. *The Real Presence*. New York: Eymard League, 1938.

Kun. Laurynas Visockas

PASTORACINĖ PARAPIJIEČIŲ LANKYMO PRAKTIKA

(*Tęsinys. Pradžia Nr. 16*)

II. Parapija – sielovados vykdymo erdvė

Žvelgiant į poapaštališką bendruomenių raidą, svarbūs yra patristinio laikotarpio liudijimai, tarp kurių iškilų vietą užima bendruomenės vyresniųjų – ganytojų raštai. Apaštališkųjų tėvų raštai nėra įtraukti į kanoną, bet jų turinys ir forma labai panašūs į apaštalų raštus¹. Štai Klemenso Romiečio Laiško korintiečiams išangoje paliudyta, kad bendruomenės ir toliau tebegyvuoja Romoje ir Korinte; Ignoto Antiochiečio laiškai liudija apie įsikūrusias Bažnyčias Smirnoje, Azijoje, Efeze ir kitur². Kankinystės aprašymai rodo tuometinės Bažnyčios su tiktais iššūkius, kurie paskatino tikinčiuosius visu savo gyvenimu ginti ir liudyti Dievo buvimą tarp jų.

Tuometinė bendruomenė rinkdavosi vieno iš bendruomenės narių namuose, ten klausydavosi Dievo žodžio bei laužydavo Duoną – švėsdavo Eucharistiją. Pirmaisiais amžiais bendruomenės net nereikėjo vadinti parapija, nes ji pati save suvokė kaip viešincią ir keliaujančią į greitai įvyksiančią paruziją. Vėliau Bažnyčiai įsikūrus didžiuosiuose miestuose – centruose, parapi-

ja laipsniškai imta vadinti krikščionių bendruomenė. Pirmajame Klemenso Aleksandriečio laiške, skirtame Bažnyčiai, esančiai konkrečioje vietoje – Romoje, jau pavartotas parapijos terminas. Nuo II a. vidurio šis terminas suprantamas kaip *ecclesia particularis*, kurios galva – vadovas yra vyskupas. Tuo metu daugelis Bažnyčių buvo miestuose, centruose, t. y. ten, kur mokiniai skelbdami vykdė Viešpaties patikėtą jiems misiją ir taip įkūrė bendruomenes – Bažnyčias. Bažnyčiai vystantis ir atsiradus kaimo bažnyčioms, parapijos sąvoka siejama su sielovados centrais, kuriems priklauso keletas kaimo bažnyčių. Terminas *parochus* iki XV a. buvo siejamas vien tik su vyskupu³. Bėgant amžiams parapijos sąvoka keitėsi. Atsiradus tikinčiųjų grupėms provincijose, kunigai iš miestų vykdavo laikinai jų aptarnauti. Jie buvo lyg misionieriai, gyvenę vienuose namuose. Tik nuo VIII a. atsirado visateisės kaimo parapijos su vietoje gyvenančiais – reziduojančiais – kunigais. Iki XI a. atskiras miestas sudarydavo vieną parapiją, valdomą vyskupo. Išsiplėtus miestams, vieną parapiją imta dalyti į kelias smulkesnes⁴.

Teologine prasme parapijos terminu nusakoma vieta, kur krikščioniška bendruomenė renkasi aplink Eucharistijos stalą, iš kurio semiasi dvasinių jėgų. Parapija įtikėjusiuosius padeda įvesti į liturginį gyvenimą, skelbdama išganingą Kristaus mokslą ir ragindama gyventi pagal Evangelijos nurodymus, praktikuojant brolišką meilę⁵. Parapija formuoja tikinčiųjų bendruomeninį gyvenimą, nes yra sudaryta teritoriniu principu – ji apima visus kon-

krečios teritorijos tikinčiuosius, o kur tai yra reikalinga, pastoracinei Bažnyčios misijai vykdyti įsteigiamos asmeninės parapijos teritorijoje gyvenančių tikinčiųjų kalbos, tautybės ar apeigų (*ritus*) skirtybių pagrindu (plg. kan. 518). Prigimtinu požūriu parapija turi socialinę struktūrą ir teisinę organizacinę sąrangą. Parapija skirta išganomajam tikslui – vesti tikinčiuosius link Dievo⁶.

Atsižvelgiant į skirtingas parapijos formavimosi sąlygas ir sociologinę jų raidą, parapijos skirstytos įvairiai, tai priklausė nuo kriterijų ir metodų, kuriais tiriama religinio ir visuomeninio gyvenimo formos ir turinys. Parapijos skirstomos į teritorines, kitaip dar vadinamas diecezinėmis (jas sudaro apibrėžtoje teritorijoje gyvenantys tikintieji), arba asmenines. Ankstesniais laikais asmeninės parapijos buvo kuriamos bažnyčios statytojų iniciatyva, pvz., šeimos (vienos giminės bažnyčia) arba dvaro, kur dvaro šeimininkas nusisamdavo kunigą ir jį išlaikydavo. Vienos parapijos buvo didesnės, kitos mažesnės, vienos tankiai gyvenamos, o kitose tikinčiųjų nebuvo gausu. Misijų kraštuose steigtos misijinės parapijos⁷. Ankstesniais laikais parapijas skirstydavo į du tipus: miesto ir kaimo. Taip be didelių pakitimų išliko iki Tridento Susirinkimo, kuriame imta parapiją laikyti teritoriniu vienetu.

1. Kalėdojimo tradicija

Žodis *kalėdojimas* kilo iš lotynų kalbos žodžio *calendae*, kuris reiškia pirmąją mėnesio dieną, o bažnyčios pastoracijoje – klebono apsilankymą pas parapijiečius prieš ar po Kalėdų. Vėliau terminas *kalėda* susietas su papročiu vieniems kitus sveikinti ir duoti kalėdinių dovanų⁸. Iš čia kilo tradicija, kad kunigai iki Kūčių lankydami šeimas atnešdavo šeimai dovaną – kalėdaičių, o šeima atsidėkodavo kalenda⁹. Paprotys lankyti tikinčiuosius atsirado viduramžiais, tačiau nuo XIII a. kalėdojimas įgavo išskirtinai sielovadinę prasmę. XV–XVI a. kalėdodami dvasininkai rengdavo tikinčiuosius Velykų išpažinčiai ir komunijai, taip pat kovojo su liaudyje gyvais prietaisais¹⁰. Taip dvasininkai turėjo progą tiesiogiai paveikti tikinčiuosius, kad iš liaudies papročių pamažu būtų išgyvendinamos senosios pagoniškos praktikos. Kova su prietarų praktikavimu Europoje užsitęsė iki XVI a. pabaigos¹¹. Lietuvoje kalėdojimo papročio atsiradimas siejamas su Tridento Susirinkimo įpareigojimu klebonams gerai pažinti savo jurisdikcijos plotą, kuriame jie turėjo teikti parapijiečiams sakramentus, administruoti parapiją, taip pat geriau pažinti parapijiečius ir reziduoti savo parapijoje. Dėl šio Susirinkimo poveikio kalėdojimas įgavo svaresnį tikslą¹². Prieš Tridento Susirinkimą kalėdojimas Lietuvoje jau buvo praktikuojamas, tačiau nėra tiksliai žinoma, ar kalėdojimo paprotys siekia pirmųjų parapijų laikus. Iš pradžių „kalėdinė dovana“ buvo

renkama tik klebono kaip atlygis už ganytojišką globą. „Kalendos“ kaip aukos bažnyčiai suvokimas susijęs su bažnytinės organizacijos pradžia. Ši auka buvo pakeičiama *iura stolae*, kurią mokėjo miesto gyventojai ir bežemiai arba, tiksliau sakant, tai buvo žemesniųjų sluoksnių žmonių duoklė. XVI a. būta bandymų nustatyti pastovų kalendos dydį, bet dėl ryžtingo tikinčiųjų ir dvasininkų pasipriešinimo šios minties atsisakyta. Kalendos auka nebuvo apibrėžta, bet mokestis buvo privalomas, todėl delsiančius duoti kalėdą klebonas turėjo teisę nubausti nustatytomis bausmėmis. Nuo XIII a. kalėdota nuo Kūčių vakaro iki Kristaus Paaukojimo šventės, o XVI a. kalėdojimas prasidėdavo tik po Kalėdų švenčių.

Po Tridento Susirinkimo prasidėjus reformoms, kalėdojimo tikslas, be kovos su prietaisais, taip pat buvo ir kova su eretiškais knygomis. Kai kuriuose ano meto sinoduose siūlyta kalėdojant mokyti tikinčiuosius katekizmo, taip pat skaityti katalikišką religinę literatūrą. Šiuo laikotarpiu kalėdojimas tapo esminis Bažnyčios atnaujinimo elementas (reformos panaikino ligi tol gyvavusią beneficijų sistemą). Per didelis materialių dalykų aspektas skatino kitaip pažvelgti į kalėdojimą. Reikėjo išgryninti kalėdojimo sampratą pabrėžiant, kad tai sielovados dalis, nes anksčiau dažnai kalėdodavo ne tie asmenys, kuriems priklausė, bet parapinės mokyklos vadovas, vargonininkas, kantorius ar zakristijonas¹³.

Kalėdojimo koncepcijos plėtrai ypatingą reikšmę suteikė 1607 m. Lenkijoje vykusio Piotrkovo provincijos sinodo nutarimai ir Lenkijos primo Bernardo Maciejovskio 1601 m. paskelbtas pastoracinis laiškas *Epistola pastoralis*, dar vadinamas „Maciejovskio pastoraline“, kuri sinodas cituoja ir kaip priedą pridėda prie sinodo statutų. Sinodo dokumentai, kartu su primo B. Maciejovskio *Pastoraline*, 1608 m. patvirtinti Apaštalu Sosto. Dėl to *Pastoralinė* įgavo dar daugiau reikšmės, o šio laiško rekomendacijos, susijusios su kalėdojimu, galėjo būti veiksmingiau taikomos gyvenime.

Atskirų vyskupijų vėlesni dokumentai tik plėtojo kalėdojimo temą. Didelis dėmesys skirtas šeimai lankančio dvasininko asmeniui. Buvo pabrėžiama, kad dvasininkas privalo išsiskirti tikėjimu, nesavanaudiškumu, švelnumu, gerumu ir mokėjimu laikyti paslaptį viską, ką kalėdodamas pastebės. Dėl aukų priėmimo kalėdojant buvo skirtingai sprendžiama. B. Maciejovskio *Pastoralinė* leido jas priimti su sąlyga, kad jos aukotos geranoriškai. Dauguma sinodų paskelbė, jog aukos yra kalėdojimo dalis, bet svarbiausi išlieka sielovadiniai aplankymo tikslai. 1623 m. Varmijos vyskupijos sinodas visiškai uždraudė priiminėti aukas. Skirtumai dėl aukų rinkimo kalėdojant atsiranda dėl skirtingų vietos sąlygų¹⁴.

Reformuotas kalėdojimas tapo vienu iš svarbiausių to meto religinio gyvenimo atgimimo veiksnių. Klebonai skatinami sekmadienį prieš kalėdojimą perspėti parapijiečius apie būsimą apsilankymą. Ilgainiui šio lankymo praktika perkelta į metų pradžią, o kalėdojimo trukmė derinta su vietos poreikiais. Lankymas vykdavo po pietų, kad nebūtų griauinama pamaldų ar darbo tvarka. Lietuvoje dėl didelių atstumų parapijoje kartais būdavo nukrypstama nuo sinodų nuorodų. Apie kunigo atėjimą į kaimą, taip pat ir į namus, žmonėms pranešdavo patarnautojai, skambindami skambučiu ir prie įėjimo giedodami kalėdines giesmes. Susirinkusius namiškius kunigas palaimindavo, o namus pašventindavo (nuo XVI a. namai šventinti pagal *Benedictio novae domus et habitantum in ea* nurodytą formuliarą, esantį *Agenda secundum cursum et rubricam ecclesiae Cathedralis Posnaniensis 1533* metų), o kai kuriuose regionuose namus net smilkydavo¹⁵.

Caro valdžia uždraudė parapijiečių lankymą esą dėl aukų rinkimo, nes tai buvo draudžiama. 1867 m. Vilniaus generalgubernatorius išleido įsaką, draudžiantį visas privačias rinkliavas, o 1868 m. nurodė, kad tarp baustinių nusikaltimų yra kunigų rinkliavos iš parapijiečių. Kunigai buvo sekami, o prasižengę baudžiami. Vyskupai bandė įrodyti caro valdžiai, jog parapijiečių lankymas yra kunigų pastoracinė pareiga. Buvo aiškinaama, kad lankydami kunigai iš parapijiečių gauna tik auką, bet jokių rinkliavų nerenka. Nors kalėdojimą ribojantys įstatymai ir nebuvo panaikinti, tačiau pareigūnai nedraudė lankyti parapijiečių¹⁶. Kalėdojimas turėjo edukacinę ir liturginę prasmę, nes kunigas žmones lankydavo ne kaip privatus asmuo ar parapijos vadovas, bet kaip liturginę apeigą atliekantis dvasininkas ir kartu klausinėjantis bei pamokantis tikėjimo tiesų. Lankymas turėjo ir socialinę prasmę: būdavo surašomi gyventojai arba patikslinami sąrašai, taip pat surašomi neinantys išpažinties parapijiečiai. Kunigas įspėdavo tuos, kurie nelankė bažnyčios arba gyveno nesusituokę. Kalėdojimas turėjo didelę reikšmę parapijos bendruomenei, tad nenuostabu, kad bandymas visiškai uždrausti lankymą nepavyko, parapijiečių lankymas buvo toleruojamas¹⁷.

2. Vyskupijų sinodų gairės dėl parapijiečių lankymo (1931–1936 m.)

XX a. ketvirtame dešimtmetyje Lietuvoje (įskaitant ir Vilniaus vyskupiją) vykę vyskupijų sinodai svarstė ir parapijiečių lankymo pastoracinę praktiką, akcentuodami sielovadinius kalėdojimo aspektus.

1931 m. Vilniaus arkivyskupijos sinodas, vadovaujamas arkivyskupo metropolito R. Jalbžykovskio, pateikia 26 gaires, kuriomis aiškiai ir tiksliai nurodoma

kalėdojimo pareiga ir supratimas.¹⁸ Sielovadinis lankymas akcentuojamas kaip viena svarbiausių kiekvieno klebono pareigų, atliekamų pagal nurodytą tvarką. Sinodas kalėdojimą pristato kaip nepakeičiamą priemonę, leidžiančią parapiją nuodugnai pažinti ir tinkamai valdyti. Ši pareiga rezervuota tik klebonui, o išimtiniais atvejais ir vikarui. Pirmaisiais metais visų parapijiečių aplankymas yra privalomas, o vėliau, jei yra sunkumų, lankymo pareigą galima atlikti ir kas trečius metus¹⁹.

1934 m. Kauno arkivyskupijos diecezinis sinodas, vadovaujamas arkivyskupo metropolito J. Skvirecko, tarp klebono pareigų mini kalėdojimo pareigą, kurią atlieka tiek klebonas, tiek vikaras. Čia išvelgiamas dvasininkų bendradarbiavimas parapijiečių dvasinei naudai. Lankymo pareiga yra kasmetinė, taip pat raginama ir kitais atvejais lankyti tikinčiuosius, ypač dvasinių ar materialinių vargų ištiktuosius. Primenama pareiga šalinti pastebėtus tikėjimui ir dorovei priešingus laikraščius bei knygas, taip pat domėtis, kas jas platina. Dvasininkai raginami su žmonėmis elgtis rimtai, švelniai ir mandagiai, o visus ganytojiškus rūpesčius, nors ir ne visuomet malonius, skatinama atlikti asmeniškai, t. y. netarpininkaujant bažnyčios ar klebono tarnams²⁰.

1935 m. Telšių vyskupijos diecezinis sinodas, vadovaujamas vyskupo J. Staugaičio, primena kunigams *Status animarum* knygą. Ją privalanti turėti kiekviena parapija ir pildyti pagal kanonų teisės reikalavimus (*Status animarum* knygą mini ir kiti vyskupijų sinodai). Taip pat nurodoma vikaro alga – „vienas trečdalis“, į kurią įeina ir per kalėdojimą bei namų laiminimą suaukotos gėrybės – pirštinės, kojines, rankšluosčiai, drobės, valgomosios gėrybės ir t. t.²¹.

Pirmasis Kaišiadorių vyskupijos sinodas 1936 m., vadovaujamas vyskupo J. Kuktos, pateikia nuorodas, dvasininkus kviečiančias taip kalėdoti, kad nebūtų papiktinimo ar nuoskaudų – atskiriant kalėdojimą nuo aukų rinkimo, kurias įprasta duoti lankančiam parapijos ganytojui – klebonui. Sinodas siūlo aukoms rinkti rasti kitą būdą. Dvasininkai skatinami lankyti parapijiečius ir ne kalėdojimo laiku, ypač jei reikia. Taip pat privalu sudaryti *Status animarum* knygą ir parapijiečiams išvykus ar mirus ją papildyti. Esant nelaimei ar bėdai, sinodas pataria dvasininkams kviešti žmones aukoti pagal išgales ir paremti nukentėjusiuosius²².

Pirmasis Panevėžio vyskupijos sinodas 1936 m., vadovaujamas vyskupo K. Paltaroko, tvirtina, kad klebonai apie kalėdojimą turi pranešti iš sakyklos sekmadienį prieš pradėdami lankymą. Taip pat siūloma pagal Bažnyčios mintį tikintiesiems paašškinti kalėdojimo prasmę ir tikslą, įspėjant, kad per kalėdojimą niekas nesišalintų

iš namų, bet visa šeima su vaikais ir tarnais lauktų atvykstančio kalėdotojo. Sinodas dvasininkams pataria neapleisti nė vienos šeimos, išskyrus susidėjusius, viešus nusidėjėlius ir papiktintuosius, tačiau jie taip pat lankomi, jei kviečiasi kunigą ir žada pasitaisyti. Įsakoma per vaites susilaikyti nuo svaigalų tiek kunigui, tiek palydovams. Sinodas dvasininką kviečia prižiūrėti tarnus, kad būtų mandagūs, vengtų gobšumo ir panašių ydų. Kalėdojant kviečiama melstis, kad Gerasis Ganytojas – Jėzus Kristus atsiųstų palaimą, ir lankymas tiek kunigui, tiek tikintiesiems duotų dvasinės stiprybės. Taip pat siūloma suaugusiųjų paklausti, ar kalba kasdienius poterių, laikosi pasninko, eina į bažnyčią, atlieka išpažintį, ar santaikoje gyvena tarpusavyje ir su kaimynais, taip pat stebėti, ar kiekvienuose namuose yra kryžius arba šventas paveikslas. Kviečiama priminti svarbiausią tėvų pareigą – vaikus auklėti dorus ir tikinčius, esant reikalui drausti nuo netikusių organizacijų. Sinode minima, jog kalėdojimas – gera proga padėti žmonėms taisyti iš ydų, sustiprinti tikėjimą bei pamaldumą, ieškoti naujų narių katalikiškoms organizacijoms. Pabaigoje primenama, kad kalėdojimo tikslas yra ne dovanų rinkimas, bet parapijiečių tikėjimo ugdyimas ir paklydusiųjų sugrąžinimas į Bažnyčią²³.

3. Kalėdojimo sunkumai sovietinėje santvarkoje

Komunistinis režimas Lietuvoje labai apsunkino sielovadinio darbo sąlygas. Brukamas ateizmas ir jo mąstymas ardė krikščioniškas tradicijas, silpnino šeimas katalikiškumo bei patriotizmo požiūriu. Svetima marksistinė ideologija ardė amžiais praktikuotas Bažnyčios ir tikinčių šeimų tradicijas. Tačiau noras apriboti Bažnyčios veiklą ne visada būdavo įgyvendinamas. Sunkiomis aplinkybėmis parapijų sielovada varžyta ir ne visada atitiko parapijiečių poreikius. Nors veikla ir buvo ribojama, tačiau išliko galimybė ganytojams pasiekti žmones ir stiprinti jų tikėjimą.

1978 m. Religinių reikalų tarybos įgaliotinis P. Anilionis, sukviėęs į Vilnių visus Lietuvos vyskupus ir valdytojus, įsakmiai pareiškė, kad „nuo dabar reikėsią besąlygiškai laikytis 1976 m. LTSR AT prezidiumo patvirtintų religinių susivienijimų nuostatų, o jų nesilaikantieji būsią griežtai baudžiami“²⁴. Lietuvos TSR Aukščiausiosios Tarybos prezidiumas 1976 m. įsaku nr. IX 748 išleidžia „Religinių susivienijimų nuostatus“, kuriais dar labiau suvaržo kunigo ir parapijiečių bendravimo tikėjimo temomis galimybes. Nuostatuose sakoma: „Religinių susivienijimų kulto tarnams draudžiama kalėdoti; religines apeigas tikinčiųjų butuose ir namuose leidžiama atlikti tik gavus specialų rajono, miesto tarybos vykdomojo komiteto leidimą“²⁵. 1976 m. Vilniaus arkivyskupijos dekanai buvo sukviesti pas įgaliotinį K. Tumėną,

kuris tvirtino, kad kalėdojimas yra uždraustas ir kad tai neprieštaruoja sąžinės laisvei. Kalėdojimas susijęs su duokle, o jos rinkimas draudžiamas. Įgaliotinis teigė, jog pats apsilankymas tikinčiųjų šeimose nėra draudžiamas; siūloma lankyti ne žiemą apie Kalėdas, bet vasarą ir rudenį, nes tai nėra draudžiama. Be to, gal ne visi nori, kad kunigai juos lankytų. Dvasininkai įspėti, jei pradės lankyti „iš trobos į trobą, tai nusižengs. Namus viešai su išskilmėmis iš lauko šventinti draudžiama, viduje šventinti – nieko ypatingo, neprasižengsite labai. Naują namą šventinti galima.“²⁶

4. Parapijiečių lankymo pareiga

1983 m. Kanonų teisės kodekso 529 kanono §1 nurodoma keletas pastoracinės klebono ganytojiškos tarnystės aspektų ir taip patvirtinama parapijiečių lankymo ganytojiška pareiga. Tad parapijiečių lankymas nėra laisvas pasirinkimas, bet klebono pareiga. Kanone išvardijami tie aspektai, kurie kalėdojimo tradicijoje buvo laipsniškai įgyvendinami vadovaujantis Bažnyčios nustatytomis gairėmis. 529 kanono §1 kalbama apie šeimų lankymą kaip apie šių laikų evangelizavimo būdą, nes kunigas skatinamas eiti į žmones, o ne tik laukti jų klebonijoje ar bažnyčioje. Kalėdojimas sudaro galimybę kunigams pasikalbėti su parapijiečiais apie jų asmenines ir šeimynines problemas, kartu sutvirtinti su jais ryšį, per kurį auga abipusio vienybės ir gyvo santykio tarp namų Bažnyčios ir parapijos bendruomenės jausmas, o per tai atsiranda ryšys ir su visuotine Bažnyčia. Kalėdojančio kunigo priėmimas yra viešas tikėjimo išpažinimo aktas, o kartu ir parapijos bendruomenę kuriantis veiksnys²⁷. Remiantis Kanonų teisės kodeksu iškeliami šie parapijiečių lankymo tikslai: savo tikinčiųjų pažinimas: susipažinti asmeniškai, pasinaudojant taip pat ir draugystės ar palankumo ryšiais, nukreiptais į jų dvasinę gerovę; šeimų gyvenimo, taip pat darbo, mokslo ir kitų vietų lankymas; buvimas su kiekvienu ir visais rūpesčiuose, ypač baimėse ir netektyse, siūlant tikėjimo paguodą; atsargus ir pagarbus klystančiųjų pataisymas; meilės dosni pagalba ligoniams, ypač mirštantiesiems; uolus dėmesingumas vargšams, sielvartaujantiems, ištremtiems iš Tėvynės, taip pat tiems, kurie patiria ypatingų sunkumų; krikščioniško gyvenimo šeimoje skatinimas²⁸.

Išvardyti kalėdojimo tikslai yra darbštumo ir pastoracinio uolumo programa, kurios įgyvendinimas patikėtas klebonui. Kad efektyviai galėtų atlikti šias ganytojiškas pareigas, klebonas neturi dažnai ir ilgam laikui apleisti savo parapijos, bet gyventi netoli parapijos bažnyčios, kad tikintieji galėtų į jį kreiptis²⁹. Kanone pateikti reikalavimai nubrėžia klebono tarnystės esmines nuostatas, kurios įpareigoja pažinti tikinčiuosius ir, vengiant

funktionalizmo (klebonas nėra funkcionierius, atliekantis vaidmenį ir teikiantis patarnavimus to prašantiems), būti tikru Dievo vyru, kuris integraliai vykdytų savo tarnystę ieškodamas tikinčiųjų (plg. Dvasininkijos kongregacija. Kunigas parapijos bendruomenės ganytojas ir vadovas, 4).

529 kanone išryškinamas ganytojiškas klebono vaidmuo ir pasinaudojama Vatikano II Susirinkimo *Christus Dominus* dekreto mintimis³⁰. Susirinkimas, pristatydamas klebono pareigą rūpintis tikinčiais, sieja tai su misijų dvasia, kad apimtų visus parapijoje gyvenančius tikinčiuosius. Kalbant apie mokymo pareigą, siektinas uždavinys skelbti Dievo žodį visiems, kad visi Kristų tikintys augtų tikėjimu, viltimi ir meile. Dekretas skatina pagal amžių pritaikyti katechetinį švietimą ir taip tikinčiuosius vesti į išganymo slėpinių pažinimą. Dekrete vienas iš pirmųjų paraginimų klebonams yra savo kaimenės pažinimas, per kurią vykdomas krikščioniškojo gyvenimo ugdymas asmeniškai susitinkant su pavieniais asmenimis ar lankant šeimas bei organizacijas, pvz., mokyklas (plg. *Christus Dominus*, 30).

Klebono pareiga lankyti tikinčiuosius atskleidžiama ir iš esmės panašiai išreiškiama popiežiaus Pauliaus VI enciklikoje *Ecclesiam suam* (135–160). Šiame dokumente rašoma, kad Bažnyčia privalo užmegzti dialogą su visuomene (plg. ten pat, 65; 68). Dialogą reikia suprasti kaip vieną iš pareigų atlikimo būdų ir dvasinio susitakinimo įrankių (plg. ten pat, 81). Dialogą privalo lydėti nuovoka, kad asmeninio išganymo negalima atskirti nuo kitų išganymo (plg. ten pat, 79–80). Dialogas – neatsiejama kalėdojimo dalis – turi būti palankus, aiškus ir išmintingas, taip pat kupinas romumo, kurio Kristus liepė mokyti iš Jo (plg. *Mt* 11, 29). Veiksmingas toks dialogas, kai skelbiama tiesa, sėjamos meilės dovanos, o pažiūros neprimetamos.

Kai kuriuos Pauliaus VI apaštališkojo paraginimo *Evangelii nuntiandi* nurodymus galima susieti su šeimų lankymu. Šiame dokumente tvirtinama, kad evangelizavimas praranda daug galios ir įtakos, jeigu nepaisoma žmonių, į kuriuos kreipiamasi, būdo, nekalbama jų kalba, nesiremiamas jų ženklais ir vaizdiniais, jeigu neatsakoma į jiems kylančius klausimus, pagaliau jeigu neaptariamas tikrasis jų gyvenimo būdas (plg. *Evangelii nuntiandi*, 63). „Liudijimas gyvenimu labiau negu kada nors anksčiau yra tapęs skelbimo gilaus poveikio esmine sąlyga“ (ten pat, 76). Popiežius šiame paraginyje sako kunigams ir visiems, kurie turi pareigą ir dovaną nešti tikėjimą kitiems: „mūsų evangelizacinis uolumas turi kilti iš mūsų gyvenimo autentiško šventumo, maitinamo maldos ir pirmiausia Eucharistijos, o skelbimas, kaip pataria Vatikano II Susirinkimas, savo

ruožtu turi daryti skelbėją šventesni“ (ten pat). Kalėdojimas klebonui yra puiki proga parodyti Bažnyčios veidą – ji su meile laukia savo abejojančių ar paklydusių vaikų. Žmonės iš kunigo tikisi gyvenimo paprastumo, maldos dvasios, į visus nukreiptos artimo meilės, nesavanaudiškumo ir pasiaukojimo. Paraginyje teigiama, kad „be šių šventumo ženklų mūsų žodis sunkiai pasieks nūdienos žmonių širdis. Jam gresia pavojus būti tuščiam ir nevaisingam“ (ten pat).

Katechezės būtinumas aptariamas popiežiaus Jono Pauliaus II apaštališkajame paraginyje *Catechesi tradendae*. Čia kunigai įvardijami kaip „tikėjimo auklėtojai“ (plg. *Catechesi tradendae*, 64, 67). Katechezę skleisti šeimoje galima per parapijos bendruomenę, bet taip pat ir pagal kanonišką pareigą lankant šeimą.

III. Pastoraciniai parapijiečių lankymo tikslai

Pagrindiniai kalėdojimo tikslai, nors ir mažai pakitę šiais laikais, įgyvendinami naujais būdais. Pastoracinio lankymo tikslus verta įsivardyti prieš pradėdant kalėdoti, nes tuomet kalėdojimas tampa aiškesnis ir konkretesnis tiek parapijiečiams, tiek ir pačiam kunigui. Šeimų sielovadinis lankymas ne tik sudaro galimybę dvasininkui arčiau pažinti parapijiečius, bet ir yra geras parapijos evangelizacijos būdas. Todėl į tokį pastoracinį lankymą reikia žiūrėti ir kaip į parapijos bendruomenės būrimo būdą, ir kaip į parapijos evangelizacijos uždavinių numatymą. Apsilankymas dažnai esti grynai religinio pobūdžio, kartais – visuomeninis arba tik formalus. Viskas priklauso nuo dvasininko pasirinkto lankymo modelio ir tikslų, nuo lankomos šeimos situacijos, o neretai ir nuo tarpusavio santykių ar pažinčių³¹. Geras ganytojas Kristus pavyzdžiu ieško net vienos pasiklydusios avelės, todėl daug džiaugsmo atsiranda kunigo bei to žmogaus širdyje, kuris priartėjo prie Dievo. O tai įvyksta dėl to, kad sielovadininkas ateina pas jį į jo namus. Kalėdojimo tikslas – susitikti su tais, kurie nelanko bažnyčios, tačiau dar išlieka malonūs ir priima kunigą. Einant į tokius namus reikia atsiminti Išganytojo žodžius: „Aš pažįstu savąsias [avis] ir manosios pažįsta mane“ (*Jn* 10, 14), todėl stengiamasi eiti pas kiekvieną parapijietį. Einama pas žmones turint konkrečią programą, tikslų planą. Pagrindiniai kalėdojimo tikslai yra šie: susipažinti su parapijiečiais, pašventinti namus ir rinkti aukas (blogai, jei prioritetu tampa tik aukų rinkimas). Gali kilti dar ir kitokių kalėdojimo tikslų, pvz., ugdyti tikinčiuosius, kad sąmoningai dalyvautų liturgijoje, teikti dvasinę pagalbą, raginti saikingai vartoti svaigalus ir kiti. Dažniausiai plačiau realizuojamas pagrindinis tikslas, bet turimi mintyje ir kiti tikslai, tai priklauso nuo individualių reikalavimų ir sąlygų³². Sielovadinis lankymas padeda artimiau pažinti tikinčiuosius

ir užmegzti asmeninius santykius tarp sielovadininko ir parapijiečių. Kalbėdamasis su jais apie gyvenimą, sielovadininkas skatina juos gyventi tikėjimu, o pažindamas jų asmeninį ir šeimyninį gyvenimą gali tiesiogiai padėti dvasiniu vadovavimu. Taip pat lankydamas savo parapijiečius klebonas turi galimybę rasti sau talkininkų sielovadai. Susitikimas privačioje aplinkoje, asmeninis ir šeimyninis bendravimas teikia galimybę pažinti šeimas ar vienišus žmones, jų religinį bei moralinį gyvenimą³³.

1. Parapijiečių lankymo tikslų analizė

1.1 Sielovadiniai lankymo tikslai

Sakramentinis šeimų gyvenimas yra vienas iš svarbių šių laikų kalėdojimo klausimų. Jis apima ne tik bažnyčios lankymą, bet ir santuokiniame šeimos gyvenime kylančius iššūkius. Šeimose, neturinčiose ryšio su parapijos bendruomene, kyla daugiau santuokinio gyvenimo problemų. Tad klebono apsilankymas – gera proga kviesti keisti savo gyvenimo nuostatas ir taip vesti prie parapijinės bendruomenės, kuri padeda pakelti gyvenimo sunkumus. Ypač svarbus atrodo sielovadinis šeimų lankymas, kai žvelgiame į paklydusias ar sužeistas šeimas, kurių pastaraisiais laikais vis daugėja. Jono Pauliaus II apaštališkajame paraginime *Familiaris consortio* raginama dėti visas ganytojiškas pastangas, kad sutuoktiniai suvoktų šeimyninio gyvenimo darną, kylančią iš išpažįstamo tikėjimo ir gyvenimo tikėjimu. Popiežius kviečia dėti visas pastangas, kad šeimos nariai gyventų pagal krikščioniškus principus. Patariama juos vertinti su meile ir taip motyvuoti krikščioniškam bendruomeniniam gyvenimui (plg. *Familiaris consortio*, 82). Kalbėdamas apie atskirai gyvenančius sutuoktinius, popiežius ragina juos remti vienatvėje – rodyti pagarbą, solidarumą, supratimą, teikti konkrečią pagalbą, kad gebėtų atleisti. Ganytojai kviečiami nuoširdžiai rūpintis išsiskyrusiais ir sudariusiais naują civilinę santuoką, kad jie nesijaustų atskirti nuo Bažnyčios. Jie skatinami dalyvauti Bažnyčios gyvenime – klausytis Dievo žodžio, dalyvauti šv. Mišiose, ištvermingai melstis, įsitraukti į parapijinę artimo meilės veiklą, krikščioniškai auklėti vaikus, ugdyti atgailos dvasią ir nuolat prašyti Dievo malonės. Ganytojams primenama pareiga neteikti jiems išrišimo ir neduoti šv. Komunijos (plg. ten pat, 84–85). Lankant tokias sužeistas šeimas yra puiki proga juos kviesti keisti savo gyvenimą. Akivaizdžių pasikeitimo vaisių atsiranda jiems įsitraukus į parapijinę veiklą, taip pat labai naudinga dalyvauti Šeimos centro programose, kuriose gvildenamos jiems rūpimos temos.

Lankydami šeimas ganytojai skatina ir kviečia jas dalyvauti Bažnyčios gyvenime, nes šeima yra palaiminta Dievo (plg. *Pr* 1, 28). Dievo norėta ir dieviškos meilės

galia santuokos sakramentu sudaryta, ji visapusiškai atsiskleidžia Bažnyčios bendruomenėje. „Bažnyčia žino kelią, kuriuo eidama šeima gali rasti tiesos apie save gelmę, – tą kelią, kuriuo eiti išmoko Kristaus mokykloje... ir būtent per Kryžių šeima gali pasiekti pilnutinę savo būtį ir tobulą meilę“ (ten pat, 86). Kunigas, būdamas Kristaus pasiuntinys, nešantis Gerąją Naujieną, lankydamas šeimas daro tai, ką darė pasiųstieji apaštalai ir mokiniai – skelbia Dievo meilę. Mylėti šeimą, pasak popiežiaus, – tai mokėti branginti jos vertybes ir visuomet ją paremti, suvokti jai gresiančius pavojus ir blogį, kad būtų įmanoma jai padėti išvengti klaidų ir kartu su bendruomene kurti palankias sąlygas jai vystytis. Visa tai yra įmanoma lankant ir rodant tėvišką rūpestį, atgaivinant jos pasitikėjimą Bažnyčia ir ganytojais. Juk kiekvieno krikščionio užduotis – tiek pasauliečio, tiek dvasininko – su džiaugsmu ir įsitikinimu skelbti Gerąją Naujieną.

Kalėdojant yra puiki galimybė užmegzti nutrūkusį bendravimą su vaikais ir jaunimu. Turima omenyje priešmokykliniai ir pagrindinių mokyklų vaikai, taip pat vidurinių mokyklų jaunimą. Ypač kreiptinas dėmesys į tuos, kurie apleidžia katechezes prieš ruošimąsi sakramentams ir nelanko tikybės pamokų³⁴. Nėra vienareikšmio atsakymo, ar katekizmo žinių patikrinimas kalėdojant yra geras metodas vaikus atvesti į bažnyčią. Kalėdojimo istorijoje vaikų katekizacija buvo gan svarbi. Vieni vaikai laukdavo ir džiaugdavosi kunigo sulaukę ir gavę saldinių, kiti iš baimės drebėdavo, nes bijodavo suklysti atsakinėdami.³⁵ Jei ši tradicija dar praktikuojama, dvasininkai skatinami, kad šis katekizavimas būtų malonaus pokalbio pobūdžio ir vaikai nepatirtų baimės ar atmetimo³⁶. Kaip vaikus ir jaunimą kalėdojant vesti link tikėjimo praktikos, yra atviras klausimas. Matyt, vienas iš būdų, kaip ir suaugusiuosius, – per asmeninį ryšį su jais, kviečiant į parapijos jaunimo – patarnautojų, skaitovų, choro, adoruotojų ir kitas – grupes, kurios savitai įtraukia jaunimą į bažnytinę veiklą.

1.2 Palaiminimo ir maldos būtinumas lankymo metu

Yra du svarbūs sielovadinio lankymosi elementai: bendra malda ir pokalbis su šeimos nariais. Šeimos narių įtraukimas į maldą kartais įvyksta tiesiog savaime, jei šeimoje malda praktikuojama. Šeima mielai meldžiasi kartu su kunigu ir prašo Dievo palaimos jiems ir jų namams. Šeimose, kur malda nepraktikuojama, kunigas meldžiasi vienas, o namiškiai arba nuleidę galvas tyli, arba kartais nedrąsiai atitaria. Tokia situacija yra gera dirva skatinti melstis, nes tai gal pirmas kartas, kai šeima meldžiasi kartu. Ši situacija gali paskatinti šeimą pradėti maldos gyvenimą, ypač kunigui padėkojus už bendrą maldą ir padrąšinimą. Malda pirmiausia apima dėkojimą už gautas malones, prašymą palaimos

namams ir jų gyventojams. Šeimos narių malda yra tikėjimo išpažinimas, nes Viešpats yra priimamas į namų aplinką ir šeimos gyvenimą.

Susitinkant su šeimomis pasitaiko atvejų, kai ne visi šeimos nariai nori su dvasininku bendrauti. Kunigui lankantis jie linkę žiūrėti televizijos laidas ar užsiimti kita mėgstama veikla. Tokie atvejai tik liudija jų užsispyrimą arba atvirkščiai – sužeistumą, todėl su meile ir atsargiai dera juos įtraukti į bendrą šeimos pokalbį su dvasininku, rodant jiems ypatingą dėmesį. Sielovadinis aplankymas yra maldos susitikimas, kai kunigas ateina laiminti šeimos ir bendruomeniškai melstis, bendrauti rūpimais tikėjimo klausimais³⁷.

Lankydamas parapijiečius kunigas laimina šeimas ir namus. Palaiminimu pirmiausia yra šlovinamas Dievas – visa ko Kūrėjas, kuris yra palaimos šaltinis, ir jam už visa dėkojama. Asmenų, daiktų ir būsto palaiminimas giliausia prasme yra šlovinimo forma, išreiškiamama maldavimu, kad Dievas atmintų ir globotų tų namų gyventojus. Suvokdamas palaiminimo esmę žmogus priima dovaną, kuri persmelkia visą jo kasdienybę. Šeima, priimdama palaiminimą gyvu tikėjimu, padaro malda prasmingą ir reikšmingą. Palaiminimas kaip ženklas stiprina ir gilina šeimos narių tikėjimą, dar tvirčiau suvienydamas juos su Dievu. Palaiminimu akcentuojamas ir šeimos pamokymas apie palaiminimo esmę, nes pasitaiko, kad parapijiečiai palaiminimus suvokia kaip magiškus dalykus, pamiršdami Dievo globą jiems patiems ir jų aplinkai, nes laiminimai yra Dievo palankumo ženklai, per tikėjimą įgaunantys tikrąją prasmę³⁸. Lietuvoje Bažnyčios patvirtintas maldas šventinant namus ir šeimai prašant palaimos randame Romos katalikų I apeigyne³⁹. Tuo metu kunigas dėvi liturginius drabužius, kaip numatyta Lietuvos Vyskupų Konferencijos nutarime Dėl dvasininkų tinkamų drabužių dėvėjimo: atlikdamas liturgines funkcijas kunigas dėvi sutaną arba albą ir toms apeigoms skirtus liturginius drabužius⁴⁰. Dabartiniais laikais iš kelių kunigų, paklaustų, kokius drabužius dėvi kalėdodami, dauguma patvirtino, kad sutaną, bet yra išlikusi tradicija dėvėti ant sutanos kamžą, stulą ir biretą.

1.3 Bendruomeniško ryšio tarp sielovadininko ir parapijiečių stiprinimas

Kunigo ir tikinčiųjų deramai suvokiamas kalėdojimas yra viena iš svarbiausių, o daugeliu atvejų vienintelė ir teisingiausia dialogo tarp sielovadininko ir šiuolaikinio žmogaus forma. Dažnai tai tampa susitikimu su žmonėmis, kurie abejoja tikėjimu, o gal net yra jį praradę⁴¹. Pokalbis su šeimos nariais naikina abejones ir nepasitikimą tarp sielovadininko ir šeimos narių. Taip kalbė-

damasis kunigas pralaužia anonimiškumą, o tikintieji išsako savo abejones ir pastebėjimus, įvardija rūpimus klausimus. Didelė parapijiečių dalis ilgisi sveiko ryšio su kunigu, ir tai gera proga jį užmegzti. Taip pat tai gera proga sielovadininkui pažinti žmonių gyvenimo dvasines, moralines, etines, kultūrinės ir materialines sąlygas. Kalėdojant užmegztas sielovadinis bendradarbiavimas kuria ir plėtoja naujus sielovados modelius.

Kunigas geba burti Dievo šeimą, būdamas žmonių broliu. Rodydamas rūpestį dėl šeimos, kunigas augina bendrystę tarp savęs ir parapijiečių, o žmonės, nugalėję vidines baimes, drąsiau bendrauja ir įsitraukia į tolesnį dialogą, vėliau ir į gyvąją tikinčiųjų bendriją. Apsilankymo metu svarbu prakalbinti žmones apie dvasines jų patirtis ir plėsti suvokimą, kad visi priklauso gyvajai Bažnyčiai. Gali kilti pavojus bendrauti bendromis sąvokomis ir taip neįveikti sienos tarp kunigo ir šeimos narių. Tinkamai meldžiantis ir prašant Dievo veikimo bendraujant, dialogas neša tinkamų vaisių. Bendruomeniškumo stiprinimas skatina atsiliepti į kunigo patarimus, nes atsiranda pasitikėjimas dvasininku kaip autoritetu, jei ne iš karto, tai vėliau. Bendraudamas sielovadininkas sužino, kas trukdo parapijos veiklai ir tikintiesiems būti kartu, pvz., pamaldų laikas, išpažinties nesuvokimas ar negalėjimas atlikti, pokalbiai zakristijoje prie kitų žmonių ir kt. Kalėdojimas yra puiki galimybė surasti, kaip prieiti prie žmogaus, ir, jei reikia, pačiam keistis ar keisti sielovados modelius.

1.4 Statistiniai lankymo tikslai

Kalėdodamas klebonas renka statistinius duomenis apie parapijiečius ir jų sakramentinę padėtį. Kauno arkivyskupijos antrasis sinodas, 2008 m. išleistuose nuostatuose aptardamas tikinčiųjų lankymą, nieko nemini apie *Liber status animarum* knygos pildymą kalėdojant. Tačiau Sinodas reikalauja, jog parapijos archyve ši knyga būtų saugoma, o tai reiškia, kad ji turi būti pildoma⁴². Mūsų dienomis tokia knyga nėra išleista ir taip pat nėra nuorodų, kaip ją pildyti: kokie statistiniai duomenys apie tikinčiuosius turėtų būti rašomi į ją. Klebonas savo nuožiūra ir iš pastoracinių įžvalgų šią knygą sudaro ir pildo – tiek, kiek ji jam pastoraciškai naudinga. Apie šios knygos egzistavimą sužinome iš ankstesnių Lietuvos sinodų, pvz., instrukciją apie šios knygos pildymą randame Kaišiadorių pirmojo sinodo 1936 metų dokumentuose. Juose teigiama, kad ši knyga yra labai svarbi pastoracijoje. Naujai paskirtam parapijos klebonui *Status animarum* knyga – didelė pagalba įsitraukiant į pastoracinį darbą, kai ganytojas dar nepažįsta ganomųjų. Viena knyga paprastai skiriama penkeriems metams. Dabartiniu metu kunigai, pildydami tokią knygą, įtraukia naujas skiltis, pvz., užsirašo

profesijas ir telefonų numerius, kad prireikus parapijiečiai prisidėtų prie parapijos darbų. Kaip anksčiau, taip ir dabar klebonai surašo, kokius sakramentus šeimos nariai yra priėmę, apsileidusius kviečia ryžtis priimti sakramentus. Taip pat surašo vaikus, lankančius tikybą ar katechezes. Nepraleidžiami net ir kitatikiai ar save laikantys ateistais, jei tik sutinka įsileisti kunigą ir su juo bendrauti. Kadangi nėra bendrai patvirtintos knygos formos, ją savo nuožiūra sudaro klebonai. Tai padeda tiksliau žinoti parapijos žmonių esamą sakramentinę ir religinę, kultūrinę ir išsimokslinimo būklę.

1.5 Socialinė ir karitatyvinė pagalba

Kalėdojant neretai sutinkama vargingai gyvenančių šeimų, stokojančių elementarių dalykų, pvz., maisto, aprangos, buities reikmenų ir kt. Tokiais atvejais kunigas gali pagelbėti per parapijos geradarius, *Caritas* ir kitas labdaringas organizacijas, kviesdamas padėti tokioms šeimoms. Žmogus, kuris dalijasi tuo, ką turi, ar bent tuo, kas atlieka iš esamų jo gėrybių, gyvena pagal Evangelijos žodžius, pagal Kristaus kvietimą dalytis: duoti alkstančiam duonos, aprenkti turimais drabužiais ir rūpintis stokojančiu kaip savu šeimos nariu. Čia nekalbama apie tuos, kurie tuo naudojasi ir labdarą eikvoja savo silpnybėms, pvz., alkoholiui ir kitiems žalingiems įpročiams.

Dvasininkijos kongregacija kviečia kunigus savo dvasinę užduotį atlikti maloniai, tvirtai ir nuolankiai tarnavimo dvasia, taip užjaučiant ir dalyvaujant žmonių kančiose ir nepritekliuose, kurie juos kamuoja senomis ir naujomis materialinio skurdo formomis (plg. Kunigų tarnybos ir gyvenimo vadovas, 30). Ši paskata kalėdojant ypatingai realizuojama, nes susiduriama su konkrečiomis situacijomis, o kunigas kaip laidininkas tampa svarbia grandimi tarp šeimos ir tų, kurie gali padėti. Klebono paskatinti parapijiečiai šioms šeimoms gali parapijose rengti tokias akcijas kaip Maisto bankas ar rinkti iš žmonių nenaudojamų, bet nepasiturinčioms šeimoms reikalingų daiktų. Lietuvoje gyva katalikiška tradicija advento ir gavėnios laiku dalytis su stokojančiais turimomis gėrybėmis. Tai graži ir naudinga tikinčiųjų veikla, rodanti rūpinimąsi nepritekliaujančiais parapijiečiais. Kunigų užimtumas kartais neleidžia asmeniškai pagelbėti tokioms šeimoms, bet tokiu atveju dera šeimą nukreipti į katalikiškąją organizaciją *Caritas*. Kunigas, domėdamasis stokojančiais ir ypatingų sunkumų prislėgtais žmonėmis, taip pat gali sužinoti, ar šie asmenys gauna materialinę paramą iš valstybės. Esant būtinybei apie sunkią būklę dera pranešti vietos savivaldai ir pasidomėti, dėl kokių dvasininkui nežinomų priežasčių stokojančia šeima nesirūpina atitinkamos valstybinės įstaigos.

1.6 Parapijiečių duodamos aukos

Kalėdojimo aukų klausimas ypač aktualus ir šiandien. Nuo kalėdojimo įvedimo pradžios buvo daug nesusi-pratimų. Bažnyčia visada dėjo pastangas, kad kalėdojimo auka nenustelbtų pagrindinio ganytojo apsilankymo tikslo, t. y. parapijiečių pažinimo ir dvasinės pagalbos, kurią kunigas turi suteikti šeimoms⁴³. Tai yra delikatus ir sunkus dalykas, taip pat kontraversiškas ir tarp kunigų. Vieni kunigai teigia, kad kalėdojant nedera rinkti aukų, nes tai iškraipo sielovadinio aplankymo esmę. Parapijiečiai, jei jaučia pareigą, auką gali atnešti į bažnyčią ar parapijos raštinę. Žmonės vengia įsileisti kunigą, nes neturi pinigų, arba piktindamiesi šia rinkliava vangiai bendrauja su dvasininku. Kiti linkę teigti, kad darbininkas vertas savo užmokesčio ir niekas neverčia aukoti, nes tai laisva auka. Žinoma, kunigai tikinčiųjų akyse atrodytų geriausiai, jeigu jokių aukų nepriimtų. Kunigai teigia, kad įvestą tikinčiųjų aukojimą lengva panaikinti, bet sunku įvesti, todėl dera pagalvoti, kaip šioje tradicijoje sujungti dvasinę aplankymo pareigą ir aukų priėmimą. Juk tikinčiųjų pareiga yra aukoti bažnyčios reikalams, nes tai yra klebono, vikaro ir kitų tarnų išlaikymo dalis. Jeigu iškeltume klausimą, ar lankyti parapijiečius be aukų priėmimo, ar tiesiog pabendravus rinkti aukas, reiktų priimti antrą alternatyvą. Žinoma, daug kas priklauso nuo kunigo gebėjimo individualiai vertinti kiekvieną atvejį ir derinti šiuos du lankymo tikslus. Pas žmones, kurie neaukvoja, dera ilgiau pabūti, kad savo buvimu kunigas paliudytų, jog atėjo ne dėl materialių dalykų. Kunigo elgesys ir pokalbis turi rodyti jo nesuinteresuotumą auka, kad nesudarytų pasipinigavimo įvaizdžio. Taip pat tarp šeimų yra ir neišgalinčių paremti, todėl nedera jų apleisti, bet reikia bendravimu parodyti tėvišką rūpestį.

Kalėdojančiam kunigui verta neštis šeimai dovanų, pvz., žurnalą šeimoms „Artuma“ arba parapijos leidžiamą laikraštį, vaikams – leidinį „Bitutė“, katalikišką kalendorių ar pan.; kunigas niekada nesuklys pavaišindamas vaikus saldainiais, kurių esant santuokoms klebonijoje tikrai netrūksta. Tiksliau sakant, kunigui reikia rasti būdų parodyti, kad atėjo ne tik gauti, bet ir duoti – dalytis. Šie maži dalykai šeimą skatina kitaip žvelgti į kunigą ir jo lankymąsi.

Lietuvos Vyskupų Konferencijos 2007 11 27 nuorodose dėl Mišių stipendijų, aukų pasidalijimo ir kunigų pragyvenimo sakoma, kad klebonui galima – nedraudžiama – priimti piniginę auką lankant parapijiečius. Šias aukas privalu paskirstyti laikantis normose nustatytos tvarkos, t. y. pusę kalėdojimo aukų gali pasilikti sau parapijoje dirbantys kunigai ir pasidalyti pagal dokumente nustatytą tvarką, o kita dalis skiriama parapijos reikmėms – įnešama į parapijos kasą.

2. Kalėdojimo būtinumas ir svarba

Kalėdų laikotarpiu parapijos kanceliarijoje ar klebonijoje neretai teirujamasi, ar kunigas kalėdos. To dažniausiai klausia tikintieji, kurie neišgirsta, pamiršta arba rečiau lanko bažnyčią. Eidami pas parapijiečius, kunigai seka Viešpatį Jėzų Kristų, kuris ne tik kalbėjo minioms ir mažesnėms grupėms, bet ir lankė pavieniūs žmones bei šeimas. Kunigas, vykdydamas masinę, grupinę ar individualią sielovadą, negali apsieiti be šeimų pastoracijos ir jų lankymo. Apsilankymas yra svarbus. Jis praturtina kunigo patirtį, mokydamas jį realizmo ir teisingo žvilgsnio į religinę situaciją savo parapijoje. Apskritai tikinčiuosius galima padalyti į dvi grupes: pirmajai priklauso tie, kurie dalyvauja šv. Mišiose, klauso pamokslų, ateina į parapijos raštinę, atveria savo sielą klausykloje, siunčia vaikus į katechezę, visada yra malonūs, aukoja sielovados reikams. Šie tikintieji patys ieško kunigo, jo jiems reikia. Tokie parapijiečiai maloniai priima kalėdojantį kunigą. Bet dar yra ir kita grupė, kuri nutolo nuo Bažnyčios. Su daugeliu tų žmonių kunigas susitinka kalėdodamas. Tie žmonės, nors ir retai, būna net nekrikštyti; kai kurie susituokę bažnyčioje, bet dažniausiai tenkinasi civiline santuoka. Jie save laiko nepraktikuojančiais ir netikinčiais. Žinodami, kad kunigas yra daugiabutyje ar jų gatvėje, neatidaro durų⁴⁴.

Vatikano II Susirinkimo konstitucijoje apie šventąją liturgiją *Sacrosanctum concilium* minima, kad daugeliui mūsų parapijų, o ypač tarp miesto tikinčiųjų stinga elementarios sampratos dėl priklausomybės parapijai. Kol Bažnyčia nesukurs kitų, tobulesnių tikinčiųjų religinio gyvenimo pažinimo formų, kalėdojimas bus ta veikla, kuri dar prasmingiau išlaikys ligšiolinę administracijos formą ir parapijos bendruomenes, ypač miestuose⁴⁵.

Kalėdojimas mieste yra puiki galimybė sielovadininkui užmegzti santykius tarp parapijos ir didelio skaičiaus naujų žmonių, apsigyvenusių daugiabučiuose ar privačiuose namuose. Kalėdojimas mažiau patyrusiam kunigui kai kada tampa nemaloniais susitikimais, kartais net šokiruojančiais išgyvenimais. Sielovadininkams optimistams, kurie euforiškai mato savo sielovadinio darbo aplinką, kalėdojimo patirtis net būna kaip kibiras šalto vandens. Tokie nelabai malonūs susitikimai moko kunigus nuolankumo, o tai formuoja ir daro įtaką pamokslams, skatina kantrybę klausykloje ir apskritai mobilizuoja visą kunigišką veiklą. Kalėdojimas turi mokyti. Blaiviai žvelgiančiam kunigui kalėdojimas neretai duoda daugiau negu trijų dienų seminaras, kuriame pristatomi puikūs religijos sociologijos ar dar kokios teorijos pagrindu atliekami dabartinių parapijų veiklos tyrinėjimai. Kalėdojant einama ne tik

į malonius ir sutvarkytus namus, bet ir į skurdu paženklintus būstus. Neretai kunigai tampa didžiausio materialinio ir moralinio skurdo, taip pat didžiausio apleidimo ir vienišumo liudytojais. Galbūt ne kiekvieną dieną gyvenime matome senyvo amžiaus žmones taip labai apleistus, gyvenančius purviniuose namuose. Tokio pobūdžio susitikimai kunigui yra skausmingi, bet kartu turintys vertę ir pamokantys. Kalėdojimo vengimas arba netinkamas jo supratimas kunigui gali tapti pabėgimu nuo šiuolaikinio pasaulio problemų.

3. Kunigo pasirengimas kalėdoti

Pasirengimo kalėdoti etape kviečiama kreipti dėmesį į visa, kas susiję su kalėdojimu. Rengiantis dvasiniam lankymui verta apmąstyti informacinį reklaminį aspektą. Didelę reikšmę turi gerai apgalvoti skelbimai, įvairių parapijos grupių susitikimai, parapijos spaudos pristatymas ir kitos svarbios aktualijos, kurių tikintieji nežino ir gal mielai prisijungtų. Visos šios iniciatyvos turi kilti iš bendros parapijos dvasios. Tikinčiuosius reikia skatinti aktyviai bendradarbiauti, kad jie savo išvalgomis galėtų patarti dvasininkui. Klebonui pravartu iš anksto tartis ir dalytis patirtimi ir sunkumais su dekanato kunigais ar per vyskupijos kunigų sambūrius, kur pateikiamos lankymo nuorodos. Toks kunigų susitikimų tikslas yra dalytis patirtimi ir išvalgomis dalyvaujant diskusijoje, kuri paremta autentiškumu. Tai nepaprastai suaktualina kalėdojimo paskirtį ir prasmę, įneša labai svarbių kūrybinių elementų. Išsakytos mintys padeda atsakyti į klausimus, kurie kartais būna kalėdojotojo nesuprasti. Dekanatuose visa tai galima atlikti per dekanato kunigų konferencijas, atlaides ar kitus susitikimus. Dažniausiai yra sunku pradėti kalbėti, kadangi tiek daug yra ką pasakyti, nes parapijų religinis ir socialinis gyvenimas yra įvairiaspalvis ir įdomus. Verta pastebėjimus surašyti, išsaugoti ir, juo labiau esant kompiuteriniam komunikavimo būdui, išplatinti kunigams prieš kalėdojimo laikotarpį.

Bažnyčios bendruomenėje yra pasauliečių, kurie savo ruožtu galėtų pasidalyti ir duoti svarių patarimų. Pasirengti taip pat gali padėti parapijos grupių susitikimai su kunigu, kurių metu pasidalijama dvasinėmis patirtimis ir įvairiais kalėdojimo metu patirtais išgyvenimais, parapijiečiai išsako kunigui su kalėdojimu susijusių patarimų bei pageidavimų. Tokia pagalba padeda suvokti šeimų vidinius išgyvenimus, kas labai naudinga norint plėtoti dialogą. Taip apsilankymas pas parapijiečius gali tapti priemone, praturtinančia kunigo dvasingumą, žadinančia jo tarnystę ir gilinančia tikėjimą. Asmeninės ir dvasinės kunigo savybės, pastebėtos parapijiečių, suteikia kunigui papildomų motyvų geriau suvokti dvasinius lankymo tikslus ir

vertę. Prie teigiamų kunigo bruožų tikintieji priskiria palankumą tarpasmeniniuose santykiuose, domėjimąsi parapijos reikalais, atlaidumą, pakantumą, nuolaidumą ir nuoširdumą.

Parapijoje, kur kalėdojimo tradicija silpna, verta šia tema pasakyti pamokslą, kuriame dera aiškiai išdėstyti tikrąją kunigo apsilankymo prasmę ir išaiškinti jo pobūdį, pabrėžiant, kad apsilankymo tikslas – ne pinigų rinkimas, bet sielovadinio kontakto tarp kunigų ir tikinčiųjų sutvirtinimas. Šioje vietoje netgi verta paliudyti apie geras dvasines kalėdojimo patirtis. Per skelbimus Bažnyčioje dera pranešti tikintiesiems, kokie kaimai ar gatvės tą savaitę ar konkrečią dieną bus lankomi, jei įmanoma, galima nusakyti ir lankymo valandas. Taip pat dera skelbimų lentose ar prie durų pakabinti savaitės lankymo apytikslį planą, kad tikintieji galėtų visada pasitikslinti ir su džiaugsmu laukti kunigo⁴⁶.

Kalėdojimas nėra lengva pastoracinė pareiga, tai vienas iš sunkesnių sielovadinio uždavinių. Kai kurių dvasininkų liudijimai byloja apie vidinius nusiteikimus prieš kalėdojimą, todėl kartais tenka save pastūmėti pradėti šį lankymą, ypač kai kalėdoti reikia vyresnio amžiaus kunigams. Jie atvirai prisipažįsta, jog pradėti kalėdoti visuomet yra sunku. Nuoširdus pasidalijimas rodo, kad būta įvairių patirčių. Šiandien yra sunkiau kalėdoti, ypač mieste, nes parapijos gan didelės. Didžiulis srautas žmonių persikelia iš kaimų į miestus. Daugėja išsiskyrusių šeimų, sugyventinių ir šeimų, kurios nenori priimti juos lankančio kunigo. Ne vien vaikai, bet ir jaunimas yra be Krikšto sakramento, pirmosios Komunijos ir tikybės pamokų. Daugelio namų durys kunigui būna uždarytos – gal ne visuomet dėl kasdienių rūpesčių ar darbo. Šiuolaikiniame pasaulyje susiduriama su dideliais fiziniiais sunkumais, taip pat ir su dvasiniais, kai kunigui tenka atlaikyti asmeninę įtampą. Tad atkreiptinas dėmesys į parapijiečių pasirengimą priimti kunigą.

4. Šeimos pasirengimas priimti kunigą

Kaip vyskupas įpareigotas lankyti savo vyskupijos parapijas, taip ir klebonas – savo parapijiečius. Klebono apsilankymas susijęs su maža liturgija, kuri švenčiama namų aplinkoje. „Kas jus priima, tas mane priima“ (Mt 10, 40), – šiuos žodžius Kristus pasakė apaštalams. Dar pridūrė: „Į kuriuos tik namus užeisite, pirmiausia tarkite: ‘Ramybė šiems namams!’ Ir jei ten gyvens ramybės sūnus, jūsų ramybė nužengs ant jo, o jei ne, – sugrįš pas jus“ (Lk 10, 5–6). Šeima, priimanti kalėdojantį kunigą, liudija šeimos vienybę ir gyvą šeimos santykį, nes namų Bažnyčia glaudžiai susijusi su parapija, diecezine ir visuotine Bažnyčia. Kunigo apsilankymas šeimoje yra didelis gyvenimo patyrimas. Kuo labiau šeima yra su-

sijusi su Bažnyčia ir laikosi krikščioniškos dvasios, tuo atviriau priima Bažnyčios tarno apsilankymą: namie pasiruošia, prie kryžiaus uždega žvakę, jei turi – pagarbijoje ir matomoje vietoje padeda Šventąjį Raštą, o prieš atvykstant kunigui šeima gali pasimelsti spontaniška malda, pvz.: „Dėkojame Tau, Viešpatie, mūsų Išganytojau, už tai, kad siunti mums kunigus, kaip ženklą to, jog esi tarp mūsų. Padaryk, kad su jo atėjimu nužengtų Tavo ramybė, o Tavo palaiminimas tenužengia ant mūsų ir visų, kurie lankysis šiuose namuose. Tu gyveni ir viešpatauji per amžius. Amen.“ Ši bendruomeninė malda, į kurią visi iš širdies atsako „Amen“, gali suteikti vaisingą kalėdojimą! Laukdami kunigo kas nors iš šeimos narių (geriausiai šeimos galva – tėvas) gali paskaityti kokią tinkamą Šv. Rašto ištrauką, kuri nuskaidrintų laukimą to, kuris atneša į namus Dievo palaiminimą. Kalėdojimo turėtų laukti visi šeimos nariai, nes nėra tikslo kalėdoti, jei namai tušti. Sielovadinėje praktikoje pasitaiko, jog katalikai, atidavę kaimynams namų raktus, per juos prašo palaiminti namus, nes patys yra išvykę. Pirmasis kunigo sielovadinis tikslas – susitikti su visais šeimos nariais! Žmonės skirtingai reaguoja ir priima šią namų laiminimo ir bendrystės su kunigu galimybę, todėl dera stebėti šeimos situaciją ir dialogą krypti ta linkme, kad duotų tinkamą dvasinių vaisių ir tinkamą šio vizito suvokimą.

IV. Parapijiečių lankymo praktikos įgyvendinimo metodai

Plėtojant kalėdojimo įgyvendinimo metodus, pastebima, kad trūksta šaltinių, kuriuose būtų apibūdinami tie metodai. Lietuvoje vykdomos kalėdojimo pastoracinės pareigos ir tradicijos buvimą liudija dvasininkai ir pasauliečiai, keletu vyskupų nuorodos, bet tinkamos literatūros šia tema neturime. Todėl šiame skyriuje remiamasi klebonų praktiniais pasidalijimais apie kalėdojimo būdus, nešančius pastoracinių vaisių.

Atvykęs į naują parapiją kunigas kaip jos ganytojas prastai aplanko visus parapijiečius. Šio lankymo tikslas yra aiškus – susipažinti su parapija. Kunigas domisi parapijiečių požiūriu į Bažnyčią, į kunigą, sužino, kaip žmonės gyvena, ar turi darbą ir t. t. Toks pirminis kalėdojimo tikslas gali būti įvykdomas per vienus ar dujus metus. Susipažinus kyla klausimų: apie ką toliau kalbėtis? Kokias temas plėtoti? Kokie tolimesni šio lankymo tikslai? Kunigai, dalydamiesi kalėdojimo patirtimi, teigia, kad išeitis yra kiekvienais metais nusibrėžti tikslą ir įsivardyti aiškia temą, kurią plėtos lankydami parapiją. Įvardyti tikslai gali būti įvairūs, atsižvelgiant į pastoracinę veiklą parapijoje. Per kalėdojimą lankomi vaikai, kurie tais metais rengiasi priimti pirmąją Komuniją. Tai kartu yra geras būdas prieiti prie tėvų, prieštarigai vertinančių vaikų rengimąsi ir ėjimą į bažnyčią

sekmadieniais. Atsiranda proga pabendrauti su tėvais jų namų aplinkoje ir per pokalbį atskleisti tėvams pasirengimo sakramentams prasmę bei svarbą, kuomet tėvai lydi savo vaikus švęsti sekmadienio šv. Mišių, patys rodydami jiems pavyzdį. Toks kalėdojimo tikslas sumažina tėvų priešinimąsi Bažnyčios, kunigų ir katechetų tarnystei, o po pokalbių neretai ir patys tėvai mielai įsitraukia į katechezes. Panaši eiga gali būti ir ten, kur kalėdojimo tikslas – aplankyti sutvirtinamuosius, nes tai puiki proga išreikšti rūpinimąsi jaunimu ir ugdyti deramą jų požiūrį į Bažnyčią.

Kalėdoti padeda ir kiti tikslai: kai kurie kunigai aplanko tais metais pakrikštytus kūdikius ir vaikus, taip pat yra lankomos tais metais susituokusios poros. Joms parodomas dėmesys, kad jos nėra pamirštos ir kviečiamos jungtis į bažnyčios veiklą ir parapijos grupes. Rengiant sutuoktinius Santuokos sakramentui, šios tikinčios šeimos gali dalytis patirtimi su sužadėtiniais ir taip juos padrašinti atvirai kalbėti apie tikėjimą. Ligonių, kurie negali per metus pasiekti bažnyčios, lankymas taip pat svarbus, nes jiems kaip niekam kitam šis vizitas neša daug džiaugsmo ir dvasinio atsinaujinimo.

Kunigai, lankydami parapijiečius, gali pasirinkti pokalbiams kasmet vis kitą temą. Taip pat naudinga yra metodinė dalomoji medžiaga, kurią per metus patys kunigai sudaro ir platina lankydami tikinčiuosius. Pravartu tuo pasidalyti su kitų parapijų dvasininkais, pvz., kalėdojimo tema gali būti Bažnyčios įsakymo katalikui švęsti sekmadienį – dalyvauti šv. Mišiose – vykdymas. Daugelis žmonių šią pareigą suvokia kaip prievolę, todėl nesuprasdami Eucharistijos šventimo esmės ir nerasdami sau vietos Bažnyčioje, jie lengvabūdiškai tai atmeta ir tampa geriausiu atveju Kalėdų bei Velykų šventimo tradiciniai dalyviai arba žiūrovai.

Ypač skatintina rinktis tokias temas, kurios gvildentų pastoracijoje pačių kunigų matomas apleistas ar ne iki galo katalikų įgyvendinamas katalikiškas pareigas, tikėjimo perdavimo vaikams problemas ir kt. Pasirenkamos temos turi nešti Bažnyčiai ir tikintiesiems geresnių tikėjimo įgyvendinimo vaisių.

1. Klebonas/administratorius – parapijiečių lankymo subjektas

Klebonas, atlikdamas savo pareigas, pirmiausia stengiasi pažinti parapijiečius. Būdamas visų tikinčiųjų tarnas, jis rūpinasi tiek pavienių tikinčiųjų, tiek šeimų ir draugijų, tiek visos parapijos bendruomenės krikščioniškojo gyvenimo ugdymu. Vatikano II Susirinkimas primena ganytojiškas pareigas – lankyti namus, t. y. šeimas. Rūpinimasis tikinčiais nuolat gaivinamas

misijine dvasia, kad galėtų apimti visus gyvenančius parapijoje. Klebonas yra pagrindinis vyskupo bendradarbis, jam, kaip tiesioginiam ganytojui, vyskupo autoritetu pavedama rūpintis parapijos tikinčiais.

Kaip nurodoma 519 kanone, tik klebonas yra jam patikėtos parapijos ganytojas, todėl kitas kunigas arba kunigai imtis šios tarnystės – parapijiečių lankymo gali tik tada, kai klebonas aiškiai paveda ir nurodo lankymo tikslą, būdą ir laiką. Pavyzdžiui, šios tarnystės gali imtis kunigas vikaras, mat parapijos vikaras privalo padėti parapijos klebonui ar administratoriui sielovadinėje veikloje, kaip nurodoma 548 kanone ir Vatikano II Susirinkimo dokumentuose (plg. *Christus Dominus*, 30).

Sielovadiniais tikslais parapijiečius gali lankyti vienas klebonas ar prireikus galima pasitelkti vikarą, tačiau klebono kaip parapijos ganytojo pareiga – pažinti savo ganomuosius. Apie tai byloja ir Kristaus žodžiai, kad geras ganytojas pažįsta savo avis, o jos pažįsta jį (plg. *Jn* 10, 14). Taip pat ir pareiga mokyti pirmiausia priklauso klebonui, nepažindamas tikinčiųjų, jis negalės to atlikti naudingai ir išmintingai. Sielovadinis parapijiečių lankymas praturtina ir atnaujina esamos situacijos pažinimą tikėjimo, moralės, socialinės padėties aspektais, taip pat praplečia pamokslų tematiką. Pažįstamą parapijos situaciją klebonas lengviau nusakys vyskupijos ganytojui vyskupui ar aptars su kitų parapijų klebonais.

2. Parapijiečių pasitelkimas

Bendrystė su tikinčiais pasauliečiais yra svarbi evangelizavimui, todėl kunigas kviečiamas užmegzti pozityvius ir drašinančius santykius su tikinčiais, taip išskeldamas jų vaidmenį Bažnyčioje. Tikintieji ateina į bažnyčią, dalyvauja šv. Mišiose, kurios yra centrinė tikėjimo išpažinimo ir gaivinimo dalis, tačiau jiems reikia veiklos, kad jaustųsi naudingi ir prisidedantys prie bendruomenės augimo. Kunigas, suvokdamas bendrystę su pasauliečiais ir jų pasiuntinybę, stengiasi skatinti imtis atsakomybės ir išipareigoti tai pačiai išganymo misijai, nuoširdžiai įvertindamas visas jų charizmas ir funkcijas, paveda prisidėti prie Bažnyčios plėtimo (plg. Dvasininkijos kongregacija. Kunigų tarnybos ir gyvenimo vadovas, 30). Taip pasauliečiai savo pareigomis prisideda prie laikinosios tikrovės tobulinimo, gaivindami ją Evangelijos dvasia ir savo gyvenimu liudydami Gyvąjį Kristų (plg. Dvasininkijos kongregacija. Kunigas parapijos bendruomenės ganytojas ir vadovas, 22). Popiežius Jonas Paulius II, aptardamas krikščioniškąją šeimą, kuri yra evangelizuojanti, teigia, jog „evangelizacijos ateitis daug priklauso nuo namų Bažnyčios“ (*Familiaris consortio*, 52). Tikinčiųjų įsitraukimas į bendruomenės palaikymą ir plėtimą padeda dvasininkui ir kalėdojant.

Tai yra didelis palengvinimas ir kartu prisidėjimas prie pastoracinės veiklos. Apie tikinčiųjų pagalbą kalėdojant užsimena Kauno arkivyskupijos antrasis sinodas. Jo nutarimuose sakoma, kad klebono pavedimu parapijiečius tiesiogiai gali lankyti paskirti bendruomenės nariai. Taip siekiama sužinoti, kas pageidauja klebono apsilankymo. Šių tikinčiųjų dėka kunigas, ypač didesnėje parapijoje, gali pasiekti daugiau parapijiečių ir taip šio lankymo neatidėti kitiems metams. Taip pat yra šeimų, kurios nedrįsta kunigo akivaizdoje kalbėti apie jas kamuojančius sunkumus, todėl drąsiau kalbasi su pasauliečiais, kurie vėliau klebonui apibūdina padėtį arba įspėja apie šeimos vargus, dažnai kylančius dėl žalingų įpročių ir priklausomybių.

3. Lankymo laikas ir pobūdis

Tinkamiausias metas kalėdoti yra advento ir Kalėdų liturginis laikotarpis. Šiuo laiku šeimose vyrauja laukimo, o po Jėzaus gimimo – šventiškumo nuotaika, su kuria laukiama kunigo apsilankymo. Prie šventiškumo nuotaikos atsiradimo iš dalies prisideda eglutė, namų prakartėlė ir kai kur išlikusi tradicija – kalėdinių giesmių giedojimas⁴⁷. Kalėdojimas nuo senų laikų siejamas su Kristaus gimimo šventiniu laikotarpiu galbūt todėl, kad mūsų protėviai kunigą matė kaip į namus ir šeimas ateinantį patį Kristų, kuris prisiėmė žmogiškąją prigimtį ir apsigyveno tarp mūsų. Be to, Kalėdų laikotarpis kaimo gyventojams yra palankiausias: tuomet nėra jokių būtinų lauko darbų. Tas laikas tinka ir miesto gyventojams, nes tada vaikai neturi ilgų atostogų, neišvažiuoja stovyklauti, o tėvai neplanuoja poilsinių kelionių ar ilgesnių išvykų į gimtąsias vietas. Tuo laikotarpiu šeimos gyvenimo vyksmas koncentruojasi namuose⁴⁸.

Atkreipiant dėmesį į parapijos dydį ir joje esančių kunigų skaičių, kalėdoti kartais pradeda po Visų Šventųjų ir Vėlinių švenčių ir baigiama įpusėjus Velykų laikotarpiui arba artėjant vasaros sezonui. Taip sielovadinis aplankymas pasiekia daugumą šeimų ir yra kai kurių dvasininkų vadinamas „velykiavimu“ arba tiesiog sielovadinio aplankymu, nes jau nėra susietas su Kalėdų laikotarpiu. Lankymas užsitęsia dėl keleto priežasčių: daug parapijiečių, parapijoje tarnauja vienas dvasininkas, kreipiamas dėmesys į katekizaciją, kai dažnai sunku apibrėžti, kiek tam laiko skirti. Nėra gera išeitis nutraukti sielovadinį lankymą ir jį pratęsti kitais metais, ypač kai parapijiečiams pranešta, kad bus aplankyti visi ir jie su ilgesiu laukia. Tokioje situacijoje dera aplankyti visus, kad ir trumpiau, o kitais metais apsiriboti mažesne parapijos dalimi.

Viena iš sielovadinio lankymo metodikos užduočių – apskaičiuoti ir nujauti, kiek laiko skirti šeimai.

Žinoma, griežtas laiko nustatymas nėra girtinas dalykas, nes skirtingose šeimose pati situacija diktuoja, kiek laiko tam skirti. Kunigai iš patirties siūlo apsiriboti 15–20 minučių. Deja, ne visada galima skirti tiek laiko. Kalėdojimo parodiją sukuria kunigas, kuriam užtenka kelių minučių aplankyti ir dar taip skubant priimti auką. Šiais atvejais tikintieji piktinasi kunigo vizitu ir teigia, kad atėjęs tik aukos pasiimti. Koks tokio „užbėgimo“ tikslas? Apsilankymas neturi atrodyti formalus ar administracinio pobūdžio veiksmas. Žmonės turi teisę tam, jog kunigas vieną kartą per metus skirtų jiems truputį laiko. Todėl dera iš anksto susiplanuoti lankymus, kad nereikėtų lakstyti ir siekti šeimų lankymo rekordų. Dažnai per tokį lankymą po namus kunigai pervargsta, fiziškai išsenka ir tampa psichiškai blogos nuotaikos, o tokios būklės nedera eiti pas žmones. Daugelyje parapijų kunigai lanko tikinčiuosius antroje dienos pusėje, nes tuomet galima rasti šeimą namie – vaikai yra grįžę iš mokyklos, o tėvai – iš darbo. Šiokiadieniais kunigams siūloma pradėti kalėdojimą apie 15.30 val., o baigti maždaug 21 val., kad tiek vaikai, tiek ir tėvai galėtų ilsėtis. Savaitgaliais kviečiama kalėdoti visą dieną, nes šeima būna namie ir laukia kunigo⁴⁹. Gausiau šeima susirenka, jei yra įspėta iš anksto, pvz., patarnautojai prieš savaitę ar keletą dienų į pašto dėžutes išnešioja klebono parašytą skelbimą su informacija, kurią dieną (nurodyta apytikslė valanda) apsilankys klebonas.

4. Šeimos dialogo su kunigu palaikymas

Dauguma kalėdojančių dvasininkų eina lankyti parapijiečių vieni, tačiau kaimuose dar pasitaiko, kad kunigą lydi zakristijonas, vargonininkas arba kaimą gerai pažįstantis asmuo. Šeimoje tikintieji linkę kalbėtis su kunigu prie keturių akių. Kai kunigas kalėdoja vienas, tam nėra kliūčių net ir tada, kai šeimos narys nori asmeniškai pasidalyti savo išgyvenimais ar mintimis. Tokiu atveju nueinama į kitą kambarį, kur nėra kitų šeimos narių, arba žmogus pasikviečiamas ateiti į parapijos raštinę aptarti rūpimų klausimų. Sunkiau, kai yra lydintis asmuo. Tuomet kunigai duoda palydovams suprasti, kad nori vieni pakalbėti su šeima, pvz., pasiūlo „įkvėpti gryno oro“ ar kitaip parodo, kad pokalbis yra asmeniškasis. Kunigas, einantis lankyti su palyda, prieš kalėdojimą susitaria su lydinčiuoju asmeniu, kad prirėkus galėtų likti vienas su šeima. Asmeninis pokalbis su tikinčiuoju, nors ir trumpas, gali jį vesti link atsivertimo ir požiūrio į tikėjimą, Bažnyčią ir dvasininkus keitimo. Ypač tokiose situacijose dera bendrauti su meile, kad žmogus jaustų ne smerkimą, bet tėvišką globą ir teisingą patarimą. Lankydamasis dvasininkas sutinka žmonių, kurie linkę bendrauti ir veikti, bet iki šiol nelanko bažnyčios. Tokiais atvejais

svarbu išlaikyti asmeninį kontaktą su šiais žmonėmis ir po kalėdojimo, tiek dėl praktinės pagalbos parapijai, tiek dėl jų vedimo tikėjimo link. Tokių šeimų kvietimas į atlaidus, šventes, renginius, taip pat ir fiziniam darbui parapijos labui, vis glaudžiau juos susieja su bendruomene, nes juk ir jie yra jos dalis.

5. Kalėdojimo rezultatų apibendrinimas

Pasibaigus kalėdojimo laikotarpiui, kunigai pasidalija su bendruomene lankymo išvadomis, kurios būna ir džiugios, ir nelabai malonios – jas verta gerai apmąstyti ir tik po to pristatyti. Pasidalijimas yra naudingesnis, kai kalbama ir dėkojama už šiltą kunigo priėmimą ir parodytą palankumą kalėdojant. Nedera žmonių barti ar mokyti, nes dauguma, kuriems tai skirta, yra nepraktikuojantys ir tų pastabų tikrai negirdi; prastos šeimų moralinės padėties ir blogo elgesio nedera ir neteisinga priskirti tiems, kurie su džiaugsmu priima kunigą ir mielai bendrauja, nes kaip Bažnyčios bendruomenės nariams, jiems tai yra įprasta. Kvietimas po kalėdojimo apmąstyti kunigo apsilankymą, pokalbį ir išsakytas pastabas atneša šeimoms gerų dvasinių vaisių. Šis kanoniškai patvirtintas pastoracijos būdas yra šių dienų šeimų evangelizavimo priemonė. Ėjimas į šeimas – tai atsiliepimas į Kristaus kvietimą su meile nešti Gerąją Naujieną, kad žmonės, kurie abejoja savo įsitikinimais, atsibustų iš vangaus tikėjimo ir atsinaujinę gyventų krikščioniškai.

V. Parapijiečių lankymo praktikos tyrimas

Siekiant susipažinti su realia kalėdojimo situacija, apklausti Kaišiadorių vyskupijos klebonai. Buvo sudaryta apklausos anketa, apžvelgianti keturias sritis: lankomuosius parapijiečius, kalėdojimo laiką, maldos galimybes ir pastoracijos problematiką kalėdojimo metu. Analizuodami apklausos rezultatus pastebėjome, jog kai kurie kalėdojimo praktikoje aptinkami reiškiniai yra susiję su parapijos dydžiu. Taip pat nemažai lemia asmeniniai klebono pasirinkimai bei vyraujančios šiandieninėje visuomenėje tendencijos.

Mažesnių parapijų klebonai kalėdojimo metu aplanko daugiau parapijiečių, kartais netgi daugiau nei pusę. Didesnėse parapijose procentas mažėja – parapijų, turinčių 7000 ir daugiau parapijiečių, klebonai sakosi aplanką mažiau nei dešimtadalį parapijiečių. Nagrinėjant parapijiečių amžių, ryškesnės priklausomybės nuo parapijos dydžio nepastebėta. Bendrą tendenciją galima apibūdinti taip: kunigą kviečiasi vyresni bei pagyvenę žmonės – vyresni nei 45 metų. Jaunų šeimų procentas visiškai mažas. Tai gana rimtas veiksnys, kuris reiškia, kad šis lankymo meto-

das sunkiai pasiekia jaunesniąją ir viduriniąją kartą (25–45 metų amžiaus). Kartu tai gali reikšti ir ryšio su Bažnyčia silpnėjimą bei kalėdojimo kaip įrankio šiam ryšiui atkurti neveiksmingumą. Priklausymas Katalikų Bažnyčiai ar krikščioniškas gyvenimo būdas yra kriterijus, kuris mažai lemia aplankymą arba neaplinkymą kalėdojimo metu. Taip pat įdomu, kad aplankoma daug nepriklausančiųjų Katalikų Bažnyčiai. Taigi kalėdojimo tikslas yra ne vien aukų rinkimas, bet ir parapijos teritorijoje gyvenančių žmonių aplankymas bei pabendravimas. Kita vertus, reikia įvertinti ir tai, kad klebonas lanko tuos žmones, kurie jį kviečia, todėl šis veiksnys atspindi ir tam tikrą šių ne Katalikų Bažnyčios žmonių iniciatyvumą.

Nagrinėdami klebonų aplankytų šeimų sudėtį pastebime, kad didžiausią dalį beveik lygiomis dalimis sudaro darnios šeimos bei vieniši žmonės. Išsiskyrusios šeimos sudaro mažą dalį lankomųjų. Ryškesnės šio kriterijaus priklausomybės nuo parapijos dydžio nepastebėta. Didesnėse parapijose sudarinėjami laukiančių dvasininko šeimų sąrašai. Mažesnėse parapijose žmonės lankomi iš eilės. Labai dažnai naudojamosi pagalbininkų paslaugomis – žmonėmis, kurie perspėja lankomuosius ir taip pat palydi kleboną į šeimas. Aukos priimamos grynaisiais arba padedant užpildyti 2 proc. paramos dokumentus. Mažesnėse kaimo parapijose aukos priimamos ir gėrybėmis.

Dažniausiai kalėdoti pradėdama Kalėdų laikotarpiu – per adventą ar iš karto po Kalėdų švenčių. Didesniųjų parapijų klebonai sakosi pradėdantys kalėdoti ir kitu laiku. Kalėdojimo trukmė, pagal respondentų atsakymus, priklauso nuo parapijos dydžio. Didesnėse parapijose kalėdojimas trunka ilgiau nei pusmetį, vidutinėse ir mažose parapijose – pusę metų ir trumpiau. Dauguma klebonų pas parapijiečius užtrunka 15 min. ir ilgiau. Tai geras ženklas, kad dialogas vyksta.

Absoliuti dauguma klebonų meldžiasi lankomųjų namuose. Vyraujantis maldos būdas – meldžiasi klebonas, o namiškiai jungiasi į bendras maldas, vadinauosius „poterius“. Šiek tiek mažiau klebonų meldžiasi asmeninėmis maldomis, pridėdami lankomųjų intencijas, nors toks būdas leistų labiau įtraukti juos į maldą. Didžioji dauguma lankomųjų domisi ir yra pasirengę priimti naują informaciją. Labiausiai juos domina Bažnyčios aktualijos, su sakramentais susiję klausimai, kunigų gyvenimas ir pan.

Anketoje taip pat buvo pateiktas klausimas apie kalėdojimo rezultatų įvertinimą. Klebonai paprašyti paeiliui įvardyti kalėdojimo rezultatus pagal tai, kaip jie pasiekiami. Tokiu būdu šiame sąrašė skaičius 5 reiškia, jog

rezultatas visiškai pasiektas, o skaičius 1 reiškia, kad ši sritis mažiausiai išplėtota, rezultatas menkas. Pagal apklausos rezultatus (atsakant į prašymą surikiuoti kalėdojimo rezultatus pagal tai, kiek pavyksta juos pasiekti) sudarytas sąrašas: 5 – tikinčiųjų aplankymas; 4 – santykio ir bendravimo su kunigu ugdymas; 3 – aukų parapijai/kunigui surinkimas; 2 – ryšio su Bažnyčia kūrimas/atkūrimas; 1 – pastoracija, katechezė.

Aplankymas ir santykio ugdymas su kunigu yra du geriausiai pasiekiami kalėdojimo metu rezultatai. Tai ir yra pagrindiniai kalėdojimo uždaviniai. Šis atitikimas yra džiuginantis. Juolab tai rodo, kad kalėdojimas nėra vien tik aukų rinkimo priemonė. Viena iš problematiškų sričių lieka ryšio su Bažnyčia atkūrimas, ypač Bažnyčios ryšio su viduriniąja karta (30–45 metų parapijiečiai). Nemažas procentas šios grupės žmonių yra atsiriboję nuo parapinio gyvenimo, sunkiai pasiekiami kunigui. Kita vertus, nuo jų labai priklauso, kokia naujoji karta užaugs ir kaip bus išauklėta. Kalėdojimas šioje srityje galėtų tapti geru ir paveikiu įrankiu, pakviečiant jaunas šeimas grįžti į bendrystę su ta Bažnyčia, kurios nariais jie yra tapę per Krikštą.

Išvados

Norint tinkamai suprasti parapijiečių lankymo tikslą, verta kreipti dėmesį į Jėzaus Kristaus pavyzdį. Jis aplankė ne tik jam gerai pažįstamų asmenų, pvz., bičiulio Lozoriaus (*Jn* 12, 1–8), bet ir sukčių bei nusidėjėlių, pvz., muitininko Zachiejaus (*Lk* 19, 1–10), namus. Kitų akimis tai papiktinimas, o Jėzaus akimis – dar vienas laimėtas žmogus. Žvelgiant į Kristaus pavyzdį, verta lankyti visus žmones, net ir tuos, kurie yra klystkeliuose – netikintys arba vangūs tikėti ir lankyti bažnyčią, gyvena susidėję ar išsiskyrę, negebantys krikščioniškai auklėti vaikų ir pan. Dvasininkai apsilankydami jų aplinkoje atneša jiems Dievo meilę, tėviškai kviesdami kartu su Kristumi kardinaliai keisti savo gyvenimo būdą ir jungtis į Bažnyčios bendruomenę, kurioje tikinčiųjų rūpesčiu ir pagalba Dievui veikiant žmonės atpažįsta tikėjime tikrąjį bendruomeninį gyvenimo džiaugsmą.

Įsigilinus į kalėdojimo istorinę raidą, matyti, kad Bažnyčia ypač kreipė dėmesį į kalėdojimo svarbą parapijų pastoracijoje, tai primindama ir įpareigodama per Visuotinius Susirinkimus, Kanonų teisės kodeksą, per vyskupijų sinodus. Bažnyčia dėjo visas pastangas išlaikyti šio aplankymo pastoracinį tikslą, susijusį su katecheze, pokalbiu apie tikėjimo situaciją šeimose ir socialinę padėtį. Bažnyčia gynė šią pareigą nuo netinkamų įsivaizdavimų ir interpretacijų. Istorinėje kalėdojimo raidos perspektyvoje kalėdojimas įgavo tikslų aiškumą ir misiją.

Bažnyčia vis daugiau dėmesio skiria pasauliečiams, nes jie turi aktyviai didinti pasaulio šventumą ir padėti žmonėms. Apmąstant ir įsidėmint, ką mums duoda kalėdojimas ir kuo jis yra Bažnyčiai, tarp daugumos pozityvių ganytojiško vizito pusių verta paminėti šias: šeimų ir asmenų palaiminimas, namų, butų šventinimas bei bendra kunigo ir šeimos malda; puiki proga tiesiogiai pabendrauti su šeimomis, pažinti jų gyvenimą, problemas, džiaugsmus ir liūdesius, taip pat rutulioti tikėjimo temas ir vesti šeimas tikėjimo ir doros keliu; susitikimas su vaikais tėvų akivaizdoje ar atskirai – puiki proga aptarti reikalus, susijusius su pasirengimu sakramentams, katechezė ir parapinių grupelių bei tikybos pamokų lankymu, katalikišku elgesiu t. t.; galimybė išsiaiškinti materialinę ir moralinę šeimos padėtį, o prireikus padėti; galimybė stiprinti parapinę bendruomenę per bendravimą ir bendrystės puoselėjimą tarp klebono ir parapijiečių; galimybė susidaryti realų parapijos vaizdą, tinkamai įvertinti religinę ir moralinę padėtį; proga atgaivinti šeimos religinį gyvenimą kviečiant į sekmadienines šv. Mišias, parapines grupes bei renginius; vienintelė galimybė pabendrauti su apsileidusiais ir abejingais parapijiečiais, padėti atvykusiems parapijiečiams įsitraukti į parapijos gyvenimą; proga užpildyti parapijos kartoteką bei priimti laisvas aukas, skirtas lankančiam kunigui bei parapijos reikmėms.

Tikslų įvardijimas ir jų praktiškas pritaikymas padeda dvasininkams įvairiose kalėdojimo situacijose tinkamai reaguoti į neretai kylančius iššūkius ir problemas. Asmeninė patirtis ir surinktos kalėdojimo metu žinios padeda kunigui sudaryti ganytojiškos veiklos planą, atitinkantį šiandienos poreikius. Taip pamokluose padaugėja gyvenimiškų ir praktiškų dalykų, o katekizacija įgauna nustatytą tikslą, ugdantį ir darantį stipresnę įtaką šeimos religiniam gyvenimui.

Nuorodos

- ¹ Plg. J. GUTAUSKAS. Didžiųjų bendrijos Tėvų mintys. – Putnam, 1979. P. 39.
- ² Plg. Bažnyčios Tėvai: Antologija. – Vilnius: Aidai, 2003: Laiškai: korintiečiams, 28; efeziečiams, 46; romiečiams, 58; magneziečiams, 53; smirniečiams, 62.
- ³ Plg. Religia, VII. Ed. T. GADACZ – B. MILERSKI. – Warszawa, 2002: W. ŚWIĄTKIEWICZ. Parafia, p. 512.
- ⁴ Plg. Lietuvių enciklopedija, t. 21. – Boston, 1960: M. KAVOLIS. Parapija, p. 535.
- ⁵ Plg. W. ŚWIĄTKIEWICZ. Parafia, p. 512.
- ⁶ Plg. M. KAVOLIS. Parapija, p. 534.
- ⁷ Plg. W. ŚWIĄTKIEWICZ. Parafia, p. 512.

- ⁸ Plg. Encyklopedia katolicka, t. 9. Ed. B. MĪGUT. – Lublin, 2002: P. JANOWSKI – Z. ŹYŹNIEWSKI. Kolęda, wizyta duszpasterska, p. 348.
- ⁹ Plg. Lietuvių enciklopedija, t. 10. – Boston, 1957: J. VAIŠNORA. Kalėdojimas, p. 293.
- ¹⁰ Plg. P. JANOWSKI – Z. ŹYŹNIEWSKI. Kolęda, wizyta duszpasterska, p. 348.
- ¹¹ Plg. R. KAMINSKI, ed. Teologia pastoralna, t. II. – Lublin, 2002. P. 70.
- ¹² Plg. J. VAIŠNORA. Kalėdojimas, p. 293; plg. M. KAVOLIS. Parapija, p. 537.
- ¹³ Plg. P. JANOWSKI – Z. ŹYŹNIEWSKI. Kolęda, wizyta duszpasterska, p. 348–349.
- ¹⁴ Plg. R. KAMINSKI, ed. Teologia pastoralna, t. II, p. 70–72.
- ¹⁵ Plg. P. JANOWSKI – Z. ŹYŹNIEWSKI. Kolęda, wizyta duszpasterska, p. 349.
- ¹⁶ Plg. P. VAIČEKONIS. Katalikų dvasininkijos juridinė padėtis XIX a. Lietuvoje. – Vilnius: Atkula, 1999. P. 64.
- ¹⁷ Plg. Logos 53 (2007): K. ŽEMAITIS. Liturginės apeigos ir privačios maldingos praktikos Šunskuose XIX a., p. 177–178.
- ¹⁸ Plg. Synodus Archidioeceseana Vilnensis. – Vilnius, 1932: Instrukcija o kelendzie, czyli wizytacji duszpasterskiej, p. 222–227.
- ¹⁹ Plg. Synodus Archidioeceseana Vilnensis. Instrukcija o kelendzie, czyli wizytacji duszpasterskiej, p. 222.
- ²⁰ Plg. Kauno Arkivyskupijos Diecezinis Sinodas. – Kaunas, 1935: Klebonai, p. 139–140.
- ²¹ Plg. Synodus Dioeceseana prima Telšensis. – Telšiai, 1935: Dekanų konferencija; Iura stolae vicariorum, p. 197, 235.
- ²² Plg. Pirmasis Kaišiadorių Vyskupijos Sinodas. – Kaišiadorys, 1937: De Parochis eorumque officiis, p. 82–83.
- ²³ Plg. Pirmasis Panevėžio Sinodas. – Panevėžys, 1936: Kanoniška parapijos vizitacija, p. 61–63.
- ²⁴ Lietuvos Katalikų Bažnyčios kronika, t. 5. – Chicago, 1979: Kova prieš ATP nuostatus, p. 303.
- ²⁵ Lietuvos Katalikų Bažnyčios kronika: www.lkbkronika.lt: Religinių susivienijimų nuostatai.
- ²⁶ Lietuvos Katalikų Bažnyčios kronika, t. 4. – Chicago, 1978: Įgaliotinio K. Tumėno paskaitos, p. 23.
- ²⁷ Plg. P. JANOWSKI – Z. ŹYŹNIEWSKI. Kolęda, wizyta duszpasterska, p. 349–350.
- ²⁸ Plg. L. CHIAPETTA. Il Codice di diritto Canonico. Commento giuridico pastorale. – Roma, 1996. P. 668.
- ²⁹ Plg. New commentary on the Code of Canon Law. Ed. J. P. BEAL. Book II: The people of God. – New York, 2000. P. 700.
- ³⁰ Plg. The Code of Canon Law: a text and commentary. Ed. J. A. CORIDEN. – New York, 1985. P. 426.
- ³¹ Plg. R. KAMINSKI, ed. Teologia pastoralna, t. II, p. 69.
- ³² Plg. Homo Dei (1971): A. MAŁYSIAK. Odwiedziny kolędo-
we w parafii wielkomejskiej, p. 46.
- ³³ Plg. Z. KMIEC. Praktyczna pomoc w dialogu duszpasterza z parafianami. – Poznań, 1988. P. 11.
- ³⁴ Plg. A. MAŁYSIAK. Odwiedziny kolędowe w parafii wielkomejskiej, p. 46.
- ³⁵ Plg. Klodai 4 (1996): L. KISELIAUSKAS. Kalėdojimas, p. 15.
- ³⁶ Plg. A. MAŁYSIAK. Odwiedziny kolędowe w parafii wielkomejskiej, p. 47.
- ³⁷ Plg. Soleczniki 4 (2009): J. WITKOWSKI. By wsłuchiwać się w głos człowieka i jego duszę, p. 12.
- ³⁸ Plg. Artuma 11 (2006): A. KAZLAUSKAS. Palaiminimai, p. 10–11.
- ³⁹ Romos Katalikų apeigynas Lietuvos vyskupijoms, t. 1. – Vilnius – Kaunas, 1966: Benedictiones locorum et domorum, p. 210.
- ⁴⁰ Lietuvos Vyskupų Konferencija. Nutarimas dėl dvasininkų tinkamų drabužių dėvėjimo.
- ⁴¹ Plg. Z. KMIEC. Praktyczna pomoc w dialogu duszpasterza z parafianami, p. 12.
- ⁴² Plg. Kauno arkivyskupijos antrasis sinodas. Aš visa darau nauja! (*Apr* 21, 5). – Kaunas, 2008. 150.1, 1109–1110.
- ⁴³ Plg. Z. KMIEC. Praktyczna pomoc w dialogu duszpasterza z parafianami, p. 30.
- ⁴⁴ Plg. A. MAŁYSIAK. Odwiedziny kolędowe w parafii wielkomejskiej, p. 44–45; 48–49.
- ⁴⁵ Plg. Z. KMIEC. Praktyczna pomoc w dialogu duszpasterza z parafianami, p. 12.
- ⁴⁶ Plg. A. MAŁYSIAK. Odwiedziny kolędowe w parafii wielkomejskiej, p. 45–46; R. Kamiński. Teologia pastoralna, t. II, p. 75–76.
- ⁴⁷ Plg. A. MAŁYSIAK. Odwiedziny kolędowe w parafii wielkomejskiej, p. 50.
- ⁴⁸ Plg. Z. KMIEC. Praktyczna pomoc w dialogu duszpasterza z parafianami, p. 29.
- ⁴⁹ Plg. A. MAŁYSIAK. Odwiedziny kolędowe w parafii wielkomejskiej, p. 48; Z. KMIEC. Praktyczna pomoc w dialogu duszpasterza z parafianami, p. 30.

Kun. Vaclovas Aliulis MIC

Apie kun. Romualdo Dulskio knygą „Ekumeninė krikščionybė“

Romualdas Dulskis. Ekumeninė krikščionybė. Krikščioniškasis pašaukimas protestantizme. – Vilnius: Aidai, 2011. – 264 p.

Kunigas profesorius R. Dulskis yra tikras darbštuolis. Kas pora metų vis pažeria mums po turiningą knygą. Doktorato ir habilitacijos darbuose nagrinėjo pasaulimo apskritai ir dvasinio pašaukimo atskirai temas, o dabar įžengiamė su juo į kitą daugeliui rūpimą lauką: krikščionio pašaukimo problematiką ekumenizmo plokštėje. Pavadinimas „Ekumeninė krikščionybė“ tikriausiai rodo autoriaus ar leidėjo užmojų išleisti seriją knygų iš tokios patrauklios srities, o šios knygos tikroji antraštė yra „Krikščioniškasis pašaukimas protestantizme“.

Po vyskupo Rimanto Norvilos pratarmės ir autoriaus įvado veikalą sudaro keturios dalys.

I dalis. „Krikščioniškasis pašaukimas protestantizme katalikų ekumeninės teologijos požiūriu“. Taigi pasirinktas dedukcijos kelias. Pirmiausia išdėstomos bendrybės – katalikiškosios ir protestantiškosios teologijų susidūrimas, jų polemika ir posūkis ne į konfrontaciją, o į bendras pastangas ieškoti objektyvios tiesos. Ši dalis gana išsamiai, nors glaustai, nušviečia krikščioniškųjų konfesijų suartėjimo kryptis; IV dalis kalbės apie ryškiausiai krikščionių vienijimosi eksperimentą – Taizė bendruomenę, o II ir III dalys tik informuoja apie daugelio protestantizmo krypčių savimonę, bemaž neliesdamos ekumenizmo temos.

II dalis, plačiausia: „Pagrindiniai krikščioniškojo pašaukimo objektai protestantizme“. Daugybė Bažnyčios istorijos žinių: Martino Lutherio *iustus et peccator*, Biblija – ugdytoja ir liuteroniškosios teologijos apžvalga, toliau Huldrycho Zwinglio nesakramentinė krikščionybė ir Jeano Calvino mokymas bei jo mėginimas Ženevoje suriktuoti visuomenės gyvenimą pagal bažnytines komandas, taip pat pirmieji reformacijos bandymai Anglijoje ir Škotijoje dar prieš anglikonybę.

Toliau žingsnis į XVII amžių bei protestantiškąjį dvasingumą – liuteronų pietizmą ir anglikonų puritonizmą, į kvakerių veiklą Anglijoje ir XVIII a. kilusį metodistų atsinaujinimo sąjūdį Amerikoje; gauname susipažinti su kilniais tų srovių atstovais. Pereiname į XIX amžių – romantizmo laikus. Vokietijoje Friedrichas Schleiermacheris kviečia į kontempliaciją, Danijoje Siorenas Kierkegaardas negailestingai kritikuoja

sumiesčionėjusią krikščionybę. Kierkegaardas kritika stipriai domino ir traukė buržuazinės dvasios kritikus daugelyje šalių ir mūsų Lietuvoje; paminėsime bent Antaną Maceiną, Česlovą Kavaliauską, Tomą Sodeiką. Kierkegaardas pripažįstamas krikščioniškojo egzistencializmo pradininku.

Šalia sąjūdžių, susijusių su liuteronų ir anglikonybe, XIX a. JAV atsirado tik iš dalies su krikščionybė susijęs mormonų sąjūdis, kurio pradininkas buvo Josephas Smithas. Jis skelbėsi regėjime gavęs nurodymą iškasti paslėptą auksinių plokštelių komplektą. Antgamtinių jėgų padedamas, Smithas išvertęs į anglų kalbą jose surašytus tekstus, pasakojančius apie žmonių gyvenimą nuo 600 m. pr. Kr. iki 421 m. po Kr. Šis Smitho „vertimas“, pavadintas *Book of Mormon*, buvo išleistas 1830 m. Deja, pasirodė, kad kai kurios tų tekstų dalys buvo nurašytos iš garsiojo Biblijos vertimo *King James Bible*, su tomis pačiomis korektūros klaidomis... Knygoje daug „atradimų“: ne tik Dievo Sūnus, bet ir Dievas Tėvas yra buvęs žmogus ir turįs žmogišką kūną, vėliau tapęs Dievu ir dabar gyvenąs kosmose, netoli Kolobo žvaigždės. Reikalavimai praktiniam krikščionio gyvenimui daugsyk buvo keičiami. Jie pasižymi griežtumu, kuriuo geba patraukti reiklios prigimties žmones. Amerikoje garsėja Sietlo miestas, kuriame gyventojų dauguma mormonai: jame mažiausias nusikalstamumas (čia iš spaudos).

XIX ir XX a. kilo veiklūs protestantų misijų sąjūdžiai. Ryškiausi veikėjai – geografai Davidas Livingstone'as, teologas, gydytojas ir muzikas Albertas Schweitzeris, Williamas Boothas su „Išganymo armija“. Šie ir kiti asmenys bei sąjūdžiai daugybei žmonių įvairiuose kraštuose yra atvėrę kelią į Kristų, suteikę švietimo pradmenis, ūkio ir sveikatos paramą.

Mūsų laikais iš 88 milijonų Indonezijos gyventojų yra 6 proc. protestantų, 3 proc. katalikų, 88 proc. musulmonų. Kai kyla musulmonų agresija prieš krikščionis, pirmiausia nukenčia kuklūs protestantų susirinkimų nameliai (čia iš Vatikano radijo). Protestantų misionieriai ir jų neofitai daugsyk yra paliudiję ištikimybę Kristui savo gyvybės auka. Popiežius Paulius VI, skelbdamas palaimintaisiais Karolį Lwangą ir jo bendražygius, pagerbė ir Ugandos anglikonų kankinius. Jonas Paulius II tvirtina, kad „šventųjų ir kankinių ekumenizmas labai įtikinamas. *Communio sanctorum* balsas yra garsesnis už susiskaldymų keliamą triukšmą“.

XX a. žymiausi protestantizmo švyturiai, asmenų laisvės ir rasių lygybės gynėjai yra liuteronų pastorius Dietrichas Bonhoeferis Vokietijoje (†1945) ir baptistų pastorius Martinas Lutheris Kingas JAV (†1968). Pirmasis yra

dalyvavęs sambūryje, kuris 1944 m. surengė sąmokslą prieš Hitlerį, o pastarojo bendražygiai po jo mirties atskleidė kai kurias jo žmogiškas silpnybes ir išpėjo, kad nedera jį daryti šventuoju. Jacqueline Kennedy negalėjusi M. L. Kingui atleisti, kad į jos vyro laidotuves didysis kovotojas atėjęs neblaivus (čia iš interneto). Vis dėlto jo nesmurtinė kova už negrų teises vainikuota negro Obamos išrinkimu į JAV prezidento postą.

XX a. didžiausią poveikį visoms krikščionybės šakoms darė ir mūsų amžiuje tebedaro sekmininkų sąjūdis, skelbiantis, kad Šventoji Dvasia tiesiog veikia kiekvieną žmogų, gavusį vadinamąjį Šventosios Dvasios krikštą, kuris esąs kone svarbesnis už vandens krikštą. Šiam sąjūdžiui būdingas kalbėjimas kalbomis, pranašavimas, dvasinio pagavimo būsenos (parkritimas bendros maldos metu ir pan.). Katalikybėje šiam judėjimui atliepia atgimimo Šventojoje Dvasioje srovė. Popiežius Paulius VI ta proga prabilo ne tik apie „naująsias“, bet ir apie „nuolatines Sekmines“ Bažnyčioje.

Šios, ilgiausios, veikalo dalies paskutiniuose dviejuose skyriuose pristatoma, kaip į krikščioniškojo pašaukimo sampratą protestantizme žiūri mūsų dienų katalikai bei stačiatikiai ir kaip jo vertingumą suvokia patys protestantų teologai. Šių požiūrių neįmanoma sutraukti į porą sakinių, reikia tiesiog skaityti apie juos knygoje.

Knygoje nieko neradau apie pasaulinį baptistų sąjūdį. Matyt, Autorius neranda jame ko nors ryškesnio, kuo jis skirtųsi nuo gretimų sąjūdžių. Vis dėlto turbūt vertėjo jį paminėti. (O gal aš nepastebėjau?)

III dalis. „Krikščioniškasis pašaukimas anglikonybėje“. Jau antroje knygos dalyje buvo apibūdinti kai kurie dvasiniai sąjūdžiai, kilę anglikonybės dirvoje ar ją pasiekę, o šioje dalyje pateikiami anglikonybės kaip visumos vystymosi bruožai ir spalvinga krikščionio pašaukimo sampratos raida. Lietuvos katalikų visuomenė geriau pažįsta kontinentinėje Europoje susiformavusį ir susiskaldžiusį protestantizmą, o anglikonybė daugumai mūsų skendi miglose. Todėl ši knygos dalis dosniai praplės ne vieno jos skaitytojo akiratį.

Mūsų katalikiška puikybė nuteikia mus iš aukšto žiūrėti į brolių protestantų dvasingumą ir nedaug iš jo tikėtis. Iš prof. R. Dulskio studijos, ypač anglikonybei skirtosios dalies, gausime stiprių priešnuodžių mūsų puikybei. Pirmiausia, tiesa, nešališkai supažindinama su anglikonybės ištakomis. Henriko VIII ryžtas nutraukti ryšį su Roma nebuvo balsas tyruose. Jau ilgą laiką prieš tai, XIV a., Johnas Wycliffe'as ragino daugiau dėmesio skirti Biblijai, priešinosi sakramentų instrumentalizavimui, neigė popiežiaus teisę nurodinėti karaliams jų valdymo gaires.

Henrikas VIII pradžioje gynė katalikišką doktriną prieš Lutherį ir kitus reformatorius ir tik negavęs „ištuokos“ su Kotryna Aragoniete, nesugebėjusia pagimdyti jam vyriškos lyties ipėdinio, pasiskelbė Anglijos Bažnyčios galva ir pradėjo kapoti galvas neklusniems kardinolams, vyskupams, didikams, vienuoliams ir savo žmonoms... Iš viso per 38 jo valdymo metus mirties bausmė įvykdyta daugiau nei 50-čiai tūkstančių žmonių; klaidus metinis vidurkis būtų apie 1300 asmenų. Vėliau, per penkerius katalikiškosios reakcijos metus, kai valdė jo duktė iš pirmosios santuokos Marija Tiudor, pravardžiuojama Kruvinąja, mirtimi nubausta apie 300 žmonių (metinis vidurkis 60). Nors ir tai siaubinga, bet palyginimas...

Toliau susipažįstame su dešimčia žymių Anglijos Bažnyčios vadovų bei dvasinių mokytojų XVI, XVII ir XVIII a., su *Book of Common prayer* – „Bendruomenės maldaknyge“, kelis šimtmečius formavusia anglikonų maldingumą, su dėsniu *No man is an Island* – „Nė vienas žmogus nėra sala“, taigi su bendruomeniškumu, taip pat su daugeliu kitų į šventumą kreipiančių įžvalgų.

XIX a. tarp Oksfordo universiteto mokslininkų kilo vadinamasis Oksfordo sąjūdis, nepasitenkinantis Biblija, bet ieškantis įkvėpimo ir Bažnyčios tėvų laikotarpio teologų raštuose. Daugelis šio sąjūdžio svarbiausių minčių yra labai artimos katalikybei, o žymiausias sąjūdžio atstovas Johnas Henry Newmanas tiesiog perėjo į Katalikų Bažnyčią, tapo kardinolu, ir 2010 m. popiežius Benediktas XVI jį paskelbė Katalikų Bažnyčios palaimintuoju.

Oksfordo sąjūdis pažadino gyvą dėmesį socialiniam klausimui, taip pat atgaivino vienuolinį gyvenimą anglikonybėje. Mus pasiekia sensacingos žinios apie moterų kunigystę bei vyskupystę, bet nieko negirdime apie 60 anglikoniškųjų vienuolinių bendruomenių pačioje Anglijoje ir apie 110 tokių bendruomenių, paplitusių visoje Anglikonų Sandraugoje *Anglican Communion*. Ši Sandrauga kas keletas metų rengia pasaulinius anglikonų vyskupų suvažiavimus, vadinamąsias Lambeto konferencijas, kurių nutarimai neturi privalomosios galios, laikomi rekomendacijomis.

Pastaraisiais dešimtmečiais Anglijos Bažnyčia stebina krikščioniją savo liberalizmu: moterų ir homoseksualų šventinimu į kunigus ir vyskopus, homoseksualinėmis santuokomis. Ir jau nuo seno anglikonybėje stinga tvirto sutarimo dėl daugelio doktrinos klausimų (Aukštoji Bažnyčia ir Žemoji Bažnyčia), taigi ir dėl paties krikščioniškojo pašaukimo.

Autorius (p. 193) tvirtina, kad „anglikonai yra išlaikę vyskupų šventimų tęstinumą (apaštališkąją sukcesiją)“.

Nepažymi, kad Apaštalo Sostas nėra tuo tikras ir į Katalikų Bažnyčią priimamiems anglikonų vyskupams iš eilės teikia diakonų, kunigų, vyskupų šventimus.

IV dalis. „Unikalus Taizé bendruomenės pašaukimas“. Šiai vienatinei bendruomenei, ryškiausiai ligi šiol ekumenizmo eksperimentui, paskirta žymi knygos dalis, 40 puslapių. Atidžiai ir su meile pasakojama jos istorija ir dabartis. Brolio Roger Schutzo (1915–2005) sukurta ir vadovaujama bendruomenė priima į savo gretas įvairių denominacijų krikščionis, neišskiriant katalikų. Broliai kiekvieną rytą švenčia katalikišką Eucharistiją, paskui dalyvauja greičiau protestantišką pobūdį turinčiuose giedojimuose ir maldose.

Tiesdama kelius krikščionijos vienybei, ši bendruomenė rengia rekolekcijas, susitikimus, ekumeninę piligrimystę įvairių krikščioniškųjų Bažnyčių jaunimui, kad vieni kitus pažintų, įvertintų, susidraugautų ir savo bendrą krikščioniškąją pašaukimą ugdytų. Bendruomenė turi savo atšakų įvairiose pasaulio šalyse, ten organizuoja gyvą švietimo ir artimo meilės veiklą.

Brolis Roger savo tikėjimo kelyje sutaikė gimtąjį reformatų tikėjimą su iš naujo sau atrastais katalikybės slėpiniais. Galima būtų sakyti, tapo kataliku, formaliai nepereidamas į Katalikų Bažnyčią. Jis buvo dviejų popiežių asmeninis bičiulis, šie jam duodavo šv. Komuniją. Jo svajonė: kad popiežius taptų visos krikščioni-

jos balsu, jos nevaldydamas. Kad būtų ne Bažnyčios priekyje kaip galva, o jos viduryje kaip globėjas. Pastaraisiais metais atsiranda daugiau panašiai mąstančių žymių protestantizmo ir stačiatikybės vadovų. Tai išreiškia drąsiausią šiandienio ekumenizmo svajonę ir siekinį, užmiršus Romos Vyskupo absoliutizmą.

Recenzento išvados kuklios. Nors verčiant knygą lapas po lapo patyliukais galima suvokti, kad tikinčiojo pašaukimas įvairiausiose krikščionijos atšakose suvokiamas kaip šventumas, ši visus vienijanti mintis nėra aiškiai išsakyta. Labai turtinga istorinė analizė greičiau leidžia knygą pavadinti ne „Ekumeninė krikščionybė“, bet „Susiskaldžiusioji krikščionybė“. Nors visose protestantizmo atšakose labai gerbiamas Šventasis Raštas, nė vienoje jų neprasimuša aikštėn šventojo Pauliaus programa: „Man gyvenimas – tai Kristus“ (*Fil 1, 21*), nei višatos anakefalajozė Kristuje (plg. *Ef 1, 10*) kaip siekis.

Autoriaus išvados guodžiančios: „Popiežių Jono XXIII ir Jono Pauliaus II mokymai atvėrė katalikybę protestantizmo laimėjimams. Tai visiškai nepakenkė katalikybės tapatybei, priešingai – pasitarnavo jai. Su laisvės dvasia ir šventa drąsa Katalikų Bažnyčia priėmė daugelį pozityvių krikščioniškumo apraiškų, gimusių protestantiškose konfesijose. Dėl to ji tapo tik dar labiau visuotinė, katalikiška“ (p. 139).

2011 m. spalio 26 d.

Lietuvos Vyskupų Konferencijos plenarinis posėdis

Spalio 23–26 d. Vilniuje vyko Lietuvos Vyskupų Konferencijos plenarinis posėdis. Jame dalyvavo kardinolas A. J. Bačkis, arkivyskupas S. Tamkevičius, vyskupai E. Bartulis, J. Boruta, G. Grušas, J. Kauneckas, J. Matulaitis, R. Norvila, A. Poniškaitis, J. Ivanauskas, J. Tunaitis.

Susitikimo pradžioje visi ganytojai pasidalijo asmeninėmis išvalgomis ir pamąstymais apie vykdomą Katalikų Bažnyčios Lietuvoje misiją bei veiklą per visus 20 Nepriklausomybės metų. Aptarę ir įvertinę tai, kaip Vyskupų Konferencija sprendė daugelį aktualių bažnytinio gyvenimo klausimų, bandė atsiliiepti į to meto bei šiandienos iššūkius, atkreipė dėmesį, kad įvairiose veiklose liko neišnaudotų galimybių. Išsakytus apmąstymus ruošiamasi panaudoti rengiant ateities veiklos strategiją.

Posėdžio metu vyko LVK vadovybės ir komisijų bei tarybų rinkimai. Prieš rinkimus LVK pirmininkas ir generalinis sekretorius bei komisijų ir tarybų pirmininkai apžvelgė trejų metų veiklą, apibendrino nuveiktus darbus.

Trejų metų kadencijai Vyskupų Konferencijos pirmininku perrinktas Kauno arkivyskupas metropolitas Sigitas Tamkevičius; vicepirmininku – Vilniaus arkivyskupas metropolitas kardinolas Audrys Juozas Bačkis; LVK Nuolatinės tarybos nariu išrinktas kariuomenės ordinaras vyskupas Gintaras Grušas. Eiti generalinio sekretoriaus pareigas trejų metų kadencijai perrinktas vyskupas Gintaras Grušas.

Posėdžio metu trejų metų kadencijai buvo renkami LVK komisijų ir tarybų pirmininkai ir komisijų nariai. LVK Švietimo komisijos pirmininku išrinktas vysk. G. Grušas. Nariai: kardinolas A. J. Bačkis, vysk. J. Boruta, vysk. J. Ivanauskas. LVK Visuomenės

informavimo priemonių komisijos pirmininku perrinktas arkiv. S. Tamkevičius. Nariai: vysk. G. Grušas, vysk. J. Kauneckas. LVK Liturgijos komisijos pirmininku išrinktas vysk. R. Norvila. Nariai: vysk. J. Boruta, vysk. J. Ivanauskas, vysk. A. Poniškaitis. LVK Ekumeninių reikalų tarybos pirmininku perrinktas vysk. J. Boruta. LVK Šeimos reikalų tarybos pirmininku perrinktas kardinolas A. J. Bačkis. LVK Jaunimo reikalų tarybos pirmininku išrinktas vysk. A. Poniškaitis. LVK Pasauliečių apaštalavimo tarybos pirmininku perrinktas vysk. J. Ivanauskas, LVK Socialinių reikalų tarybos pirmininku – arkiv. S. Tamkevičius. LVK Ryšių su Lenkijos vyskupų konferencija tarybos pirmininku – vysk. R. Norvila. Trejų metų kadencijai *Iustitia et Pax* komiteto pirmininku išrinktas vysk. J. Kauneckas.

2012 m. sukanka 25 metai nuo arkivyskupo Jurgio Matulaičio paskelbimo palaimintuoju. Lietuvos Vyskupų Konferencija ateinančius metus paskelbė Pal. J. Matulaičio metais. Rengiantis minėti šią sukaktį buvo sudaryta darbo grupė, kuriai pavesta parengti minėjimo metų programą. Posėdžio metu vysk. A. Poniškaitis pristatė ir visus supažindino su parengta Pal. J. Matulaičio metų Lietuvoje programa. Sutarta, kad kiekviena vyskupija pritaikys parengtą programą švenčiant Palaimintojo metus Lietuvoje. Taip pat sutarta šia proga parengti tikintiesiems skirtą ganytojišką laišką. Pirmieji didesni renginiai numatyti gruodžio 8 d. Vilniuje, minint pal. J. Matulaičio ingresą į Vilniaus arkikatedrą. Planuojama sausio 27 d. iškilmingai paminėti pal. J. Matulaičio mirties dieną Marijampolėje, sausio 29 d. Kaune surengti konferenciją. Visose vyskupi-jose Palaimintojo metų renginiai vyks didžiųjų švenčių ir atleidų metu.

Posėdžio dalyviams pateikta informacija apie klausimus, svarstytus dvišalės mišrios komisijos, suburtos įgyvendinti tarptautinės sutarties tarp Lietuvos Respublikos ir Šventojo Sosto bendradarbiavimo nuostatas, posėdyje, bei kitus santykių su valdžios institucijomis ir teisinius klausimus. Susitikimo metu apžvelgti drauge su valstybės valdžia vykdomi darbai, rengiami įstatymai bei visuomeninių organizacijų reikalai.

Minint Lietuvos Respublikos Konstitucijos dieną ganytojai paskelbė viešą pareiškimą, kuriame ypatingas dėmesys skirtas šeimos ir santuokos institucijai, kuri pastaruoju metu visuomenėje dažnai tampa ginčo ir susipriešinimo dalyku.

Posėdyje dalyvavęs LVK delegatas užsienio lietuvių sielovadai prel. E. Putrimas supažindino vyskopus su šiandieninėmis užsienio sielovados aktualijomis bei pristatė parengtas tikinčiųjų parengimo įkrikščioninimo, Sutaikinimo bei Santuokos sakramentams nuorodas, skirtas užsienyje gyvenantiems lietuviams katalikams. Bendru sutarimu ganytojai pritarė šioms nuorodoms ir jas patvirtino.

Vienoje plenarinio posėdžio sesijoje dalyvavo ir visus susirinkusiuosius pasveikino Rygos arkivyskupas Zbignevas Stankevičius. Savo kalboje svečias pasidalijo mintimis, kaip vykdoma lietuvių katalikų sielovada Latvijoje, kvietė pastoracijos srityje aktyviau bendradarbiauti.

Atsiliepdami į Tikėjimo mokymo kongregacijos paskelbtą aplinkraštį, kuriuo siekiama pagelbėti kiekvieno krašto vyskupų konferencijai nusistatyti aiškias veikimo gaires, kaip reaguoti į dvasininkams metamus kaltinimus dėl nepilnamečių seksualinio išnaudojimo, ganytojai sudarė darbo grupę, kuriai pavesta parengti su Lietuvos įstatymais suderintas dvasininkų veikimo bei dvasinės ir psichologinės pagalbos nukentėjusiesiems suteikimo gaires.

Kunigystės šventimai

Vilniaus arkivyskupijoje

Spalio 15 d. Šv. Teresės bažnyčioje Vilniaus arkivyskupas kardinolas A. J. Bačkis suteikė kunigystės šventimus diakonui **Mykolui Sotničenkai**. -Vn-

Paskyrimai

Panevėžio vyskupijoje

Mons. Petras Baltuška atleistas iš Daugailių Šv. Antano Paduviečio parapijos klebono ir Antalieptės Šv. Kryžiaus Atradimo parapijos administratoriaus pareigų ir paliktas Daugailių Šv. Antano Paduviečio parapijos altaristu.

Kan. Juozapui Kuodžiui pavesta aptarnauti Daugailių Šv. Antano Paduviečio ir Antalieptės Šv. Kryžiaus Atradimo parapijas.

Kun. Raimondas Kazlauskas paskirtas rezidentu Naujamiesčio Šv. apaštalo Mato bažnyčioje.

Į Pumpėnų Įsikūnijusio Žodžio vienuolyną atvyko dar vienas šios kongregacijos narys – **kun. Davidsonas Coelho De Castro IVE**. Kun. Davidsonas gimė 1986 m. Brazilijoje, kunigu įšventintas š. m. rugpjūčio 6 d. -P-

Suspendavimas

Kauno arkivyskupo dekretu Nr. 34, vadovaujantis Kanonų teisės kodeksu 1395 § 1 nuostatais, kun. **Petras Mackevičius** suspenduotas nuo visų kunigiškų pareigų (*a sacris*). -Kn-

Paminėtas vyskupas Julijonas Steponavičius

Spalio 23 d. (sekmadienį) Žagarės Šv. apašt. Petro ir Povilo parapijoje šventos Vilniaus vyskupo Julijono Steponavičiaus gimimo 100-osios, 75-osios kunigystės šventimų, 50-osios ištrėmimo į Žagarę ir 20-osios mirties metinės. Minėjimas prasidėjo Žagarės bažnyčioje šv. Mišiomis, kurias aukojo Šiaulių vyskupas Eugenijus Bartulis,

Kauno arkivyskupas Sigitas Tamkevičius, Telšių vyskupas Jonas Boruta SJ ir Kaišiadorių vyskupas Juozas Matulaitis. Prisiminta, jog Telšių vyskupas Jonas Boruta SJ bei išskilmėse dalyvavę jėzuitai kun. Kazimieras Ambrasas SJ ir kun. Ladislovas Baliūnas SJ, sovietmečiu pabaigę pogrindžio kunigų seminariją, kunigystės šventimus priėmė iš arkivyskupo J. Steponavičiaus rankų.

Šv. Mišių metu giedojo Vilniaus arkikatedros choras *Schola Gregoriana Vilnensis*, Panevėžio Šv. apaš. Petro ir Povilo bažnyčios choras *Vox Laetitiae*, Klaipėdos Marijos Taikos Karalienės bažnyčios grigališkojo choralo studija.

Pamokslą Kauno arkivyskupas metropolitas Sigitas Tamkevičius SJ siejo su sekmadienio Evangelijos skaitiniu, primenančiu Dievo meilės įsakymą. Julijono Steponavičiaus vyskupavimo metai buvo meilės Dievui ir žmonėms egzaminas. „Vyskupas žinojo, kuo rizikuoja atsisakydamas vykdyti sovietinės valdžios nurodymus, bet pasielgė taip, kaip reikalavo sąžinė“, – sakė Kauno arkivyskupas. „Per ilgus metus ištremtieji vyskapai Julijonas Steponavičius Žagarėje ir Vincentas Sladkevičius Nemunėlio Radviliškyje buvo nenugalėtos Bažnyčios ir Lietuvos simboliai ir vėliavos.“ Tremties laikus bei iškęstą neteisybę arkivyskupas pavadino „meilės kaina“.

Po šv. Mišių bažnyčios šventoriuje pašventintas vyskupo Julijono Steponavičiaus apaštalavimui Žagarėje atminti skirtas akmeninio Rūpintojėlio koplytstulpis. Antrasis, rašytinis, paminklas – minėjimo dieną pasirodžiusi Žagarės klebono kun. Mariaus Dyglio parengta knyga: „XX a. Lietuvos Katalikų Bažnyčios kelio simbolis – Vilniaus arkivyskupas Julijonas Steponavičius 1911–1991 m.“. Popietę minėjimas tęstas Žagarės kultūros centre. Pristatyta meninė kompozicija ir dokumentinė filmuota medžiaga. Uždegtos žvakutės prie namo, kuriame 28 metus gyveno Vilniaus vyskupas, simboliškai paleisti į dangų balandžiai.

-irat-

Posėdyje dalyvavo Katalikų evangelizacijos centro atstovai, kartu su vysk. R. Norvila neseniai dalyvavę Romoje vykusiame Popiežiškosios naujosios evangelizacijos tarybos surengtame suvažiavime. Jie pristatė savo veiklą, supažindino su rengiamais ir vykdomais įvairiais evangelizacijos projektais.

Spalio 22 d. Romoje ir Lenkijoje vyko liturginis palaimintojo popiežiaus Jono Pauliaus II minėjimas. Atsižvelgdami į ypač didelį palaimintojo popiežiaus indėlį mūsų kraštui vyskapai nutarė kreiptis į Dievo kulto ir sakramentų tvarkos kongregaciją prašydami leidimo į Lietuvoje naudojamą liturginį kalendorių įtraukti ir leisti švęsti Palaimintojo popiežiaus Jono Pauliaus II liturginį minėjimą jo įžengimo į popiežiaus tarnystę dieną – spalio 22 d.

Atsižvelgdami į gautą Lietuvos nacionalinio transplantacijos biuro prie Sveikatos apsaugos ministerijos kreipimąsi, vyskapai ragina tikinčiuosius, artėjant Visų Šventųjų iškilmei ir mirusiųjų pagerbimo dienai Vėlinėms, kai lankysime artimųjų kapus ir maldoje apmąstysime tikėjimo tiesą, kad žemiškoji mirtis veda į amžinąjį gyvenimą, nepamiršti, kad mirštantis žmogus, asmeniniu ar artimųjų sprendimu dovanodamas save organų donorystei, gali išgelbėti daugelio žmonių gyvybę.

Kitas plenarinis Lietuvos Vyskupų Konferencijos posėdis bus surengtas gruodžio 12 d. Kaune.

-lvks-

Pašvęstojo gyvenimo narių kongresas

Lapkričio 5-ąją Vilniuje įvyko Pašvęstojo gyvenimo kongresas tema „Gailestingojo Tėvo gailestingi vaikai“. Kongresą seserys ir broliai vienuoliai, susirinkę iš visos Lietuvos, pradėjo bendra Gailestingumo vainikėlio malda Dievo Gailestingumo šventovėje. Dėkojant už pašvęstąjį gyvenimą, prie Gailestingojo Jėzaus paveiklo buvo švenčiama Eucharistija. Šv. Mišias koncelebravo Vilniaus arkivyskupas kardinolas A. J. Bačkis, Kauno arkivyskupas S. Tamkevičius SJ, Vilniaus arkivyskupijos vyskupas augziliaras Arūnas Poniškaitis, broliai vienuoliai kunigai.

Eucharistijos liturgijai vadovavo ir pamokslą pasakė kardinolas A. J. Bačkis. Dėkodamas už pašvęstąjį gyvenimą, kuris yra Bažnyčios širdis, Vilniaus arkivyskupas priminė, kad kiekviena vienuolija yra Dievo malonės dovana Bažnyčiai. Šventoji Dvasia per vienuolijai suteiktą charizmą prašo leisti Jėzui šiandien būti gyvam ir matomam vienuolių gyvenime, t. y. visiškai pasitikėti Jėzumi ir jam atsiduoti, kad jis galėtų apreikšti pasauliui savo gailestingumą. Kardinolas asmeninės maldos intencija paragino seseris ir brolius drauge su Jėzumi eiti ten, kur trūksta meilės, gerumo ir gailestingumo, palinkėjo tapti gyva Evangelija, kuri sužvarbusiai žmonijai apreikštų begalinį Viešpaties gailestingumą ir atvertų duris į gyvenimą viltyje.

Po šv. Mišių ir adoracijos maldos kongreso dalyviai rinkosi į Vilniaus jėzuitų gimnazijos Didžiąją salę klausytis t. Jono Emanuelio Le Taillandier de Gabory CSJ vedamos konferencijos apie tai, kokie turėtų būti gailestingojo Tėvo gailestingi vaikai, kad gebėtų uždegti naujosios evangelizacijos nešama žinia kiekvieną artimą. T. Jonas Emanuelis teigė, kad naujasis evangelizacijos kelias – gailestingumas. Tas, kuris pasiryžta evangelizuoti, pirmiausia pats turi rasti kelią gailestingume. Gailestingumas – tai mylinti Jėzaus Širdis. Gailestingumas dovanotas, kad pažintume meilę be ribų.

Konferencija baigta aktyvia refleksija darbo grupėse. Dalyviai kvieisti atsakyti į tris klausimus: kaip galima gyventi gailestingumo ugnimi savo bendruomenėse, kaip gailestingumo ugnis galėtų būti perduodama už bendruomenės ribų ir kaip gailestingumo žinią skelbti Lietuvos Bažnyčioje? Apmąstymų išvalgomis dalytasi forume. Seserys ir broliai drąsino vieni kitus nebijoti liudyti, kaip Dievas veikia jų gyvenimuose, gebėti pažadinti antgamtinio gyvenimo žavesį kituose, tiesiog būti arti žmonių ir dovanoti Dievo gailestingumo patirtį.

Kongreso moderatorius Lietuvos vyrų vienuolių vyresniųjų konferencijos pirmininkas kun. Vincentas Gintaras Tamošauskas OFM Cap. sveikinimo žodį tarti pakvietė konferencijoje dalyvavusį Lietuvos Vyskupų Konferencijos pirmininką Kauno arkivyskupą metropolitą S. Tamkevičių SJ. Kongreso dalyviams arkivyskupas priminė paprastą tiesą: Dievo gailestingumo reikalingas kiekvienas – tiek dvasininkas, tiek vienuolis, ir nubrėžė gaires kitiems, Palaimintojo Jurgio Matulaičio metams: gyventi evangeliniu radikalumu su jaunatvišku užsidegimu atnaujinant dvasinį gyvenimą.

Kongresas, kuriame dalyvavo 137 seserys ir broliai iš 26 bendruomenių, baigtas bendra dalyvių malda.

-leš-

Kaišiadorių vyskupijos kunigų diena

Spalio 26 d. Kaišiadoryse surengtame vyskupijos kunigų susirinkime ses. Celina OSB, „Alfa“ kurso Lietuvoje koordinatorė, kalbėjo tema „Alfa kursas parapijoje: patirtis ir vizija“. Ji priminė, kad kunigai ir aktyviai Bažnyčioje tarnaujantys pasauliečiai dažnai išsako troškimą, jog kiekvienoje parapijoje būtų gausus būrys tikėjimu gyvenančių, tikėjamą praktikuojančių tikinčiųjų. Ne paslaptis, kad dauguma tikinčiųjų lanko bažnyčią dažniau iš tradicijos. Atsakydama į klausimą, kas yra „Alfa“ kursas, sesuo sakė, jog tai puiki galimybė skelbti Gerąją Naujieną šalia esantiems. 10 savaičių kursas pristato pamatinės krikščionybės tiesas, ypač tinka vietinei Bažnyčiai, parapijai. Jis prasidėjo 1977 m. Anglijoje, vėliau išplito: šiuo metu įgyvendinamas 163 pasaulio šalyse, Lietuvoje – nuo 2002 m. „Alfa“ kursas motyvuoja gilintis į Šv. Raštą, kviečia asmeniškai atsiversti, po to – per katechezę – žingsniuoti prie įkrikščioninimo sakramentų. Tai tarsi raktas, kuris atrakina žmogaus širdį Gyvajam Dievui.

Atsakydama į šį klausimą, kaip pradėti vesti „Alfa“ kursą parapijoje, sesuo sakė, jog jis turėtų vykti nebūtinai bažnytinėje aplinkoje, kad taptų lengviau prieinamas netikintiesiems. Kursų programa susideda iš trijų pagrindinių dalių – bendravimo, klausymo ir diskusijų grupelės (po 12 asmenų); kurso medžiaga – mokymai, įrašyti į CD (arba DVD). Mokymo turinys apima tokias temas: „Jėzus“, „Bendravimas su Dievu“, „Šventoji Dvasia“, „Apsisprendimas“... Pasak ses. Celinos, šis kursas gali būti taikomas besirengiantiesiems Sutvirtinimui, taip pat suaugusiųjų katechezės programose (kaip Kaišiadorių vyskupijoje).

Antrojoje susirinkimo dalyje kalbėjo kun. R. Skrinskas, Domeikavos parapijos klebonas, elektroninio biuletenio „Pro Vita“ redaktorius. Jo iniciatyva šiais metais buvo išleista knyga „Būkime blaivūs“, kurioje pateikiama įvairių faktų, statistikos, publikuojami Lietuvos vyskupų laiškai blaivybės tema. Pranešime kun. Robertas aptarė alkoholio žalą mūsų krašto visuomenei, paminėdamas, jog šioje kovoje daug nuveikti gali ir kunigas, visų pirma savo pavyzdžiu. Jis susiejo visuomenės blaivumą su aukštesnių vertybių siekiu –

Kauno I dekanato konferencija

Spalio 26 d. Kristaus Prisikėlimo parapijos salėje vyko arkivyskupijos Kauno I dekanato dvasininkų konferencija „Kunigai – Bažnyčia ir žiniasklaida“. Konferencijoje dalyvavo arkivyskupijos atstovas spaudai Darius Chmieliauskas, Kauno parapijų klebonai, rektorai ir kiti čia tarnaujantys kunigai. Konferenciją vedęs dekanas mons. Vytautas Grigaračiūsis kvietė dalyvius įsigilinti į Lietuvos vyskupų pareiškimą. Jame ganytojai kviečia „Konstitucinį teismą paisyti prigimtines teisės principų ir ragina Seimą padaryti viską, kas nuo jo priklauso, kad dirbtinė perskyra tarp šeimos ir santuokos būtų panaikinta“. Išanalizavę Lietuvos vyskupų pareiškimą kunigai vieningai jam pritarė. Arkivyskupijos atstovas spaudai D. Chmieliauskas vadovavo konferencijai „Kunigai – Bažnyčia ir žiniasklaida“. Jis, remdamasis visuotinės Bažnyčios dokumentais dėl visuomenės komunikavimo priemonių, nusakė visuotinę Bažnyčią kaip turinčią ypatingą patirtį bei požiūrį į žiniasklaidą. Prelegentas kalbėjo apie Pasaulinės komunikavimo dienos, minimos per Šeštines, reikšmę Bažnyčios gyvenime ir visuomenėje, apie spaudos atstovų atsiradimą įvairiose Bažnyčios institucijose, interneto erdvės panaudojimą Bažnyčios gyvenimui reprezentuoti. Jis iškėlė klausimą, ar kunigas yra viešas ar privatus asmuo. „LR įstatymai, apibrėždami viešo asmens statusą, tiksliai to nepaaiškina. Bet kunigas, remiantis Kanonų teisės kodeksu, yra viešas asmuo pagal pareigybę, nes turi įtakos viešiesiems reikalams. Todėl galima teigti, kad kunigas yra viešas asmuo, nes administruoja juridinį vienetą, bet yra saistomas ir privataus gyvenimo aspektu.“ – sakė D. Chmieliauskas. Jis dvasininkams kalbėjo ir apie asmeninį elgesį su žiniasklaida. „Mes per dvidešimtį laisvės metų neįgijome informacijos priemonėse savo balso. Todėl šiuo metu mūsų tikslas yra dar aktyviau panaudoti savo turimus įrankius, savo sritį – *Marijos radiją*, TV religines laidas, katalikišką spaudą, interneto erdvę“, – baigė kalbą D. Chmieliauskas. -kdi-

Naujas fotografijų kalendorius

Spalio 20 d. Šiaulių vyskupas Eugenijus Bartulis Šiaulių Povilo Višinskio viešojoje bibliotekoje pristatė naują savo fotografijų kalendorių „Šventieji, melskite už mus!“ Tikintieji Šiaulių ganytojo fotografijų kalendoriais džiaugiasi nuo 2007-ųjų. Renginį vedusi Šiaulių dramos teatro aktorė Nomeda Bėčiūtė Visų Šventųjų šventės prasmę iliustravo Kūdikelio Jėzaus Teresėlės, kurios paveikslas puošia lapkričio mėnesį, mintimis. Šventoji Teresėlė sakiusi, kad jos pašaukimas – meilė ir gailestingumas. „Žvelgdami į Meilę, spinduliuojančią nuo Kryžiaus, šventieji semdavosi stiprybės gyvenimo kelionėje ir mirties akivaizdoje“, – sakė ganytojas. Tą pačią stiprybę, tikėtina, tikintieji pajus vartydami kalendoriaus puslapius. Šiaulių vyskupas pasakojo, kad rinkdamas nuotraukas, peržvelgė daugybę šventųjų paveikslų, puošiančių įvairias Lietuvos bažnyčias. Pasirinkti nekasdieniški, neįprasti, įdomesni šventųjų vaizdai, reprezentuojantys visas septynias Lietuvos vyskupijas. Ganytojas dalijosi nuotraukų rinkimo istorijomis. Vasario puslapį puošiantį šv. Petro paveikslą rado archyvuose ir nustebo, kad tai pagrindinio Žagarės bažnyčios, kurioje ne kartą lankėsi, altoriaus paveikslas. Pasirodo, jis atidengiamas tik per atlaidus. Nufotografavus šv. Kazimiero sarkofagą Vilniaus arkikatedroje, išryškėjo nepaprastai gražiai, švelniai besišypsanti, atrodo, į patį Kazimierą žvelgianti Švč. Mergelė Marija. Dabar ji puošia kalendoriaus viršelį. Rugsjūčio mėnesį iš kalendoriaus žvelgiančio šv. Roko paveikslas neįprastas. Dažnai šalia jo vaizduojamas žaidzas laižantis šunelis, o Gargždų Švč. Trejybės bažnyčioje esančiame paveiksle žaidzdomis rūpinasi angelas. Šventieji primena ir krikščioniškąsias pareigas. Rugsėjį šv. Vincentas Paulietis skatina rūpintis mažutėliais, našlaičiais, nelaimingaisiais. Gruodį šventasis Steponas kalba apie atlaidumo svarbą. Gegužę šv. Jurgis ragina kovoti su nuodėmėmis. Ir kiekvienas šventasis primena, kad Dievo valią vykdyti reikia džiugiai.

-irat-

laisve, dvasine gerove ir kt. Pasak kun. Roberto, alkoholis yra pirmutinis tarp didžiausią žalą darančių veiksnių žmogui, jo šeimai, visuomenei. Lietuva pastaraisiais metais užima vieną pirmaujančių vietų pasaulyje pagal svaičių gėrimų suvartojimą, taip pat pagal paauglių viliojimą vartoti alkoholį. Patys pavojingiausi gėrimai – silpniausi, todėl ne be reikalo juos taip aktyviai reklamuoja. Mūsų krašte net aštuoniasdešimt procentų asmenų pateko į įkalinimo įstaigas būtent dėl alkoholio įtakos. „Jei vienas žmogus per metus suvartoja daugiau nei 8 litrus alkoholio, tai jau katastrofa, – sakė kunigas, – o Lietuvoje šis rodiklis beveik tris kartus didesnis.“

Lietuvos *Caritas* atstovė J. Žukauskienė kvietė kunigus aktyviai įsitraukti į Lietuvos *Caritas* gruodžio mėnesį organizuojamą akciją „Gerumas mus vienija“. Ši akcija svarbi dėl keleto priežasčių: paliudija, jog Bažnyčia daro geruosius darbus, padeda pritraukti naujų narių – savanorių, sutelkiami žmonės bendram tikslui. Šios akcijos metu kiekvienoje parapijoje turėtų būti įsigytos ir platinamos *Caritas* žvakelės. Pabaigoje kunigams kalbėjo maldyno „Magnificat“ atstovas. Reklamuodamas leidinį, jis atkreipė dėmesį, jog šis maldynas pratina tikinčiuosius gyventi su Dievo žodžiu kiekvieną dieną, kvietė juo naudotis, jį platinti.

-kgt-

Mirė kunigas Jonas Raudonikis (1950–2011)

Spalio 21 d., eidamas 62-uosius metus, staiga mirė Vosiliškio parapijos klebonas kunigas Jonas Raudonikis. Kun. J. Raudonikis gimė 1950 m. liepos 25 d. Rokų kaime, Aukštosios Panemunės parapijoje. 1958–1961 m. mokėsi Rokų pradinėje mokykloje, o 1961–1968 m. – Kauno 13-oje vidurinėje mokykloje, kur baigė 9 klases. Vėliau metus mokėsi Kauno 4-ojoje profesinėje technikos mokykloje ir įgijo medžio apdirbimo staklininko specialybę. 1970 m. Jonas Raudonikis buvo pašauktas į sovietų kariuomenę. Tarnavo Ukrainoje, o grįžęs iš karinės tarnybos 1972 m. pradėjo dirbti staklininku Kauno medžio apdirbimo kombinate, po metų perėjo į Kauno buitinių patarnavimų įmonę „Ažuolas“, kurioje dirbo taros sukaleju. Tais pačiais metais Jonas Raudonikis pradėjo lankyti Kauno 1-ąją vakarinę vidurinę mokyklą. Darbovietės pakeitimas ir mokslai vakarinėje mokykloje buvo susiję su Jono puoselėjamu troškimu tapti kunigu, nes be vidurinio išsilavinimo negalėjo būti priimtas į Kunigų seminariją. Vidurinę mokyklą baigė ir į Kauno tarpdiecezinę kunigų seminariją įstojo 1975 metais. 1981 m. gegužės 31 d. iššventintas kunigu.

Pirmiausia vikaru tarnavo Kauno Šv. Juozapo (Vilijampolės) parapijoje. 1982 m. paskirtas Kelmės parapijos vikaru, o dar po dvejų metų – Vosiliškio parapijos administratoriumi. Šioje parapijoje dirbo ištisus dvidešimt septynerius metus iki mirties. Keletą kartų ketinta kun. Joną Raudonikį perkelti klebono pareigoms į kitas parapijas, tačiau jo paties bei Vosiliškio parapijiečių prašymu būdavo paliekamas darbuotis Vosiliškyje. Nuo 1997 m. rudens iki 2002 m. aptarnavo dar ir Žaiginio parapiją. Mirtis kunigą Joną ištiko staiga, sustojus širdžiai.

Kun. Jonas Raudonikis buvo paprastas žmogus, gana uždaro būdo. Nepasižymėjo ypatingais gabumais, tačiau uoliai dirbo pastoracinę darbą ten, kur buvopa skirtas. Vosiliškio parapijiečiai 1995 metais, prašydami, kad kunigas Jonas nebūtų iškeltas į kitą parapiją, rašė: „Gerbiamo klebono netektį suprastume kaip didžiausią Dievo bausmę.“ Kun. Jono Raudonikio palaikai buvo pašarvoti Vosiliškio bažnyčioje. Laidotuvių šv. Mišios aukotos spalio 24 d. Palaidotas Vosiliškio bažnyčios šventoriuje.

-Kn-

Tarpreliginis taikos susitikimas Asyžiuje

(KAP, KAI) Spalio 27 d. popiežiaus Benedikto XVI kvietimu Asyžiuje vyko tarpreliginis taikos susitikimas, kuriame dalyvavo apie 300 delegatų, atstovavusių 31 krikščioniškajai Bažnyčiai ir dvylikai pasaulio religijų. Susitikimas pavadintas „Mąstymo, dialogo ir maldos už teisingumą ir taiką pasaulyje diena“. Pirmą kartą buvo pakviesti ne tik religijų atstovai, bet ir atviri dialogui filosofai, nesitapatinantys su jokia religija. Susitikimas vyko tą dieną, kai prieš 25-erius metus Jonas Paulius II sukvietė religijų atstovus melstis už taiką. Istorinio 1986 m. Asyžiaus susitikimo tęsinys buvo 2002 m. Benediktas XVI šiemetiniame Asyžiaus susitikime neakcentavo bendros maldos, bet pavadino jį „tiesos ir taikos piligrimyste“. Prieš 25 metus rengiantis Asyžiaus susitikimui kariaujančios šalys ragintos laikytis vienos dienos paliaubų. Šiemetiniame susitikime nebuvo kviečiama paliauboms turint mintyje konkrečius konfliktus, tik trumpai užsiminta apie ginčijamą Jeruzalės statusą. Nors bendras musulmonų delegatų skaičius Asyžiaus susitikime buvo didesnis negu 1986 m., jame atsisakė dalyvauti įtakingo Kairo Al-Azhar universiteto didysis imamas Ahmed el-Tayeb.

Benediktas XVI drauge su jo sukvieštais svečiais iš Vatikano į Asyžių atvyko traukiniu. Marijos Angelų Karalienės bazilikoje vykusioje pirmojoje susitikimo dalyje dalytasi „taikos liudijimais“. Benediktas XVI kalbėjo apie padėtį pasaulyje po 1986 m. Asyžiaus taikos susitikimo. Jis apgailestavo, kad nepaisant šaltojo karo pabaigos pasaulyje tebėra daug nesantarvės. Pasak popiežiaus, nesantarvė reiškiasi naujais gąsdinančiais

pavidalais. Viena iš jos formų yra terorizmas, taip pat smurtas, motyvuojamas religiniu pagrindu. Kitas pavidalas reiškiasi dvasine erozija sekuliarizuotose visuomenėse.

Jis priminė anuometinę politinę pasaulio situaciją, paženkliną dviejų priešišku blokų, atskirtų Berlyno sienos, ir atkreipė dėmesį, kad tautų laisvės troškimas buvo stipresnis už smurto arsenalus. Kalbėdamas apie religija motyvuojamą prievartą popiežius sake, kad tai neatitinka religijos prasmės ir prisideda prie jos griovimo. Jis taip pat apgailestaudamas pripažino, jog ir krikščionių tikėjimo vardu istorijoje buvo vykdoma prievarta.

Popiežius su tarpreliginio susitikimo dalyviais drauge pietavo pranciškonų konvento refektoriume, po to visi pasiskirstė į atskiras patalpas apmąstymui ir maldai. Pietums buvo patiekta ryžių su daržovėmis bei vaisiais; nebuvo vyno, tik vandens ir sulčių. Pasak Vatikano atstovo žiniasklaidai kun. F. Lombardi, kukliu pietų valgiu dalyviai norėjo išreikšti solidarumą su daugybe dėl nesantarvės kenčiančių pasaulio žmonių. Po to popiežius su susitikimo dalyviais kaip taikos piligrimai vyko į Asyžiaus miesto aikštę, pirmąją kelio atkarpą eidami pėsčiomis.

Antroje susitikimo dalyje Bažnyčių, religinių bendruomenių ir netikinčiųjų atstovai atnaujino įsipareigojimą kurti taiką pasaulyje.

Spalio 28 d. Benediktas XVI priėmė tarpreliginio susitikimo delegatus Vatikane ir dėkojo jiems už draugiškumą ir brolystės liudijimą atstovaujant milijonams taikos siekiančių pasaulio žmonių. Susitikimo dalyviams iškilmingus pietus surengė Vatikano valstybės sekretorius kardinolas Tarcisio Bertone

Bažnyčios žinios

Eina nuo 1996 sausio 15 dienos

STEIGĖJAS

Lietuvos Vyskupų Konferencija
S. Skapo g. 4, 01122 Vilnius

LEIDĖJAS

Lietuvos Katalikų Bažnyčios informacijos centras
Papilio g. 5, 44275 Kaunas

REDAKcinė KOMISIJA

Pirmininkas

arkivyskupas Sigitas Tamkevičius SJ

Nariai:

vysk. Gintaras Grušas
kun. Ričardas Doveika

Vyskupijų atstovai:

Kaišiadorių vyskupija / mons. Algirdas Jurevičius
Kauno arkivyskupija / Darius Chmieliauskas
Panevėžio vyskupija / kun. Gediminas Jankūnas
Šiaulių vyskupija / kun. Evaldas Alūza
Telšių vyskupija / kun. Remigijus Saunorius
Vilniaus arkivyskupija / kun. Saulius Bužauskas

VYR. REDAKTORIUS

Gediminas Žukas

REDAKTORIAI

Kastantas Lukėnas
Violeta Micevičiūtė
Asta Petraitytė

KORESPONDENTAI

kan. Andriejus Sabaliauskas / Telšiai
Inesė Ratnikaitė / Šiauliai
kun. Gediminas Tamošiūnas / Kaišiadorys

ADRESAS

Papilio g. 5, 44275 Kaunas

TELEFONAI

Redakcija (37) 323 853
Platinimo tarnyba (37) 322 758
El. paštas lkbc@lcn.lt

SPAUDŽIA

LC „Dakra“
Jonavos g. 260
44131 Kaunas

TIRAŽAS 750 egz.

ISSN 1392-6098

© 2011, „Bažnyčios žinios“